

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA HISTORIE

**ŽIVOTNÍ OSUDY ANTONÍNA FRÁNKA
(1900–1982)**

Magisterská diplomová práce

Bc. Dominik Vondrák

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jana Burešová, CSc.

Olomouc 2020

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně, a to pouze s využitím uvedených pramenů a literatury.

Bc. Dominik Vondrák

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval prof. Janě Burešové za vedení mé diplomové práce, její pomoc a připomínky. Dále pak Mgr. Markétě Bártové za cenné rady a důležité poznatky, bez kterých bych se neobešel. JUDr. Vilému Fránkovi bych chtěl především poděkovat za jeho čas při poskytnutí dvou rozhovorů při vzpomínání na jeho dědečka. Dále pak za archiválie z jeho soukromé sbírky, do které jsem mohl nahlédnout a měl možnost studovat důležité věci pro potřeby této práce. Také bych rád poděkoval všem pracovníkům archivů, které jsem při sběru dat pro tuto práci navštívil. Jedná se o Archiv bezpečnostních složek v Praze, Archiv Poslanecké sněmovny v Praze, Národní archiv v Praze, Moravský zemský archiv v Brně.

Velké díky pak patří samozřejmě mé rodině a přátelům, kteří vždy stáli při mně a vždy mi byli oporou, zvláště v době finalizace této práce, do které nepříznivě zasáhla pandemie koronaviru.

Obsah

Úvod	5
Prameny a literatura	8
1. Člověk	12
2. Poslanec ČSL	16
3. Odbojář	27
3. 1. Ilegální výbor bývalých poslanců ČSL.....	29
3. 1. 1. Dopisy od dr. Chudoby pro členy Výboru.....	42
3. 2. Modrý štít.....	47
3. 2. 1. Po únoru 1948.....	47
3. 2. 2. Organizace.....	49
3. 2. 3. Josef Cetl a spol. – Zbrojovka Brno.....	62
3. 2. 4. Boskovice.....	65
3. 2. 5. Hustopeče.....	66
3. 2. 6. Mikulovsko.....	69
3. 2. 7. Josef Marcínek a spol.	74
3. 2. 8. Finance.....	75
3. 2. 9. Husí stehno.....	79
3. 2. 10. Operace Vajnory – zatčení.....	84
4. Soud	88
4. 1. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol.	90
4. 2. Trestní věc proti Antonínu Fránkovi.....	96
5. Politický vězeň	98
6. Návrat do politiky a podzim života	102
Závěr	105
Summary	108
Biogramy	111
Seznam použitých zkratk	143
Seznam pramenů a literatury	145
Prameny.....	145
Dobový tisk – 1946.....	146
Literatura.....	146
Elektronické zdroje.....	150
Obrazové přílohy	151

Úvod

Po únorové vládní krizi roku 1948,¹ kdy se moci ve státě chopila komunistická strana, nastala pro všechny demokratické strany poválečné Národní fronty v ČSR nová situace, kterou doposud nezažili. Pro ty, kteří nesympatizovali s komunistickou stranou, čímž jsou myšleny nekomunistické strany, začalo období čistek, zatýkání a vyhazovů z veřejných spolků, politických stran i ze zaměstnání. Podobně se na tom nacházeli i členové, poslanci a sympatizanti Československé strany lidové.²

V případě lidovců však nebylo hned jisté, kterou cestou se vydají. Jak upozorňuje historik Karel Konečný, byly zde i osoby, reprezentující radikální názory, jako např. na jižní Moravě krajský tajemník KSČ Otto Šling, který se netajil přáním obě strany³ co nejrychleji zrušit a nastolit v Československu systém jediné vládnoucí strany po vzoru Sovětského svazu.⁴

To se nakonec nestalo a lidová strana byla zachována, avšak za pomoci akčních výborů Národní fronty se komunisté zbavili všech, kdo překáželi novému rozvoji. Lidová strana začala být plně podřízena komunistické straně v otázkách politických a byla pod její úplnou kontrolou. Nové vedení a členové lidové strany, kteří byli schváleni či dosazeni komunisty, se pak objevili na jednotné kandidátce Národní fronty při květnových volbách 1948. Do čela této nové,

---

¹ K únoru 1948 viz: KAPLAN, Karel: *Pět kapitol o únoru*, Brno 1997; *Tentýž: Pravda o Československu 1945–1948*, Praha 1990; BROD, Toman: *Osudný omyl Edvarda Beneše: 1939–1948: československá cesta do sovětského područí*. Praha 2002; PREČAN, Vilém: *Únorový převrat 1948 v Československu v mezinárodním kontextu. Bezprostřední a dlouhodobé důsledky*. In: BENEŠ, Zdeněk – KOVÁČ, Dušan – LEMBERG, Hans (eds.): *Hledání jistoty v bouřlivých časech. Češi, Slováci a Němci a mezinárodní systém v první polovině 20. století*, Ústí n. Labem 2006, s. 345–413; RIPKA, Hubert: *Le Coup de Prague. Une Révolution Préfabriquée*, Paris 1949; *Tentýž: Únorová tragédie. Svědectví přímého účastníka*, Brno 1995; HORÁK, Pavel – PREČAN, Vilém (eds.): *Únor 1948 očima poražených. Záznam diskusí exilových politiků z let 1949–1950*. Praha 2018; VEBER, Václav: *Osudové únorové dny 1948*, Praha 2008.

² K lidové straně po únoru 1948 viz: PEHR, Michal: *Dilemata lidové strany v dějinách a současnosti*. In: *Obzory*, roč. 4, č. 1 (2007), s. 19–22; LUKEŠ, Bohumil: *Československá strana lidová*, In: MALÍŘ, Jiří – MAREK Pavel (eds.): *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004*, Brno 2005.

³ Z nekomunistických stran to pak byla i Československá strana sociálně demokratická, která zažívala rozpolcení ještě celé měsíce před únorovými událostmi, které její zánik dovršili. Viz KOCIAN, Jiří: *Československá strana národně socialistická v letech 1945–1948: Organizace, program, politika*, Brno 2003.

⁴ KONEČNÝ, Karel: *Zemský sjezd „obrozené“ Československé strany lidové v Kroměříži roku 1948*. In: *Vlastivědný věstník Moravský*, Roč. 57, č. 3 (2005), s. 248–258.

komunistickým režimem označované obrozené Československé strany lidové se postavil Josef Plojhar a Alois Petr.⁵

Většina bývalých lidoveckých poslanců se nechtěla s nastoleným vývojem smířit, a ti, kteří se nerozhodli pro emigraci, začali v menší či větší míře organizovat protikomunistický odboj. Jedním z takových byl i námi sledovaný Antonín Fránek, který se zapojil do celostátní ilegální organizace lidoveckých exposlanců s názvem „Výbor“, a pak také do regionální ilegální organizace, která působila na Moravě, potažmo na Brněnsku, a to pod názvem „Modrý štít“.

Předkládaná diplomová práce si klade za cíl přinést na světlo život Antonína Fránka, s důrazem na jeho činnost jako poslance, posléze odbojáře a poté politického vězně.

Obsah práce je rozdělen do následujících kapitol. Po úvodu a výčtu důležitých pramenů následuje kapitola Člověk, ve které se podrobněji seznámíme s detaily z Fránkova mládí. Jedná se např. o informace, kde se narodil, kde pracoval, kam nastoupil na vojenskou službu apod.

V následující kapitole, která nese název Poslanec ČSL, se, jak už název napovídá, budeme zabývat jeho prací a působením nejdříve v Prozatímním národním shromáždění a posléze Ústavodárném národním shromáždění, ve kterém byl činný až do osudného února 1948. Po této kapitole se přesuneme do kapitoly Odbojář, ve které bude nastíněno Fránkovo období coby člena protikomunistického odboje až do jeho zatčení v lednu 1949. Další kapitola s názvem Soud se bude věnovat období, kdy byl Fránek zatčen, souzen a odsouzen jako politický vězeň a poté převezen do Leopoldova. Následuje kapitola Politický vězeň, která pokračuje v líčení dalšího Fránkova života, nyní v roli vězně.

V poslední kapitole Návrat do politiky a podzim života bude kladen zřetel na prezidentskou amnestii z roku 1960, Fránkův pokus o rehabilitaci a návrat do ČSL.

---

⁵ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Politický katolicismus v letech komunistické totality – ČSL 1948–1989*. In: FIALA, Petr – FORAL, Jiří – KONEČNÝ, Karel – MAREK, Pavel – PEHR, Michal – TRAPL, Miloš: *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno 2008. s. 374.

Téma diplomové práce jsem si zvolil díky svému dlouholetému zájmu o lidovou stranu a křesťanskou politiku jako takovou. Dále se aktivně zajímám o současné politické dění v České republice, a i proto si myslím, že je důležité studovat historii našich politických stran. Třetí (protikomunistický) odboj je mi osobně velmi sympatický, neboť se jedná o příběhy plné odvahy a osobního přátelství, o kterém se ve společnosti moc nemluví, a když ano, tak pouze v souvislosti s případem odbojové skupiny bratří Mašínů apod. a i proto si myslím, že je důležité příběh A. Fránka připomínat.

Prameny a literatura

Antonín Fránek a jeho význam pro český protikomunistický odboj je pro laickou i odbornou veřejnost doposud spíše skryt a odpovídá tomu i zastoupení v literatuře. Souborná biografie, která by se zabývala celým Fránkovým životem a jeho působením jak v politice, tak v odboji, chybí. Jsou však i výjimky, neboť přece jen pár zmínek v článcích či knihách zabývajících se lidovou stranou či křesťanskou politikou nalézt můžeme.

Historik, zabývající se českou křesťanskou politikou a Československou stranou lidovou, Karel Konečný, se A. Fránkovi věnoval v článku pro regionální zpravodaj města Rájec-Jestřebí,⁶ a také ve své studii,⁷ která pojednává o ilegálních aktivitách moravských exposlanců strany lidové a jejich přátel. Širší odborná veřejnost, která se zabývá křesťanskou politikou či jí zajímá historie lidové strany, však nejspíše mohla o A. Fránka poprvé zavádit, až po vydání souborné publikace *Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích* od Michala Pehra a kol., kde má Antonín Fránek také své místo, autorem hesla je opět K. Konečný.⁸

Dále je A. Fránek zmíněn v kapitole od K. Konečného: *Politický katolicismus v letech komunistické totality – Československá strana lidová 1948–1989*.⁹

Jistá pozornost byla A. Fránkovi také věnována jakožto významnému členovi organizace „Modrý štít“, ve studii pro Sborník Archivu bezpečnostních složek, „Operace Vajnory“¹⁰ od autorského dua Vilém Fránek¹¹ a Karel Konečný.

---

⁶ KONEČNÝ, Karel: *Významný rodák z Rájce nad Svitavou Antonín Fránek (1900–1982)* (dále jen *Významný rodák*). In: Zpravodaj města Rájec-Jestřebí, červen 2007. s. 18–21.

⁷ KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace poslanců a funkcionářů československé strany lidové po únoru 1948 na Moravě* (dále jen *Ilegální organizace*). In: Střední Morava: vlastivědná revue. Olomouc 2006, č. 23. s. 42–50.

⁸ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích* (dále jen *Cestami křesťanské politiky*). Praha 2007.

⁹ KONEČNÝ, Karel: *Politický katolicismus v letech komunistické totality – Československá strana lidová 1948–1989*. In: FIALA, Petr – FORAL, Jiří – KONEČNÝ, Karel – MAREK, Pavel – PEHR, Michal – TRAPL, Miloš: *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno 2008.

¹⁰ FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“ (dále jen „Operace Vajnory“). In: Sborník Archivu bezpečnostních složek č. 14 (2016), s. 135–163.

¹¹ JUDr. Vilém Fránek, vnuk Antonína Fránka. Soukromý badatel zabývající se moderní historií.

Další důležitou studii, kterou nesmíme opomenout, je práce Viléma Fránka, vnuka Antonína Fránka, která nese název *Přechodové kanály na Mikulovsku obsluhované křesťansky orientovanými oponenty komunistického režimu*.¹² Jak už název práce napovídá, zabývá se v ní autor praktickou stránkou odboje, a to konkrétně převaděčskými kanály v oblasti Mikulovska, které vícekrát použili i členové ilegální organizace „Modrý štít“.

K. Konečný se kuse zmiňuje o A. Fránkovi ještě naposledy ve své nové práci *Československá strana lidová v období nastupující normalizace (1969–1972)*,¹³ neboť A. Fránek se v rámci uvolnění a tzv. Pražského jara pokusil navázat na svou politickou minulost a kariéru.

Co se týče pramenné základny, předkládaná magisterská diplomová práce se opírá jak o sekundární literaturu, tak ale především těží z dochovaných archivních pramenů primárně úřední povahy, vzniklé během a po konci druhé světové války a po únorovém převratu v roce 1948. Stěžejní část archivních materiálů se nachází ve fondech Archivu bezpečnostních složek v Praze. Jedná se o vyšetřovací spisy a operativní materiály Státní bezpečnosti týkající se Antonína Fránka a jeho spolupracovníků apod., dále se jedná o archiválie z fondu Inspekce ministra vnitra. Nakonec zde můžeme nalézt i kartu EZO¹⁴ k osobě Antonína Fránka a osobní kartu spolupracovníka Veřejné osvětové služby z fondu Zemského odboru bezpečnosti. Samozřejmě vyvstává otázka, do jaké míry se dá věřit výpovědím dotyčných osob zapsaných represivní složkou komunistické moci, ty totiž mohou být často upravené, nebo zkreslené, aby odpovídaly případné domnělé trestné činnosti. K těmto pramenům tedy musíme přistupovat

---

¹² FRÁNEK, Vilém: *Přechodové kanály na Mikulovsku obsluhované křesťansky orientovanými oponenty komunistického režimu* (dále jen *Přechodové kanály*). In: VANĚK, Pavel a kol.(eds): *Ochrana státní hranice 1948–1955*. Sborník Technického muzea v Brně, 2013, s. 118–123.

¹³ KONEČNÝ, Karel: *Československá strana lidová v období nastupující normalizace (1969–1972)* (dále jen *Československá strana lidová*). Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, sv. 52. Praha 2019.

¹⁴ Evidence zájmových osob (EZO), jednalo se o systém, který měl být základní složkou rozsáhlého informačního systému pro Státní Bezpečnost. Projekt byl zahájený v roce 1986 a počítal s převedením evidence československé rozvědky do počítačové podoby. Databázi se však nepodařilo zprovoznit před rokem 1989. Podrobněji viz: RENDEK, Peter: *EZO - evidence zájmových osob*. In: Sborník Archivu bezpečnostních složek. č. 10, (2012), s. 211–327; LABJAK, Stanislav: *Počítačová databáze EZO*. In: *Paměť národa*, č. 2, 2005, s. 58–61.

s jistou dávkou opatrnosti. Určitým nástrojem k dobrání se pravdy mohou být výše zmíněné inspekce prováděné na příkaz ministra vnitra, při kterých šlo o přezkoumání těch případů, u kterých se po letech objevily pochybnosti o správnosti jejich provedení apod.

Neméně důležité archiválie jsou uloženy v Národním archivu, ve fondu Správy sboru nápravné výchovy, konkrétně osobní vězeňský spis Antonína Fránka, případně spisy jeho spolupracovníků atd.

Další archiválie, potřebné k naší práci, nalezneme v Moravském zemském archivu v Brně, kdy se jedná o spisy Státního soudu v Brně k případům A. Fránek, a poté Miroslav Kostelka a spol. ve které sice Fránek není zahrnut, ale s jeho případem souvisí.

Dále nesmíme zapomenout na archivní materiály k osobní historii Antonína Fránka, jakožto politika a poslance za Československou stranu lidovou, které můžeme najít v osobní složce poslance, který je uložen v Archivu Poslanecké sněmovny plus osobní spisy poslanců kolegů a spolupracovníků, uloženy na stejném místě.

Další významné archivní materiály, především tedy prameny osobní povahy, byly získány s laskavým souhlasem JUDr. Viléma Fránka. Jedná se především o osobní dopisy A. Fránka adresované jeho manželce Josefě a rodině, z nápravně pracovního tábora Leopoldov, dále pak úřední a stranické dokumenty z období let 1945–1948 a 1967–1969. Jisté poznatky byly také získány pomocí metody Oral History, kdy byly autorem této práce vedeny dva rozhovory s JUDr. Vilémem Fránkem na podzim roku 2019.

Antonín Fránek byl zapojen, jak bude dále popsáno, do dvou ilegálních skupin, které se soustředily na protikomunistickou činnost, byl tedy členem protikomunistického odboje. Třetí odboj neboli protikomunistická rezistence však nemá v české společnosti lehké postavení. Neboť i v době, kdy jsme si připomněli výročí 30 let od pádu komunistické strany, Sametové revoluce a vzniku nového demokratického Československa, v době, kdy dosud bylo vydáno

nepřeberné množství publikací¹⁵ a článků popisující jednotlivé konkrétní případy osobního hrdinství a činů třetího odboje, stále můžeme mezi sebou nalézt pochybovače. Třetímu odboji se naštěstí oproti letům minulým začalo věnovat čím dál více historiků a historiček a stal se tak významným předmětem badatelského zájmu. Díky tomu jsou tato tzv. „bílá místa“ české historiografie postupně zaplňována. Názory na třetí odboj, znaky odboje a jeho projevy¹⁶ se však liší i mezi historiky a stává se tak předmětem nejedné vášnivé diskuze.¹⁷ O propojenosti druhého a třetího odboje referuje, mimo jiné, J. Kalous.¹⁸

Nejvýznamnější publikace, které se soustavně zabývají třetím odbojem, jsou *Třetí odboj. Kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století* od dvou autorů Jana Bureše a Václava Vebera. A *Třetí odboj – ČSR v letech 1948–1953* opět od Václava Vebera.

---

¹⁵ BOČKOVÁ, Marie: *Komentovaná bibliografie k dějinám III. Odboje (1945) 1948 – (1960) 1967*. In: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/treti-odboj/bibliografie-3odboj.pdf> [cit. 9. 10. 2019].

¹⁶ Charakteristice a popisu projevů třetího odboje se věnuje Zora Dvořáková, viz DVOŘÁKOVÁ, Zora: *Charakteristika třetího odboje*. In: BABKA, Lukáš – VEBER, Václav: *Za svobodu a demokracii*. Díl 3. Třetí (protikomunistický) odboj. Hradec Králové 2002. s. 20–26.

¹⁷ Srov. BURSÍK, Tomáš: *Diskuze nad třetím odbojem: pokus o stručný nástin problému*. In: *Odboj a odpor proti komunistickému režimu v Československu a střední Evropě*. Praha 2010. s. 17–26; VEBER, Václav: *Co se třetím odbojem – zapomeneme?* In: *Securitas Imperii* 22 (01/2013) s. 236–240; SOMMER, Vítězslav: *Cesta ze slepé uličky „třetího odboje“*. *Soudobé dějiny*, 2012, ročník XIX, č. 1, s. 9–36.

¹⁸ Srov. KALOUS, Jan: *Tradice a kontinuita druhého (protinacistického) a třetího (protikomunistického) odboje*. In: ŽÁČEK, Pavel a kol.: *Vyjádření úcty a vděčnosti. Sborník o protikomunistickém odboji*. Praha 2013.

1. Člověk

Antonín Fránek se narodil 12. června 1900 v Rájci nad Svitavou. Jeho rodiče byli Kašpar a Marie, rozená Peroutová. Otec Kašpar byl venkovským košíkářem a domkařem, zároveň zastával funkci kostelníka. Antonín byl jeho prvorozený syn z druhého manželství, v pořadí tak sedmé dítě. V dětství Antonín vychodil pět tříd obecné a tři třídy měšťanské školy.¹⁹ Pocházel z katolické rodiny a první sv. přijímání přijal 14. května 1911 v Rájci.²⁰ Poté v roce 1915 vstoupil do učení ve firmě Breitfeld Daněk a spol. v Blansku, kde se vyučil strojním zámečníkem.²¹

V únoru roku 1918 po prohrané stávce narukoval do rakousko-uherské armády a byl přidělen ke koňskému dělostřeleckému pluku v Glognici (nynější Gloggnitz v Dolním Rakousku). Začátkem dubna 1918 byl pak jako politicky nespolehlivý poslán na italskou frontu. Dříve než dojel do Itálie, onemocněl však skvrnitým tyfem. Po zdárném vyléčení této nemoci byl opět transportován na frontu, kde zažil její zhroucení v říjnu 1918.²² Domů se vydal v říjnu 1918 přes Tyroly a Štýrsko, došel až v listopadu téhož roku.²³ Po návratu z vojny se mladému Antonínovi nepoštěstilo najít práci v oboru, a proto nastoupil v lednu 1919 jako strojník k vodní turbíně ve mlýně v Dolní Lhotě.²⁴ V prosinci přešel opět jako strojník do elektrárny Hugo Salm Reifferscheidt v Rájci, kde byl zaměstnán u parního stroje. Zde jeho působení mělo jen krátkého trvání, neboť byl v roce 1920 opět povolán k službě v armádě, nyní již československé. Konkrétně se jednalo o vojenskou službu u lehkého dělostřeleckého pluku č.

---

¹⁹ Národní archiv (dále jen NA), fond (dále jen f.) Správa Sboru nápravné výchovy (dále jen SSNV), osobní vězeňský spis A. Fránka (dále jen o. v. spis AF), Dotazník, 5. 5. 1952.

²⁰ Památka na první sv. přijímání, 14. 5. 1911, Rájec. Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka. Viz obrazová příloha č. 1.

²¹ Archiv Poslanecké sněmovny (dále jen „APS“), f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka. Poslanecký dotazník z roku 1947.

²² Tamtéž.

²³ Archiv bezpečnostních složek (dále jen „ABS“) f. Zemský odbor bezpečnosti II., sign. 315-60-15, Osobní list Antonína Fránka.

²⁴ APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka. Poslanecký dotazník z roku 1947.

12 ve městě Sečovce na Slovensku a poté v Užhorodu na Podkarpatské Rusi, zde dosáhl hodnosti svobodníka.²⁵

Po návratu z vojny, roku 1922, našel A. Fránek uplatnění ve Zbrojovce Brno, kam pravidelně docházel jako vedoucí upravovač. Až do 25. října 1945, kdy byl povolán do Prozatímního Národního shromáždění. Poté si Antonín zažádal ve Zbrojovce o neplacenou dobrovolnou dovolenou pro výkon své funkce. 1. května 1946 získal Antonín čestné uznání za 20 let věrné a poctivé práce v národním podniku Zbrojovka Brno.²⁶ V tomto zaměstnání vydržel pracovat až do roku 1948, kdy byl po únorových událostech z politických důvodů propuštěn.²⁷

Co se týče rodinného života, A. Fránek se v roce 1926 oženil s Josefou Šenkovou, která také pocházela z Rájce. Postupně spolu měli 3 syny: Antonína, Stanislava a Viléma.

Jakožto aktivní občan obce Rájec byl A. Fránek také spoluzakladatelem hospodářského družstva v roce 1934 a na jeho popud byla založena první prodejna družstva Svépomocné nákupny 1936.²⁸

Během druhé světové války se A. Fránek do bojů aktivně nezapojil. Z širšího pohledu jej však můžeme považovat za člena domácího odboje.²⁹ Neboť prodával ve svém okolí cigarety zaslané ze Slovenska od Eleny Hroboňové, budoucí poslankyni za komunistickou stranu, která je posílala Miloslavu Petráčkovi, svému synovci a ten je předal Fránkovi.³⁰ Jak píše Miloslav Petráček ve svém Prohlášení ze dne 4. března 1946:

„Peněz takto získaných bylo mimo jiné použito též na nákup léků pro partizánskou brigádu Čapájeva na vých. Slovensku. Toto prohlášení činím místopřísežně.“³¹

---

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Čestné uznání spolupracovníku Antonínu Fránkovi za 20 let věrné a poctivé práce v podniku. Ze dne 1. května 1946. Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka. Viz obrazová příloha č. 9.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka. Poslanecký dotazník z roku 1945.

²⁹ Srov. PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 73.

³⁰ Prohlášení Miloslava Petráčka ze dne 4. března 1946. Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka. Viz obrazová příloha č. 6.

³¹ Tamtéž.

Během války byl Fránek také členem tzv. ilegálního výboru, který byl vytvořen v roce 1942 v Rájci, avšak žádnou ilegální činnost nevyvíjel. Členy kromě Fránka byli Josef Bezděk a Jelínek z Rájce, ten však byl zatčen a z vyšetřovací vazby se vrátil až po třech měsících. Poté již s žádnou ilegální činností nechtěl mít nic společného.³²

Avšak Antonín Fránek byl v období protektorátu také spolupracovníkem Veřejné osvětové služby³³ (VOS), spolupráci s touto organizací stvrdil podpisem 5. července 1944.³⁴ Zřejmě se však jednalo pouze o čestné členství, neboť se Antonín, podle archivních pramenů, nezúčastnil ani jednoho školení pro spolupracovníky VOS na Čeperce a není evidován ani v seznamu těch, co se ze školení omluvili pro nemoc či pracovní povinnosti.³⁵ Na školení, které se konalo v Luhačovicích, logicky Antonín nemohl být přítomen, neboť se konalo necelý rok před jeho vstupem do VOS.³⁶

Na těchto školeních, pořádaných VOS pro spolupracovníky této organizace, si posluchači mohli vyslechnout přednášky zaměřené ideologicky proti Židům, o velikosti Německého národa, o důvodech a příčinách války apod.

Okresní vedení VOS v Boskovicích také organizovala místní kurzy němčiny v Blansku. Jestli se však Antonín účastnil těchto kursů, se již nedozvíme. Okresní vedoucí v Boskovicích Radim Pluskal, který měl kurzy němčiny v Blansku na starost, si evidenci studentů nevedl, nebo se nám nedochovaly.³⁷

---

³² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 25. 11. 1955, s. 1.

³³ Veřejná osvětová služba neboli VOS, byla nacistická organizace řízena Čechy, která vznikla na území Protektorátu Čechy a Morava dne 23. května 1943 pod patronací Emanuela Moravce. Hlavní náplní práce této organizace bylo přesvědčit český národ pomocí přednášek a kurzů o hodnotě velkoněmecké myšlenky a nadchnout Čechy pro válečné úsilí Říše. Podrobněji viz PEJČOCH, Ivo: *Veřejná osvětová služba*. In: *Fašismus v českých zemích*. Praha 2011; SLEZÁK, Filip: *Veřejná osvětová služba v Protektorátu Čechy a Morava*. Institucionální analýza. Magisterská diplomová práce FF MUNI, Brno 2014. s. 84.

³⁴ ABS, f. Zemský odbor bezpečnosti II., sign. 315-60-15, Osobní list Antonína Fránka.

³⁵ ABS, f. Veřejná osvětová služba, arch. č. 44-110/1-14, Kurzy pro spolupracovníky VOS – Seznamy účastníků na Čeperce; Osoby, které se nemohly účastnit školení.

³⁶ ABS, f. Veřejná osvětová služba, arch. č. 44-111/1-4, Kurs pro spolupracovníky VOS v Luhačovicích – 2. Seznam účastníků v Luhačovicích.

³⁷ ABS, f. Veřejná osvětová služba, arch. č. 44-110/1-14, Kurzy němčiny v okresech IX. Obvodu: Boskovice.

V těsném období po skončení druhé světové války mohli Rájecí být vděční, že někoho jako byl A. Fránek, mezi sebou mají. V Rájci se totiž v této době rozšířila tyfová epidemie, původem ze zajateckého tábora v zámeckém parku. Zde byli vězněni Němci, ale převážně Maďarští vojáci, a tak A. Fránek neprodleně zajistil příchod řádových sester, které měly zkušenosti z východní fronty. V narychlo sestavené provizorní nemocnici se pak podařilo zamezit pohromě a předejít nebezpečí, neboť hrozilo, že kontaminovaná voda v městské vodovodní a kanalizační síti dílo dokoná.³⁸ V katastrofálních podmínkách zajateckého tábora bylo stěsnáno na cca 22 000 osob, další tábor byl zřízen na pile, kde se těsnaly další 4 000 zajatců.³⁹ Fránek se následně přičinil při shánění léků a pracovních sil z Moravskotřebovska.⁴⁰

---

³⁸ KONEČNÝ, Karel: *Významný rodák*, s. 19.

³⁹ Podrobněji o tyfové epidemii v Rájci viz SYCHRA, Petr: *Tyfová epidemie v Rájci nad Svitavou r. 1945*. In: Zpravodaj města Rájec-Jestřebí, květen 2015, s. 31–33. a SYCHRA, Petr: *Tyfová epidemie v Rájci nad Svitavou r. 1945*. In: Zpravodaj města Rájec-Jestřebí, červen 2015, s. 31–33.

⁴⁰ KONEČNÝ, Karel: *Významný rodák*, s. 19.

2. Poslanec ČSL

Za počátek veřejného života Antonína Fránka a jeho politické kariéry můžeme považovat již roky 1921–1922, kdy se podílel na zakládání Jednoty Orla na Podkarpatské Rusi. V roce 1922 vstoupil v Rájci do Československé strany lidové. V následujícím roce založil skupinu křest. sociálního dělnictva v brněnské Zbrojovce, kde musel přestát nejednu krizi a boje ve funkci důvěrníka a člena závodního výboru.⁴¹

Politický vzestup na sebe nenechal dlouho čekat a krátce nato byl Antonín zvolen předsedou okresního výboru strany v Boskovicích. Od roku 1929 až do roku 1938, kdy byla strana rozpuštěna, byl volen obecním radním v Rájci.⁴²

Při Čuříkově secesi v roce 1929 měl A. Fránek možnost poprvé kandidovat i jako poslanec za Československou stranu křest. sociální. Zůstal však věrný lidové straně, kde byl i postupně volen do vyšších funkcí.⁴³

Při volbách v roce 1935 kandidoval A. Fránek poprvé za lidovou stranu, kdy se neúspěšně pokusil získat křeslo v dolní sněmovně za brněnský kraj. V té době byl již členem celostátního výkonného výboru. Fránek si tak na kariéru ve vysoké politice musel ještě několik let počkat, ačkoliv měl pro ni ty nejlepší předpoklady. Před vypuknutím druhé světové války a likvidací lidové strany v letech 1938–1939 byl členem výkonného výboru strany, předsedou křesťanských kovodělníků, ústředním jednatelem Všeodborového sdružení křesťanského dělnictva a zaměstnanectva, místostarostou orelské župy Krekovy, člen okresního výboru a dalších jiných drobných funkcí jak ve straně, tak jejich hospodářských složkách.⁴⁴

---

⁴¹ APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka. Poslanecký dotazník z roku 1947.

⁴² KONEČNÝ, Karel: *Významný rodák*, s. 19.

⁴³ APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka. Poslanecký dotazník z roku 1947.

⁴⁴ Tamtéž.

Během druhé světové války byl A. Fránek nucen ukončit svou politickou činnost, či ji alespoň trvale omezit. Jak již bylo pospáno výše, A. Fránek se za dob protektorátu Čechy a Morava účastnil domácího odboje, ale byl také spolupracovníkem Veřejné osvětové služby.

Po skončení války se opět navrátil do veřejného života. V květnu 1945 jej jakožto místopředsedu Krajské lidové rady (tj. krajského výboru) brněnského volebního okresu delegovala lidová strana do revolučního Národního výboru v Brně, kde zaujal místo jednoho z místopředsedů.⁴⁵ K tomuto musíme ještě přičíst post místopředsedy Místního národního výboru v Rájci, které Fránek přijal, a dále také funkci místostarosty místního Orla.

Hlavním volebním elektorátem Československé strany lidové zůstávalo i po válce převážně křesťansky orientované rolnictvo spolu s nižšími pracujícími vrstvami z měst. Na dělnické vrstvy si tradičně brousili zuby komunisté, lidovci se s tím však nechtěli smířit a vyklidit komunistům pole jen tak bez boje rozhodně nezamýšleli, a i proto se jim hodil mezi dělníky oblíbený odborový předák Fránek. Pro své postavení byl tedy na podzim 1945 stranou delegován do nově vznikajícího Prozatímního národního shromáždění a v květnu 1946 své právoplatné postavení ve vysoké politice stvrdil, když byl zvolen do Ústavodárného národního shromáždění za brněnský volební kraj.

Písemný poslanecký slib do Prozatímního národního shromáždění složil Antonín Fránek 27. října 1945, ústní slib o den později.⁴⁶

Jakožto dělnický poslanec se stal A. Fránek během svého působení v Prozatímním národním shromáždění členem sociálně-politického výboru, který se ustanovil 22. listopadu 1945 a měl celkem 36 členů, z toho 7 lidovců.⁴⁷ V rámci práce pro tento výbor A. Fránek v jednom případě zastával funkci zpravodaje, kdy se sociálně-politický výbor zabýval vládním návrhem zákona, tisk. č. 147. o drahotním přídatku poživatelů státních odpočivných

---

⁴⁵ KONEČNÝ, Karel: *Významný rodák*, s. 19.

⁴⁶ APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka. Poslanecký slib z roku 1945.

⁴⁷ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/rejstrik/vybory.htm> [cit. 6. 10. 2019].

(zaopatřovacích) platů a o úpravě některých jejich právních poměrů ze dne 29. ledna 1946 a následně jej doporučil plénu Prozatímního národního shromáždění ke schválení ve znění přijatém výborem při své schůzi konané 13. února 1946.⁴⁸ Sociálně-politický výbor navrhl změny v tomto návrhu zákona, především navýšení peněžních částek pro penzisty, sirotky a vdovy. 19. února 1946 na 30. schůzi Prozatímního národního shromáždění pak A. Fránek zpravil poslaneckou sněmovnu o všech navýšeních, které sociálně-politický výbor navrhl a ministr financí MUDr. Vávro Šrobár je schválil, za což mu A. Fránek následně poděkoval.⁴⁹

Ve své rozpravě, kterou A. Fránek vedl při 15. schůzi Prozatímního národního shromáždění, která se konala 13. prosince 1945, se kriticky vyjádřil k nedostatečnému nemocenskému pojištění a celkově apeloval za lepší zdravotní péči. Dále se věnoval otázce činnosti správních orgánů nemocenských pojišťoven a dalších sociálně-pojišťovacích ústavů, ve kterých přetrvala praxe z dob okupace, kdy byla činnost těchto správních orgánů omezena a posléze nahrazena systémem vedoucích úředníků, které si Němci sami najmenovali, přičemž tato situace trvá.⁵⁰ Nejspíše i tato Fránkova kritika pak přispěla k tomu, že byl 16. května 1946 jmenován členem správního sboru Ústřední sociální pojišťovny v Praze.⁵¹ Zproštěn této funkce byl z politických důvodů 29. dubna 1948.⁵²

Během svého působení, coby poslanec Prozatímního národního shromáždění se A. Fránek nevyjadřoval jen k návrhům zákonů a dění ve sněmovně, ale také k politickým akcím, jako byly např. tzv. Brněnské události v únoru 1946, kdy došlo k potyčkám mezi studenty a

---

⁴⁸ https://www.psp.cz/eknih/1945pns/tisky/t0169_00.htm [cit. 6. 11. 2019].

⁴⁹ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/031schuz/s031001.htm> [cit. 6. 11. 2019].

⁵⁰ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/015schuz/s015003.htm> [cit. 20. 11. 2019].

⁵¹ Jmenovací dekret ministra ochrany práce a sociální péče ze dne 16. května 1946, kterým je Antonín Fránek jmenován na návrh Ústřední rady odborů členem správního sboru Ústřední sociální pojišťovny v Praze se bohužel nedochoval, avšak v soukromém archivu JUDr. Viléma Fránka můžeme nalézt dopis ze dne 28. května 1946 od JUDr. Jana Gallase, zmocněnce ústřední rady odborů z Ústřední sociální pojišťovny, který se na onen dekret odvolává. Viz obrazová příloha č. 11.

⁵² Dopis ministra sociální péče ze dne 29. dubna 1948. Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka, viz obrazová příloha č. 13.

dělníky poté, co bylo ukončeno vyučování branné výchovy. Celou věc pak A. Fránek komentoval ve své rozpravě na 30. schůzi poslanecké sněmovny dne 14. února 1946.⁵³

Vše začalo 30. ledna 1946, kdy se na školách začala vyučovat branná výchova. První přednášku přednesl docent a major gen. štábu Šoffr na Vysoké škole technické Dr. Edvarda Beneše v Brně. Na to druhý den vyšel velmi kritický článek⁵⁴ v deníku komunistické strany „Rovnost“. Studenti hned nereagovali, uplynul týden, a když 6. února posluchači opět přišli na přednášku, dozvěděli se od rektora univerzity a zástupce armády, že se přednášky ruší.⁵⁵ Část studentů, asi pětina, neuposlechla výzvy, aby se navrátili do jiných přednášek a vydala se na tichý průvod kolem redakce Rovnosti, kde studenti smekali ironicky klobouky na znamení všemocnosti tohoto tisku, jak události popisuje univerzitní prof. Masarykovy university dr. Vladimír Úlehla ve svém článku uveřejněném v listě Čin.⁵⁶

Ve svém projevu se Fránek přiklání k názoru univ. prof. Vladimíra Úlehly, že je zbytečné rozebírat obsah přednášky a přít se o to, zda byla správná či nikoliv. Kdo ji shledal nesprávnou, měl se podle Fránka a prof. Úlehly obrátit na příslušné úřady a na Univerzitu. Dále pak popisuje běh událostí.⁵⁷

Studenti, o počtu asi 300 osob se v klidu odebrali k redakci Rovnosti, kde na ně mezitím začali pokřikovat zaměstnanci tohoto listu. Studenti nato ze svých řad poté vyslali deputaci, která měla vznést žádost na redakci Rovnosti, aby byl onen kritický článek o přednášce majora Šoffra odvolán, respektive opraven. Jakmile však studenti vstoupili do redakce, byli napadeni spíláním a nadávkami a poté vytlačeni z domu Rovnosti. Mezitím se na místo dostavilo 18 příslušníků SNB a vyzvali studenty ke klidnému rozchodu, kteří tak učinili. Půl hodiny nato obdrželo velitelství Brno 1 – stanice SNB sdělení, že ve Zbrojovce bylo rozkazem vyhlášeno,

---

⁵³ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030003.htm> [cit. 19. 11. 2019].

⁵⁴ Srov. *Protiidový postoj pana majora Šoffra. Jak si posílení naší brannosti nepředstavujeme*. Rovnost. 31. 1. 1946. č. 26. s. 1.

⁵⁵ Srov. ÚLEHLA, Vladimír: *Pozadí brněnských událostí*. Čin. 10. 2. 1946. č. 35. s. 1.

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030003.htm> [cit. 19. 11. 2019].

aby šlo dělnictvo do ulic. Na to vyšlo dělnictvo ze závodu směrem k Rovnosti a část směrem k Brněnské technice. V čele těchto demonstrantů šla šestičlenná delegace závodní rady brněnské Zbrojovky. Během průvodu někteří dělníci rozbili okna vyšší průmyslové školy, dále bylo demonstrujícími dělníky zphlavkováno několik studentů, nikdo však nebyl zraněn. Rozbita také byla tabule u vlaku pouličních drah.⁵⁸

Jak píše Úlehla, dělníci nevěděli, o co jde. Neboť, jak bylo zjištěno, jejich provolání vůbec nesouvisela s akcí studentů. Např.: *At' žije demokratické Španělsko!*⁵⁹

Část dělníků přišlo demonstrovat také před Techniku, kam také přišly dílčí průvody studentů. Na technice se pokračovalo v přednáškách a ke konfliktu došlo ze strany demonstrujících jen tehdy, když si někteří studenti chtěli demonstrující dělníky vyfotografovat. Poté byli dva studenti zadrženi a jejich fotoaparáty zabaveny. Druhého dne byly fotografie demonstrujících vystavené za výlohou deníku Rovnost.⁶⁰

Jiná skupinka dělníků se však nehodlala uklidnit, a jak bylo i posléze zjištěno policejním vyšetřováním, padaly výkřiky jako: *„Všechny studenty postřílet. Postavit ke zdi. Profesory do dolů, zavřete vysoké školy“* atd.⁶¹

Do budovy Techniky pak přišla deputace dělníků, která se spolu se studenty dohodla na podmínkách klidu, a aby byly provedeny personální změny ve vedení Svazu vysokoškolských studentů, aby byly přísně vyšetřeni a potrestáni původci demonstrací a také, aby byla jména pachatelů oznámena veřejnosti. Dále také byl-li na vyvolání demonstrací účasten nějaký člen profesorského sboru, aby byl tedy ze sboru vyloučen.⁶²

---

⁵⁸ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030003.htm> [cit. 19. 11. 2019].

⁵⁹ Srov. ÚLEHLA, Vladimír: *Pozadí brněnských událostí*. Čin. 10. 2. 1946. č. 35. s. 1.

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Srov. ÚLEHLA, Vladimír: *Pozadí brněnských událostí*. Čin. 10. 2. 1946. č. 35. s. 1.

⁶² <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030003.htm> [cit. 19. 11. 2019].

Po sjednání těchto podmínek se demonstrující dělníci vzdálili z Technické Univerzity a kolem 12. hod se dostavili před budovu Rovnosti, kde k nim poté promluvili zástupci Národní fronty, kteří demonstranty vyzvali ke klidnému rozchodu. Ti uposlechli a ve městě nastal klid.⁶³

Fránek ve své zprávě⁶⁴ uvádí, že má bezpečně zjištěno, že za svoláním dělnické demonstrace stojí předseda koordinačního výboru Dr. Pátek, který se k tomuto činu přiznal jemu osobně a za přítomnosti členů koordinačního výboru a také se své funkce předsedy ihned vzdal. Dr. Pátek se hájil tím, že příkaz zastavit práci a vyjít do ulic vydal na základě žádosti několika zaměstnanců a po dohodě s předsedou závodní odborové organizace p. Čurdou. Čurda dal do závodního rozhlasu toto prohlášení:

„Zbrojováci! Znovu se objevují v našem veřejném životě reakcionáři a zjevní nebo zakuklení nepřátelé naší lidové demokratické republiky, aby se pokoušeli mařit výsledky naší národní revoluce a klidnou výstavbu našeho lidového státu. Reakcionáři, kteří vědí, že se svými špinavými pokusy nic nepořídí u dělnictva a pracujícího lidu, pokoušejí se o svou zločinnou činnost mezi inteligencí a hlavně studentstvem. Vzpomínáte si ještě na protistátní a protidělnické incidenty studentstva v Praze, vyprovokované nepřáteli našeho státu. 30. ledna t. r. začalo branné vyučování na vysokých školách. Přednášky zahájil major gen. štábu Šoffr a jeho projev ke studentstvu vyzněl jako útok na naši revoluci, jako urážka dělnictva a jeho snahou bylo vrazit klín mezi dělnictvo a pracující inteligenci. Major Šoffr tvrdil, že důstojníci musí vnutit národu svou vůli, prohlašoval dělníky za šmelináře atd. Proti tomu psala Rovnost 31. ledna t. r. Dnes se podařilo těmto reakcionářům poštvat brněnské studentstvo, které demonstruje proti tomu, že byl reakcionářský důstojník Šoffr suspendován se svého místa. Zbrojováci! Je nutno, abychom si nedali líbit dále rejdy reakce, je nutno, abychom ukázali, že stojíme za naší lidovou vládou, za naší demokratickou republikou. Dnes zahajujeme demonstrace proti těmto špinavým provokatérům. V 10 hodin všichni zbrojováci ve svých pracovních úborech vyrukují do ulic

---

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030003.htm> [cit. 19. 11. 2019].

Brna a ukáží veřejnosti, že stojí pevně za vládou lidu a že jsou na stráži proti reakcionářům a nepřátelům státu.“⁶⁵

Jak můžeme vidět, Čurdovo prohlášení bylo velice revoluční a radikální a zcela odráží ducha doby. Ne všichni dělníci však vyšli ven. Jak bylo zjištěno šetřením, členové závodní milice chodili po dílnách a posílali osazenstvo ven a hrozili pokutou těm, kteří nechtěli jít demonstrovat, protože nevěděli proč.

Dále se ve své zprávě poslanec Fránek pozastavuje nad tím, proč při osobní návštěvě p. ministra vnitra v Brně dne 11. února 1946 byla osmičlenná komise brněnského národního výboru, která měla na starosti události vyšetřit, prohlášena za nekompetentní.⁶⁶

Fránek se také pozastavuje nad tím, proč byla celá věc medializována, přestože rada brněnského národního výboru požádala ministra informací, aby se událost, až do svého konečného vyšetření veřejně neprobírala a nekomentovala.⁶⁷

Sám A. Fránek se pak osobně účastnil uklidňovacích projevů na nádvoří brněnské Zbrojovky v pátek dne 8. února, jakožto politik a bývalý zaměstnanec Zbrojovky.⁶⁸ Přičemž sám zjistil, že určitá část osazenstva s postupem demonstrujících dělníků nesouhlasí. Nejlépe o tom podle Fránka svědčí zpráva koordinačního výboru, který žádal, aby volby do závodních odborových organizací a závodních rad byly vypsány na 16. březen.⁶⁹

Na závěr své zprávy se Fránek vyjadřuje k demonstracím velmi negativně, ať jsou pořádány kýmkoliv, neboť se tím jen zostrňuje napětí a ničí klid, který je tak nutný na znovuvybudování republiky.⁷⁰

Poté co Fránek domluvil, dostal slovo poslanec Otto Šling (KSC), který Fránka zkritizoval, že přednáší věci jako fakta, ačkoli šetření bezpečnostních orgánů stále běží. Dále

---

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030004.htm> [cit. 19. 11. 2019].

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030003.htm> [cit. 19. 11. 2019].

⁶⁹ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030004.htm> [cit. 19. 11. 2019].

⁷⁰ Tamtéž.

pak pokračoval tím, že se zastal předsedy odborové skupiny a odmítl, že by byl členem agrární jednoty. Na závěr prohlásil, že samo dělnictvo Zbrojovky bude muset Fránkovu řeč posoudit.⁷¹

O těchto výše popsanych Brněnských událostech psaly i další deníky či listy. Např. *Národní osvobození*.⁷² Přímo o Fránkovi a jeho rozpravě v PNS se zmiňuje lidovecký týdeník *Obzory*.⁷³

Zároveň se A. Fránek přidal k interpelaci ministru národní obrany, kterou podala skupina převážně lidoveckých poslanců ve věci civilních zaměstnanců vojenské správy v Brně. Interpelaci podali poslanci Emil Vojanec, Antonín Fránek, Bedřich Kostelka, Bohumil Váňa, František Štambacher, Josef Polomský a J. Šmehlík dne 12. prosince 1945. V této interpelaci výše zmínění poslanci žádají ministra národní obrany, aby se zabýval problémem civilních zaměstnanců vojenské správy v Brně, kteří byli po okupaci přiděleni službou civilním státním úřadům, zčásti pak pensionováni a někteří byli přiděleni vládnímu vojsku. Po osvobození se tito zaměstnanci na výzvu MNO vrátili na svá místa, ale nebyli převzati a jsou stále placeni civilními státními úřady, ačkoliv už od té doby uplynuly 4 měsíce. Poslanci dále poukazují, že podobná situace může být i na dalších místech vojenských úřadů a velitelství, kde mají civilní kancelářské zaměstnance. Interpelující se pak také táží ministra národní obrany, je-li mu situace známá a dále navrhuje, aby tito zaměstnanci byli řádně převzati do služeb MNO a také podle toho placeni a povýšeni podle vl. usnesení ze dne 7. srpna 1945 a podle pokynů vydaných k tomu usnesením min. financí ČSR-č. j. 30.054/45-IX/4. Pod tuto interpelaci se podepsali poslanci Vojanec, Fránek, Kostelka, Váňa, Štambacher, Polomský, Šmehlík, Soukup, Kad'ůrek, Brukner, Novotný, Holcman, Chorvát, Pavlík, Nermuť, Peňáz, Ing. Janáček, Klimek, Petr, Ing. Dr. Benda, Sova, Červenka.⁷⁴

---

⁷¹ <https://www.psp.cz/eknih/1945pns/stenprot/030schuz/s030004.htm> [cit. 19. 11. 2019].

⁷² *Min. Kopecký o brněnských demonstracích. Pokusy o podněcování rozporů mezi inteligencí a dělnictvem nutno ostře odmítnout.* *Národní osvobození*. 8. února 1946. č. 33. s. 1.

⁷³ *Masová akce – volby.* *Obzory*. Týdeník pro politiku a kulturu. s. 163.

⁷⁴ https://www.psp.cz/eknih/1945pns/tisky/t0045_00.htm [cit. 20. 11. 2019].

Ministr gen. Svoboda na tuto interpelaci odpověděl 24. ledna 1946 tím, že vysvětlil interpelujícím poslancům, že převod civilních zaměstnanců pod MNO probíhá, ač značně pomalu, neboť zaměstnanců je velmi mnoho. Navíc ministr Svoboda upozornil, že před provedením převodu je nutné u velkého množství zaměstnanců provést reaktivaci podle dekretu prezidenta republiky č. 68/1945 Sb., resp. zrušení pensionování podle dekretu prezidenta republiky č. 53/1945 Sb. Navíc převod civilních zaměstnanců nařizuje na návrh zúčastněných resortů ministerstvo financí. Ministerstvo národní obrany dává jen k převodům podnět.

Dále pak interpelující ujistil, že těmto zaměstnancům nevzniká žádná škoda, neboť dostávají ke svému platu i odměny v takové výši, jako by dostávali normální plat.⁷⁵

Po vypršení svého mandátu v Prozatímním národním shromáždění se A. Fránek vrátil do poslanecké sněmovny po řádných volbách v květnu 1946, kdy se stal poslancem nově vzniklého Ústavodárného národního shromáždění. Poslanecký slib složil 18. června 1946 a během svého mandátu byl členem celé řady výborů. Jednalo se o výbor informační, výbor pro kontrolu provádění dvouletého plánu, výbor sociálně politický, stálý výbor, kde byl veden jako náhradník, ústavní výbor, zdravotnický výbor a zemědělský výbor.

Po únoru 1948 byl A. Fránek 11. března téhož roku znovu zvolen do výboru pro kontrolu provádění dvouletého plánu a do Stálého výboru.

Fránek se opět zhostil funkce zpravodaje sociálně politického výboru ve věci zákona o přídavicích k zaopatřovacím požitkům bývalých zaměstnanců ve velkém majetku pozemkovém a jejich rodinných příslušníků na 32. schůzi, která se konala 20. prosince 1946.

Během svého působení v Ústavodárném národním shromáždění byl A. Fránek spoluautorem nejedné interpelace. Konkrétně se jednalo o tyto interpelace: ve věci srážení daně z mezd a platů za práci přes čas a proplacených dovolených; ve věci přesídlování Charvátů v okrese mikulovském; ve věci změny zákona o úrazovém pojištění; ve věci poskytování

---

⁷⁵ Srov. https://www.psp.cz/eknih/1945pns/tisky/t0172_00.htm [cit. 20. 11. 2019].

nemocenského ve veřejnoprávním sociálním pojištění za první tři dny nemoci; ve věci bezprávného vykazování osob z pohraničí; ve věci neblahých důsledků čl. 1, odst. 3 vládního nařízení ze dne 25. III. 1947, č. 40 Sb., jímž se upravují sazby obecních dávek a poplatků při ukládání dávky ze psů; ve věci neoprávněného zřizování obchodních prodejen družstev.⁷⁶

Důkazy o tom, že byl Fránek pravý dělnický poslanec a hájil zájmy dělnických vrstev, můžeme vidět na výše pospaných interpelacích a dotazech.

Kromě skupinových interpelací vznesl A. Fránek na půdě Ústavodárného národního shromáždění také velkou řadu dotazů. Asi nejzajímavější byl hned první, a to dotaz ve věci vybudování dráhy Nové Město-Olešnice-Kunštát-Boskovice. Další dotazy byly spíše sociálního rázu. Šlo o dotazy: o nedostatku obuvi pro děti do 4 let a špatné jakosti pro batolata; dotaz ve věci neprovádění nařízení osidlovacích úřadů o umístění volyňských Čechů na Moravsko-Krumlovsku; ve věci přidělu konfekčních surovin do boskovického regionu; ve věci osvobození slepeckých výrobků od daně z obratu; ve věci přidělu pozemků parcela č. 1128/1 a 1128/2 v kat. obce Tučapy, okr. Vyškov; ve věci osvobození práce přes čas u domácích dělníků od daně ze mzdy; ve věci přidělování šátků a punčoch pro pracující ženy.⁷⁷

Pro budoucnost strany a udržování kontaktů bylo důležité organizovat různá setkání s mládeží apod. Ne jinak to bylo v srpnu 1947, kdy Československá strana lidová pořádala politickou školu pro lidovecké vysokoškoláky na záměčku v Mitrově, které trvalo 10 dní.⁷⁸ Tohoto školení se jako přednášející hosté zúčastnila celá řada poslanců za lidovou stranu: Dr. Bunža, Dr. Chudoba, Ing. Janáček, A. Fránek, V. Chytil, Dr. Lekavý, Dr. Stránecký, ministr pošt František Hála a tajemník strany lidové Adolf Klimek.⁷⁹

Jak můžeme vidět z výše uvedeného, měl Fránek coby poslanec PNS a ÚNS pestrou kariéru, kdy se zastával práv dělníků, přesídlovaných Charvátů a snažil se prosadit nové,

---

⁷⁶ Srov. <http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=286&id=1241&l=cz> [cit. 22. 11. 2019].

⁷⁷ <http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=286&id=1241&l=cz> [cit. 22. 11. 2019].

⁷⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Medka, 19. 1. 1949, s. 3.

⁷⁹ Tamtéž.

ambiciózní projekty na poli železnice a infrastruktury, neposledně se zapletl i do „boje“ proti komunistickým novinám „Rovnost“.

3. Odbojář

Po únorovém převratu v roce 1948 začaly pro demokratické strany v Československu krušné časy. Komunisté se především zaměřili na dvě nejdůležitější strany Národní fronty, a to na Československou stranu lidovou a na Českou stranu národně sociální. Jak známo, krátce po únorovém puči vznikly tzv. Akční výbory Národní Fronty, které měly za úkol likvidovat odpůrce nově vzniklého režimu, za něž byli právě označeni převážně lidovci a národní socialisté. Stali se tak prvními, na které dopadla první vlna zatýkání a čistek.⁸⁰

Řada lidovců, především poslanců, stranických funkcionářů a publicistů⁸¹ se snažila zachránit, a tak logicky zvolili cestu exilu. V prvních měsících po převratu se tak podařilo uniknout několika významným představitelům Československé strany lidové. Jednalo se především o předúnorového ministra zdravotnictví Adolfa Procházku, generálního tajemníka strany Adolfa Klimka a předsedu zahraničněpolitického výboru parlamentu Ivo Ducháčka. K odchodu se rozhodli z řad poslanců Štěpán Benda a Jindřich Nermuť, kteří byli známí jako obránci svobodných zemědělců, dále se jednalo o ústavního odborníka Aloise Rozehnal a také člena bezpečnostního výboru sněmovny Bohumíra Bunžu.⁸² Nakonec z šestačtyřiceti lidových poslanců se za hranice odebralo jen deset.⁸³

Někteří lidovci se však čistkám vyhnuli, neboť se zavázali spolupracovat s komunistickou stranou. Odnětím „plevele“ tak mohla vzniknout nová obrozená Československá strana lidová, plně poslušná nové vládnoucí moci a hrající předem připravené

---

⁸⁰ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Perzekuce členů československé strany lidové po únoru 1948*. In: MAREK, Pavel (ed.): *Teorie a praxe politického katolicismu 1870–2007*. Brno 2008. s. 236.

⁸¹ Pavel Tigrid, přední lidovecký publicista, šéfredaktor týdeníku *Obzory* a později *Vývoj*. K jeho odchodu do zahraničí viz DVOŘÁKOVÁ, Zora: *Politikové na útěku: Osudy změněné 25. únorem 1948*. Praha 2004.

⁸² SUCHÁNEK, Drahomír: *Počátky exilové politiky Československé strany lidové. Adolf Procházka, Adolf Klimek a boj o Šrámkovo nástupnictví (1948–1953)*. In: *Soudobé dějiny*, roč. 14, č. 4. (2007) s. 652.

⁸³ Štěpán Benda, Bohumír Bunža, František Desenský, Ivo Ducháček, Eduard Fusek, Bohdan Chudoba, Adolf Klimek, Jindřich Nermuť, Adolf Procházka a Alois Rozehnal.

noty v Národní frontě. Tato nová lidová strana našla vedení v několika poslancích a odborových předáků v čele s A. Petrem, J. Plojharem, D. Polanským, J. Vojancem a J. Niederlem.⁸⁴

Proti tomuto politickému vývoji v Československu se na jaře 1948 ustanovila skupina bývalých lidoveckých poslanců, kteří nechtěli jen přihlížet ničení jejich milované strany, a tak začali jednat. Záhy tedy vznikl tzv. Ilegální výbor, který si dal za úkol vytvoření nových stranických stanov, pro novou, v budoucnosti vzniklou, tzv. Křesťansko-demokratickou stranu po vzoru západních křesťanských stran. Tato nová strana pak měla stát v opozici k „obrozené“ lidové straně, nebo nejlépe její úlohu přímo převzít.

Ve výše zmíněném tzv. Ilegálním výboru figuroval i námi sledovaný Antonín Fránek, nyní tedy již jako exposlanec. Ten však byl zapojen i do další ilegální skupiny, která operovala převážně na Brněnsku a na Jižní Moravě, tzv. Modrý štít. Hlavní náplní této organizace, jak budeme moci vidět, byla podpůrná činnost, tedy zejména získávání financí pro potřebné, především pro rodiny perzekuovaných lidovců a zprostředkovávání přechodů do zahraničí.

---

⁸⁴ Tamtéž, s. 237.

3. 1. Ilegální výbor bývalých poslanců ČSL

Tzv. Ilegální výbor poslanců (dále jen Výbor)⁸⁵ se ustanovil hned v březnu 1948, tedy časně po únorových událostech. Jednalo se o skupinu bývalých poslanců ČSL a jejich spolupracovníků či funkcionářů, kterým se nelíbil nově nastolený stav věci, tedy směřování Československa k socialismu, potažmo komunismu. Tato skupina lidí nechtěla jen nečinně přihlížet nastolujícímu se socialismu. A. Fránek byl také členem, avšak ke spolupráci byl přizván až když byla skupina v provozu. Pro lepší pochopení se zaměříme na Výbor od samotného počátku.

Zrod Výboru můžeme vidět v důvěrných setkáních poslanců, která se odehrávala v poslaneckém klubu strany lidové krátce po únorovém převratu. Jednalo se o poslance Aloise Janáčka, Cyrila Charváta, Františka Tomáška a Ing. Herla,⁸⁶ Jana Plesla, Františka Štambachera, JUDr. Bohumíra Bunžu a JUDr. Štěpána Bendu. Výše jmenovaní spolu v důvěrném duchu rozmlouvali a vůbec poprvé se domlouvali, zda se mají stýkat i po rozpuštění sněmovny, a tedy být politicky připraveni, pro možné politické změny, které jak věřili, měly v blízké budoucnosti přijít.⁸⁷

JUDr. Bunža s JUDr. Bendou nakonec do Výboru nepatřili, neboť během března oba emigrovali do zahraničí. František Štambacher se zase stáhl z veřejného života na svůj statek ve Velkých Pavlovicích. Zajímavé je, že dle rozsudku Státního soudu v Brně měl útěku JUDr. Bunži dopomáhat poslanec Plesl. Ten totiž nechal ve svém bytě přespat jistého Karla Folaufa, který byl tou dobou stíhán policií. Utéci v té době zřejmě chtěl i C. Charvát. Dostal na to 6 000 Kčs od Ing. Herla a Folauf, který připravoval útěk jak pro JUDr. Bunžu tak i pro C. Charváta

---

⁸⁵ Takto zkráceně jej označuje i historik Karel Konečný, který se jím podrobně zabýval ve své práci Ilegální organizace poslanců a funkcionářů ČSL po únoru 1948 na Moravě. In: Střední Morava: vlastivědná revue. Olomouc 2006, č. 23. s. 42–50. Jelikož se jedná o organizaci, do které byl A. Fránek také zapojen, je příhodné důležitá fakta zopakovat.

⁸⁶ Ing. Herl byl po rozpuštění parlamentu zatčen pro protistátní činnost a na jeho místo ve Výboru byl dosazen prof. A. Novák.

⁸⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno. Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 6. 1. 1949, s. 1.

mu měl dokonce obstarat falešnou občanskou legitimaci.⁸⁸ Jak víme z pozdějších událostí C. Charvát nakonec zůstal v ČSR.

Nyní se však zaměříme na samotný Výbor. Plán na vytvoření ilegální skupiny, a tedy i stínové strany lidové se zrodil na tajné schůzce v pronajatém pražském bytě vlčnovského poslance Jana Plesla koncem března 1948.⁸⁹

Na této schůzce byli přítomni kromě Jana Plesla, Ing. Alois Janáček z Jihlavy, Cyril Charvát z Velkého Meziříčí, Josef Tomášek ze Svěbohova na Zábřežsku a Ing. Josef Herl z Prahy.⁹⁰ Přítomní se prohlásili za Výbor budoucí celostátní organizace která se měla soustředit na vytvoření struktury ve volebních krajích. Pražský kraj měl vést Ing. J. Herl, kraje Havlíčkův Brod, Jihlava, Hradec Králové a Pardubice měl mít na starosti Ing. A. Janáček, brněnský kraj pak C. Charvát, olomoucký a opavský J. Tomášek a uherskohradištský kraj J. Plesl. Tito krajští vedoucí byli pověřeni k hledání dalších vhodných spolupracovníků pro Výbor, aby se dosáhlo vlastního vícečlenného výboru pro každý kraj.⁹¹

Organizování Výboru si vzal na starost A. Janáček, který měl písemně či telefonicky svolávat pravidelné schůzky, nejméně však jednou za měsíc.⁹²

Druhá schůzka Výboru se konala v bytě Ing. Herla, a to v polovině května 1948, tedy přibližně dva týdny před volbami jednotné kandidátky Národní fronty. Přítomni byli všichni z první schůzky a hlavním tématem bylo, zda se má J. Plesl účastnit kandidatury do nového Národního shromáždění či nikoliv. On sám kandidovat nechtěl s tím, že by se vymluvil na svůj zdravotní stav. Ostatní členové jej však přemluvili ke kandidatuře pro to, aby jim mohl podávat zprávy o tom, co se v parlamentu připravuje a odehrává apod. Zkrátka, aby tam měli svého

---

⁸⁸ Moravský zemský archiv v Brně (dále jen MZA) f. C 145 Státní soud Brno, karton (dále jen kart.) 64, signatura (dále jen sign.) Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 17.

⁸⁹ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 43.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 43.

⁹² Tamtéž; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 5.

člověka. S tím nakonec Plesl souhlasil.⁹³ Plesl byl pak opravdu v květnových volbách 1948 zvolen do nového Národního shromáždění.⁹⁴

Na třetí schůzce, vedené opět v bytě Ing. J. Herla a za přítomnosti všech z první a druhé schůzky projednávaly výsledky květnových voleb, přičemž přítomní došli k závěru, že volby byly nejspíše zmanipulované, neboť dle jejich názoru, bylo bílých lístků, tedy forma volebního odporu voličů, vhozeno do volebních urn určitě mnohem více, než úřední statistika uváděla. Také zde padl návrh o výsledcích voleb informovat zahraničí, neboť Ing. Herl mluvil o tom, že má možnost doručit zprávu do zahraničí přes svého kurýra, jehož jméno však nezmínil.⁹⁵ Přítomní se shodli, že takto podávané zprávy by byly kusé a bezpředmětné, proto se domluvili, že do příští schůze vypracují podrobnější výsledky voleb, každý podle svého regionu. Jak však sděluje A. Janáček ve výslechovém protokolu, od podání zprávy bylo nakonec upuštěno, neboť se nepodařilo opatřit podrobnější a soustavnější data k výsledkům voleb.⁹⁶

Janáček se také ve výslechovém protokolu zmiňuje o možném spojení s dr. Bohumírem Bunžou, toho času již v emigraci, přes poslance Ing. Herla, který se Janáčkovi svěřil v klubu lidových poslanců, ještě v době před rozpuštěním parlamentu, že za ním přišel jistý mladík, který měl zprávy od dr. Bunžy. Jméno mladíka Ing. Herl nevedl. V oné zprávě měl dr. Bunža žádat o zaslání peněz pro utišení jeho finanční situace v zahraničí. Janáčkovi se tato zpráva nezdála a vyhodnotil ji jako možnou provokaci a taky Herlovi radil, aby byl opatrný. Krátce nato byl Ing. Herl zatčen.⁹⁷

Čtvrtá schůzka se odehrála v den volby prezidenta Klementa Gottwalda, tj. 14. června 1948, a to nejprve na lavičce v parku před budovou parlamentu v následujícím složení: Ing.

---

⁹³ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 43; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 5–6.

⁹⁴ Srov. <https://www.psp.cz/eknih/1948ns/rejstrik/jmenny/p.htm> [cit. 20. 11. 2019].

⁹⁵ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 43; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 6.

⁹⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 6.

⁹⁷ Tamtéž, s. 7; KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 44.

Alois Janáček, J. Plesl, C. Charvát a F. Tomášek. Bylo dohodnuto, že po volbě prezidenta se dotyční sejdou v bytě poslance Plesla. Ten, jakožto poslanec Národního shromáždění dokonce opatřil pro Janáčka a Tomáška vstupenky pro hosty do Vladislavského sálu. C. Charvát čekal na své kolegy na hradním nádvoří.⁹⁸ Po volbě prezidenta republiky se všichni vydali na oběd do jedné z pražských restaurací poblíž Hradu. Poté se přesunuli do bytu poslance Plesla. Hlavním bodem této schůzky bylo projednání zatčení kolegy Ing. Herla. Všichni byli vývojem situace znepokojeni a obávali se prozrazení organizace. Pro jistotu bylo ujednáno, že se činnost organizace na nějakou dobu odkládá a ruší s tím, jak dopadne Ing. Herl a jestli se dozná.⁹⁹

Členové výboru usilovně přemýšleli, jak zjistit, za co byl vlastně jejich kolega Ing. Herl zatčen. Nakonec je napadlo, že by se mohli zeptat Herlova důvěrného přítele Horňáka, načež jej navštívili u něj v bytě na Smíchově. Horňák jim sdělil, že kurýr, který donesl Ing. Herlovi zprávu od dr. Bunžy, zavraždil mjr. Šrama a později Herla udal. Po tomto zjištění, že Ing. Herl nebyl zatknut ve spojitosti s činností Výboru, se všichni domluvili, pro pokračování práce v rámci organizace. Na příští schůzku měl být také pozván náhradník za zatčeného Ing. Herla, římskokatolický kněz, prof. Alois Novák z Prahy. Profesora Nováka znal ze skupiny velmi dobře především C. Charvát, neboť u něj svého času bydlel.¹⁰⁰

Než přikročíme k líčení páté schůzky, je důležité zmínit, že se na jedné ze svých dosavadních schůzek členové Výboru domluvili, že by o svém jednání měli zpravit původní vedení lidové strany, tedy konkrétně bývalého předsedu Mons. Šrámka. Tohoto úkolu se zhostil A. Janáček, který proto navštívil bývalého ministra Hálu v Brně a oznámil mu existenci celé ilegální organizace Výboru a její činnosti, včetně schůzek a možnosti zapojení profesora Nováka, jakožto nového člena. Dále Janáček Hálu poprosil, aby o tom referoval Šrámkovi. Hála

---

⁹⁸ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 44.

⁹⁹ Tamtéž; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 7.

¹⁰⁰ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 44; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 7.

souhlasil jak s vytvořením organizace, tak i se zapojením profesora Nováka. Také byl plně pro informovat Mons. Šrámka.¹⁰¹

Po nějaké době dostal A. Janáček dopis od Hály, aby se za ním zastavil v Brně. Janáček jej tedy vyhledal a dozvěděl se, že Šrámek s postupem organizace souhlasí. Navíc Mons. Šrámek vzkazoval, že se má organizace soustředit pouze na program, a hlavně se vyhnout jakékoli masové organizaci, a tím pádem mít na každém okrese jednoho spolehlivého důvěrníka. Janáček pak Hálovi slíbil, že jej bude o organizaci průběžně informovat, ale nakonec od toho upustil, neboť se doslechl, že je Hála sledován Státní bezpečností.¹⁰²

Pátá schůzka se odehrála nejdříve v Obecním domě v Praze. Přítomni byli C. Charvát, Tomášek, Plesl, prof. Novák a Janáček, poté co se všichni dostavili do Obecního domu, přesunuli se do soukromého bytu na pražském Smíchově, kam je dovedl prof. Novák. Kdo byl majitelem bytu, nám není známo. Při této příležitosti byl do Výboru přijat nový člen, páter prof. Novák, poslanec Zemského národního výboru v Praze. Jakožto nový člen byl zpraven o všech aktivitách skupiny, a intencích, které touto činností sledují. Poté mu byla přidělena na starost oblast Prahy. Tato schůzka se stala důležitou také tím, že zde byl přečten dopis od dr. Bohdana Chudoby, který donesl P. prof. Novák. Spojení s exulantem Dr. B. Chudobou celkově bude hrát velkou roli, neboť Chudoba byl ve styku s dalšími představiteli československé exilové scény. Ve zmíněném dopise informoval, že právě pobývá v Římě, konkrétně ve Vatikánské knihovně, kde také vypracoval návrh politického programu nové lidové strany, jenž také posílá k posouzení.¹⁰³ Členové výboru se však rozhodli, že nebudou přímo poslouchat B. Chudobu, jakkoli to byl vážený člen, a iniciativu pro vytvoření nového programu strany si chtěli ponechat. Na této schůzce bylo rovněž dohodnuto, že k příštímu setkání, které se bude konat v Kroměříži, bude pozván bývalý poslanec A. Fránek a bude mu přidělen brněnský kraj. Zprávu

---

¹⁰¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 8.

¹⁰² Tamtéž, s. 9.

¹⁰³ Tamtéž.

mu měl podat C. Charvát s tím, že bude-li chtít, může si přizvat k sobě ještě jednu osobu. Na této schůzce C. Charvát prozradil, že je také ve spojení s dr. B. Chudobou, a to přes studentku medicíny z Brna, Zoru Špiškovou.¹⁰⁴ P. profesor Alois Novák se z kroměřížské schůzky omluvil, pro jinou záležitost.¹⁰⁵

Nyní se však vraťme k A. Fránkovi. Ten se s postiženými poslanci, tedy pravděpodobně s Pleslem, C. Charvátem, A. Janáčkem setkával ještě dřív, než se zúčastnil kroměřížské schůzky. Jednalo se o neformální schůzky ve sněmovní restauraci, probíhající někdy po měsíci dubnu, kde se probírala současná politická situace. V červnu měl pak s C. Charvátem a A. Janáčkem a dalšími schůzku.¹⁰⁶

Před líčením šesté schůzky Výboru se musíme na chvíli zastavit u poslance Plesla, ten totiž začal organizovat okresní důvěrníky na svém uherskohradištském okrese. Za pomoci Františka Kuchaře z Čejče, bývalého okresního tajemníka ČSL svolal koncem července či začátkem srpna schůzku na Velehradě, konkrétně v restauraci Na Stojanově. Přítomni byli Plesl, Kuchař, Karel Žamborský z Břeclavi, bývalý člen ZNV a exposlanec Josef Holcman ze Skoronic. Přítomné Plesl informoval o činnosti obrozené strany lidové, o bývalých lidoveckých funkcionářích, kteří emigrovali do zahraničí a poté víceméně o Výboru a o úkolu zřídit důvěrnickou síť na úrovni okresů a následného podávání zpráv.¹⁰⁷

Šestá schůzka, na které již byl Antonín Fránek, se konala v kroměřížských zámeckých zahradách dne 8. srpna 1948. Jednalo se o první schůzku Výboru, která se konala na Moravě. Kroměříž byla vybrána zřejmě i proto, že v té době probíhaly oslavy stoletého výročí k zasedání Kroměřížského sněmu a členové Výboru si chtěli výstavu prohlédnout. A. Fránek dostal avízo,

---

¹⁰⁴ Zora Špišková, nar. 1922, studentka medicíny v Brně, spolupracovala s Miroslavem Kostelkou na distribuci a odesílání dopisů od a pro Dr. Bohdana Chudobu. Dopisy doručila např. C. Charvátovi a Ing. Janáčkově. V listopadu 1948 byla odsouzena v samostatném procesu k trestu 12 let vězení.

¹⁰⁵ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 44; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 10.

¹⁰⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. OR IIa 561/49, Protokol o hlavním přelíčení v trestní věci proti Antonínu Fránkovi, 9. 1. 1950, s. 4.

¹⁰⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Kuchaře, 8. 2. 1949, s. 5–6.

že má s sebou přivést ještě někoho dalšího, a tak přivedl dr. Kučera. Na této schůzce byly domluveny, nebo spíše potvrzeny jednotlivé role. A. Janáček byl ponechán předsedou, A. Fránek ustanoven místopředsedou, Tomášek jednatelem a Charvát pokladníkem.¹⁰⁸ Přítomný Kučera a Plesl zůstali bez funkce a s volbou souhlasili. Dále se přítomní domluvili, že každý vypracuje určitou část programu nové strany, a to takto: A. Janáček si vzal na starost hospodářský a sociální program, Charvát kulturní, Fránek dělnický, Tomášek zemědělský. Plesl dostal za úkol podávat Výboru zprávy o jednáních z parlamentu.¹⁰⁹ Podle Fránkovy výpovědi byl na této schůzce Janáčkem přečten dopis od Šrámka či Hály, nabádající k vytvoření ilegálního výboru.¹¹⁰

Kučera se přítomným kolegům svěřil, že má možnost spojení se zahraničím, konkrétně s nějakým vídeňským redaktorem křesťansko-sociálního časopisu. Tím měl jistě Kučera na mysli podávat zprávy zahraniční emigraci, s tím však Janáček nesouhlasil, a i proto se poté obrátil na Fránka, aby Kučera již více mezi ně nezval.¹¹¹

Konkrétně na této schůzce se ještě Fránek zmínil, že dr. Chudoba, toho času již v emigraci, udržuje písemný styk s četnými osobami v ČSR. Konkrétně však nikoho nejmenoval. Dále proběhla debata o tom, kdo je hlavním mluvčím lidové strany, jestli domácí scéna či zahraničí. Janáček se přikláněl logicky k domácí scéně. Členy Výboru pak také vybízel k tomu, aby se snažili dělat politiku tak, aby nepřišli do otevřeného konfliktu se zákonem čili dělali tzv. „legální ilegalitu“.¹¹²

A. Fránek také ostatním členům Výboru nastínil, že má možnost, bude-li to situace vyžadovat, obstarat zbraně a úkryt, případně i vysílačku přes svého známého Josefa Brouška v okolí Sloupských jeskyní. Dále také osazenstvo informoval, že má možnost ilegální přepravy

---

¹⁰⁸ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 45.

¹⁰⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 6. 1. 1949, s. 2.

¹¹⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 12.

¹¹¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 6. 1. 1949, s. 2.

¹¹² MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu Brno, 2. 11. 1949, s. 13.

osob přes hranice a že již takto úspěšně přes hranice nechal dopravit Novotného z Nového Města na Moravě.¹¹³

Následně se také Fránek na této schůzce ostatním členům Výboru přiznal, že dříve, než přišel ve styk s Výborem, tak již na Brněnsku prováděl spolu se svými spolupracovníky různé ilegální operace, včetně převodů apod.¹¹⁴ v rámci organizace Modrý štít.¹¹⁵

Příchod A. Fránka a Kučery způsobil velkou změnu v dosavadním počinání Výboru. Ostatní členové nyní dostali přinejmenším nové náměty k provádění protistátní činnosti.¹¹⁶

Výslednicí schůzky pak bylo, že ostatní členové Výboru Fránkovi a Kučerovi uložili, aby přerušili své styky se zahraničím a také aby upustili od posílání lidí za hranice a dalších nerozvážných akcí, včetně případného shromažďování zbraní, neboť Výbor je organizace křesťanská a nechce se ničeho domáhati násilím. Co se týče úkrytu, tak tuto informaci vzali přítomní na vědomí. Zřízení tajné vysílačky však dle Výboru není zatím zapotřebí. Rovněž jim bylo přikázáno, aby neposílali pro emigranty do zahraničí žádné peníze. Budoucí spojení na emigranty mělo být poté v budoucnu vždy v režii Výboru.¹¹⁷

Dále také bylo na této schůzce zdůrazněno, že má každý člen Výboru vyhledávat ve svém regionu vhodné důvěrníky, avšak nanejvýš jednotlivce, díky kterým by pak mohlo dojít k rozšiřování hnutí a kteří by tedy tvořili základ budoucí nově vzniklé strany. Na závěr bylo jako další místo schůzky dohodnuto město Brno, konkrétně hotel Padowetz.¹¹⁸

Ing. Janáček s Charvátlem odjeli po skončení schůzky rovnou do Olomouce, kde si sehnali ubytování a kde měli v plánu navštívit JUDr. Řehulku, významného olomouckého právníka a předúnorového poslance strany. Toho však nezastihli, neboť byl právě na léčení

---

¹¹³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 11.

¹¹⁴ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 44.

¹¹⁵ Podrobnosti o lidovecké ilegální organizaci Modrý štít budou uvedeny v následující kapitole.

¹¹⁶ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 45.

¹¹⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 12.

¹¹⁸ Tamtéž.

v Karlových Varech. U právníka Řehulky chtěli nejspíš sondovat, jak se k nynější situaci staví, do činnosti Výboru jej však zasvětit nechtěli.¹¹⁹

Sedmá schůzka se konala nakonec opět v Praze, neboť členové Výboru potřebovali kontaktovat P. Aloise Nováka a ten se jen velmi špatně uvolňoval jakožto ředitel Ústavu hluchoněmých. Na tuto schůzku již Ing. A. Janáček záměrně nepozval dr. Kučeru, neboť po posledním setkání nabyl dojmu, že to on hlavně stojí za rizikovou činností na Brněnsku, která se neslučovala se zásadami Výboru.¹²⁰

Tato schůzka byla opět započata v Obecním domě v Praze, kam se všichni, kromě dr. Kučery dostavili v odpoledních hodinách. Poté se na návrh prof. Nováka všichni přítomní odebrali do nějaké restaurace na Smíchově, kde povečeřeli, a poté zamířili do bytu pana profesora. Pro pořádek, přítomni byli: Ing. Janáček, prof. Novák, C. Charvát, A. Fránek, F. Tomášek a poslanec Plesl. Nejdříve byl prof. Novák zpraven o všem, co se událo na schůzce v Kroměříži a poté se debatovalo o aktuálním sporu Pražského arcibiskupa Berana s ministrem Plojharem.¹²¹

Prof. Alois Novák se přítomným svěřil, že v Praze operují další skupiny zřejmě ilegálního charakteru, které by chtěly spolupracovat s lidovci a tedy, že dokonce i on sám je na jednu takovou schůzku momentálně pozván. Ostatní přítomní schválili účast prof. Nováka na této schůzce, ale pouze v roli pozorovatele. Prof. Novák dále ostatní informoval o svých dřívějších debatách s architektem Cuhrou, který by se také rád zapojil do nějaké ilegální činnosti, avšak čistě na poli náboženském.¹²²

---

¹¹⁹ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 45.

¹²⁰ Tamtéž; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 13.

¹²¹ Pražský arcibiskup Josef Beran tvrdil, že se ministr Plojhar v koncentračním táboře vydával za německého kněze. Nejspíš, aby měl výhody. Prof. Novák však podotkl, že mluvil s kněžími, kteří byli s ministrem Plojharem v koncentračním táboře, a že se jednalo o blok, ve kterém byli věznění čeští kněží spolu s kněžími dalších národností. Čili podle prof. A. Nováka byla arcibiskupova tvrzení nesprávná. Podrobněji o konfliktu Josefa Berana a Plojgara viz: VODÍČKOVÁ, Stanislava: *Uzavírám vás do svého srdce: životopis Josefa kardinála Berana*. Brno 2018, s. 190–198.

¹²² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 14; Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 45.

Na této schůzce se také mimo jiné projednával ideový směr budoucí strany, pokud by v blízké době došlo k politickému uvolnění. Konkrétně šlo o názory, že nejde v budoucnu budovat křesťansky založenou stranu na čistě náboženském podkladě, a že by tedy ke spolupráci měli být přizváni i věřící jiných církví, avšak uznávající alespoň všeobecné křesťanské mravní zásady.¹²³ Další schůzka se již konečně měla odehrát v hotelu Padowetz v Brně, jak to původně navrhoval A. Fránek.

A. Janáček byl tedy pověřen, aby se s arch. Cuhrou setkal a domluvil se s ním na dalším postupu. Ten tak učinil hned druhého dne. Sám Cuhra Janáčka navštívil v jeho bytě v Praze na Vinohradech a mohlo tedy dojít k výměně informací. Janáček řekl Cuhrovi jak se věci mají z pohledu Výboru, a pak chtěl vědět, jak se na věc dívá on a jeho kolegové. Cuhra následně Janáčka informoval o existenci jakéhosi Ústředí předních katolických pracovníků v Praze, kteří chtějí v českém národě obnovovat katolické uvědomění, které by poté mělo vyústit i v politickou obrodu.¹²⁴

Cuhra se pak s Janáčkem sešel znovu, a to v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí. Poté se odebrali do bytu jistého dr. Janděčky. Zde se Janáček setkal kromě Cuhry a dr. Janděčka také s dalším členem jejich organizace, na jeho jméno si však nevzpomíná. Při této příležitosti si přítomní předali letmé zprávy o činnosti svých organizací, avšak bez udávání jmen. Janáčkově pak bylo naznačeno, že tato Cuhrova skupina má spojení do zahraničí se západní emigrací skrz bývalé čl. letce v Anglii. Přítomní z Cuhrovy skupiny pak nabádali Janáčka, aby postupně svou ilegální činnost a vůbec svou skupinu rozpustili a přidali se postupně k nim. To však samozřejmě Janáček za sebe nemohl sám rozhodnout a slíbil, že podá Janděčkovi zprávu, u kterého Janáček vycítil, aniž by to bylo zmíněno, že je vedoucím skupiny.¹²⁵

---

¹²³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 14.

¹²⁴ Tamtéž, s. 15; Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 45.

¹²⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 16.

Osmou schůzku Výboru svolal A. Janáček na polovinu října do Brna. A. Novák se pro zaneprázdnění na schůzku opět nedostavil. Tato schůzka se odehrála v hotelu Padowetz, který stojí nedaleko brněnského hlavního nádraží. A. Fránek se znal se správcem hotelu a zařídil, že Výbor mohl použít jeho kancelář v hotelu. A. Janáček podal zprávu o svém jednání s pražským Ústředím a jejich návrhem na spolupráci. Po delší debatě se členové výboru dohodli, že s pražskou skupinou navážou spolupráci, ale pouze pod podmínkou, že od obou skupin budou delegováni tři členové, kteří dohromady vytvoří šestičlenné vrcholné ústředí. Samozřejmě za předpokladu, že se obě strany dohodnou na společném programu. Za Výbor to měl být A. Janáček, F. Tomášek a C. Charvát. Na další schůzku s pražským ústředím měl být zatím vyslán jen A. Janáček, který se s nimi měl dohodnout a pak podat ostatním zprávu.¹²⁶

V další části schůzky byl přítomným přečten dopis, či oběžník od dr. Chudoby, ve kterém byly otázky politického, hospodářského, zpravodajského a vojenského rázu, na které chtěl znát autor odpověď. Členové Výboru se však odmítali účastnit takovéto zpravodajské činnosti. Jednak z obavy z prozrazení a také proto, že Výbor nesouhlasil s programovými představami dr. Chudoby o budoucí křesťansko-demokratické straně. Musíme si uvědomit, že členové Výboru se scházeli především pro to, aby vytvořili opozici obrozené lidové straně a ne, aby zajišťovali zpravodajskou činnost pro emigraci. A. Janáček nenechal přečíst dopis od dr. Chudoby do konce a členové Výboru se shodli, že na dopis nebudou odpovídat a A. Janáček jej pak přede všemi spálil.¹²⁷

Plesl na tuto schůzku donesl dva sněmovní výtisky, a to návrh zákona o státním soudě a zákona na ochranu lidově demokratické republiky. Jedná se samozřejmě o pozdější neblaze proslulý zákon č. 231/1948 Sb.¹²⁸ a zákon č. 232/1948 Sb.¹²⁹ Pleslovo angažování se v novém

---

¹²⁶ Tamtéž, s. 18.

¹²⁷ Tamtéž, s. 19; Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 46.

¹²⁸ 231/1948 Sb., Zákon na ochranu lidově demokratické republiky. Celé znění zákona je volně dostupné na: <https://www.fulsoft.cz/sbirka-zakonu-online/231-1948-sb/?wa=www15i3%20psp> [cit. 25. 11. 2019].

¹²⁹ 232/1948 Sb., Zákon o státním soudu. Celé znění zákona je volně dostupné na: <https://www.fulsoft.cz/33/232-1948-sb-zakon-o-statnim-soudu-platne-do-31-12-1952->

parlamentě se tedy začalo konečně vyplácet, i když pro něj osobně to bylo velké dilema, jak se svěřil ostatním, protože často musel hlasovat proti svému svědomí o návrzích zákona, které se mu přičily. Není tedy divu, že svým kolegům na této schůzce oznámil, že hodlá na svůj post poslance rezignovat.¹³⁰

A. Janáček dále upozornil ostatní na množící se případy stíhání bývalých členů ČSL a dalších sympatizantů, což by mohlo indikovat existenci dalších ilegálních organizací, o kterých nevědí. A proto doporučil, aby dřívější návrh na vytvoření důvěrníků na krajské bázi byl zrušen, aby nedošlo k ohrožení vlastních lidí. Mohlo se totiž lehce stát, že některý z těchto důvěrníků mohl začít nějakou činnost na vlastní pěst, která navíc nebyla v programu Výboru, a tím uvést ostatní v nebezpečí.¹³¹

Na této schůzce se také Fránek svěřil ostatním o útěku Kučery a také o tom, jaké těžkosti mu tím způsobil. Janáček pak přísně zakázal posílání peněz či zpráv do zahraničí bez předešlého schválení Výboru. Janáček dále hovořil o tom, že celá činnost musí být prováděna tak, aby v případě prozrazení bylo možno dokázat, že se nejedná o žádnou protistátní činnost ale o práci v rámci ústavy. Dále zdůraznil, že Výbor si nepřejí žádné rozvracení ani teror, ale skutečné právo a spravedlnost v lidové demokracii.¹³²

Po skončení schůzky se A. Janáček spolu s C. Charvátem odebrali na vlak, aby navštívili svého kolegu a bývalého poslance Františka Štambachera ve Velkých Pavlovicích, kam je již dotyčný před časem osobně pozval na vinobraní. F. Štambacher nebyl doma, a tak jej A. Janáček a C. Charvát vyhledali v jeho vinném sklípku, nemohli s ním však mluvit o svých záměrech, neboť zde byl kromě nich ještě přítomen pomocník na vinobraní, jistý Pavel Blažek z Velkých Pavlovic, který F. Štambacherovi pomáhal s lisováním vína.¹³³

[uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTjgyX5A4sMSsm3ZD0GNb8e0CD-vMUnwPlw/?ns=1576650815](https://www.abz.cz/uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTjgyX5A4sMSsm3ZD0GNb8e0CD-vMUnwPlw/?ns=1576650815) [cit. 28. 11. 2019].

¹³⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 19.

¹³¹ Tamtéž, s. 18.

¹³² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 36.

¹³³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 6. 1. 1949, s. 12.

F. Štambacher měl také zrovna návštěvu Jiřího a Vlastu Sovovi. V této společnosti tedy nebylo místo na politiku ani u něj doma. Vhodná příležitost se naskytla až druhý den, tedy v neděli v dopoledních hodinách.

Ve svých výpovědích se Janáček¹³⁴ spolu s Charvát¹³⁵ shodují, že Štambacher nic o jejich organizaci nevěděl a ani mu nic neřekli při svém setkání ve Velkých Pavlovicích. Štambacher však naopak ve svých výpovědích¹³⁶ tvrdí, že mu o ilegálním přípravném Výboru pověděl jak Janáček, tak nějaký čas předtím Fránek. Janáček s Charvát¹³⁵ chtěli tedy nejspíše Štambachera chránit.

Štambacher měl Charvátovi předat druhý den, kdy jej vyprovázel na nádraží, větší obnos peněz (cca 3 000 Kčs), s tím, aby je spolu s Janáčkem použili pro případné politicky motivované aktivity.¹³⁷

Štambacher o existenci Výboru samozřejmě věděl, neboť mu o ní Janáček referoval již v květnu a později i u Štambachera doma, kde jej 15. června osobně navštívil. Při té příležitosti Štambacher Janáčkov¹³⁴ sdělil, že v hustopečském okrese má již vytvořenou síť důvěrníků, a hlavně spolupracuje s Karlem Hrdličkou. Ten měl dodat Štambacherovi seznam funkcionářů lidové strany v Židlochovickém okrese, nevěděl však, na co jej potřebuje.¹³⁸

Podle Janáčkov¹³⁴ých výpovědí měl pokladnu Výboru na starost C. Charvát, který je na kroměřížské schůzce informoval, že má momentálně v pokladně obnos 4 000 až 6 000 Kčs. 3 000 Kčs do pokladny přispěl bývalý poslanec Štambacher a sám Janáček 1 000 Kčs. Podle dohody z kroměřížské schůzky měly peníze být vynaloženy na cestovní náklady členů Výboru,

---

¹³⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 20.

¹³⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Cyrila Charváta, 19. 1. 1949, s. 11.

¹³⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 6. 1. 1949, s. 12.

¹³⁷ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 46.; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 23.

¹³⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 27. 1. 1949, s. 13.

pro ty, kteří neměli volné jízdenky. Dále pak pro příležitostnou podporu členům, kteří by upadli do hmotné nouze. K jiným účelům neměly být peníze použity.¹³⁹

V první polovině listopadu se Janáček znovu sešel s Dr. Janděčkou a sdělil mu výsledky poslední schůzky Výboru a také to, že se Výbor nebude slučovat s jeho skupinou a celkově končí se svou činností a jemu doporučil to samé.¹⁴⁰

3. 1. 1. Dopisy od dr. Chudoby pro členy Výboru

Jak je výše uvedeno, Výbor byl díky dopisům v kontaktu s dr. Bohdanem Chudobou, který emigroval ještě v únoru 1948 do Vídně a později se přesunul do Paříže. První dopis od dr. Chudoby z emigrace získal A. Janáček od C. Charváta, když byl u něj ve Velkém Meziříčí na návštěvě, někdy po kroměřížské schůzce. Charvát dostal taky jeden, velice podobný dopis. Tyto dopisy C. Charvát obdržel od Zory Špiškové, studentky medicíny v Brně. V Charvátově dopisu stál „*pozdrav od jednoho přítele, který byl podepsán jménem „Dušan“*“¹⁴¹ a nadepsán „*Milý Dlouhý*“.¹⁴² Dopis určený pro A. Janáčka byl nadepsán „*Milý Bystrozraký*“ a podepsán byl rovněž „*Dušan*“.¹⁴³

Druhý dopis získal A. Janáček opět od C. Charváta, když jej byl navštívit, který jej získal stejnou cestou, jako dopis první. Kdy, není z výpovědi zřejmé. Dopis byl psán na stroji cizími znaky¹⁴⁴ a nadepsán „*Milý Bystrozraký*“. V tomto dopise si dr. Chudoba stěžoval na poměry mezi emigranty z lidové strany, podobně jako tomu bylo v dopise P. Aloisi Novákovi. Dále se v dopise zmiňoval, že jedna část emigrace žije v Paříži, a zde si tedy našli vlastní zaměstnání a druhá část zase v Londýně, a ti žijí z prostředků od bývalého poslance národních-

---

¹³⁹ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace*, s. 46.; ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 23.

¹⁴⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 23.

¹⁴¹ Jak uvidíme i v dalších kapitolách, pro organizaci Výbor tak i pro Modrý štít bylo běžné používání krycích jmen v rámci vzájemné korespondence. Dr. Chudoba vždy používal krycí jméno „Dušan“.

¹⁴² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 13.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Nejspíše myšleno, že se jednalo o cizí psací stroj, který neuměl napsat háčky a čárky apod.

socialistů Firta. Proto je Londýnská část v jisté závislosti na národních socialistech, takže mezi oběma skupinami, tedy londýnskou a pařížskou dochází k vytváření rozdílných názorů. Dr. Chudoba si byl vědom těchto problémů a také se je snažil řešit, a to tak, že se usiloval o ustavení společného výboru strany v emigraci. Dr. Chudoba, ve spolupráci s uprchlými bývalými příslušníky agrární strany¹⁴⁵ také vypracoval návrh programu nové lidové strany pro případ návratu do Československa. Jeden tento výtisk přiložil ke svému dopisu k prostudování. A. Janáček se dohodl s C. Charvátem, že si program pročtou a Janáček pak pošle přes Charváta a jeho spojku dr. Chudobovi odpověď. Nikdo další z Výboru o tom nevěděl.¹⁴⁶

A. Janáček tedy po prostudování nového programu napsal dr. Chudobovi odpověď, ve které především podal zprávu o osobních osudech jednotlivých lidoveckých poslanců. V dopise dále oznámil vytvoření ilegálního přípravného Výboru strany a podrobně se rozepsal i o zásadách tohoto nového uskupení. V dopise se také vyslovil pro společný názor, který byl již prohlášen na schůzce v Kroměříži, a to, že řešení nynější politické krize musí mít těžiště doma, myšleno v Československu, a ne v emigraci. Jednoduše z toho důvodu, že emigranti jsou velice vzdálení samotnému domácímu dění a nemohou tedy odpovědně konat ku prospěchu věci, tedy činit rozhodnutí a dávat lidoveckým stoupencům nové směrnice apod. Janáček dále v dopise vytkl, že je mu známo z mnoha soudních případů, že si dr. Chudoba dopisuje s mnohými lidoveckými stoupenci, a ti pak končí ve vězení, a proto ho žádal, aby tak již více nečinil. Janáček dopis podepsal svým krycím jménem „*Bystrozraký*“, jak jej použil předtím Chudoba, a nechal jej přes Charváta a poté Špiškovou odeslat.¹⁴⁷

Někdy koncem října byl opět A. Janáček na návštěvě u svého kolegy C. Charváta ve Velkém Meziříčí a při této příležitosti tam na něj čekaly dva dopisy. Jeden od dr. Chudoby, který šel přes Zoru Špiškovou a C. Charváta a druhý, který mu byl adresován od Miroslava

---

¹⁴⁵ O této spolupráci se zmínil Mašek při rozhovoru se Štambacherem viz ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 27. 1. 1949, s. 34.

¹⁴⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 26. 1. 1949, s. 17.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 18.

Kostelky, kterého však Janáček osobně neznal. V dopise od Chudoby stálo, že se v zahraničí schyluje k založení tzv. Rady svobodného Československa,¹⁴⁸ v níž mají být zastoupeny jednotlivé politické strany. Vytvoření této rady však provází řada sporů, např. o počet zastoupených jednotlivých stran či o jednací řád této rady. K dopisu byl přiložen také jeden výtisk oběžníku, který dr. Chudoba v zahraničí vydává pro běžence z lidové strany jakožto zdroj informací a záležitostí spjatými s emigrací, i jakožto vzájemnými rozmíškami.¹⁴⁹ Ve zmíněném oběžníku se dr. Chudoba kriticky vyjadřoval ke skupině vytvořené v Londýně okolo bývalého generálního sekretáře lidové strany dr. Klimka a dr. Ducháčka, neboť tato skupina si činila nárok na vedení, přičemž však představovala spíše menší část emigrace lidové strany.¹⁵⁰

Z dopisu bylo jasné, že dr. Chudoba zastupuje větší část emigrace, především mladší osazenstvo. Dr. Chudoba pak nabádal Janáčka s Charvátém, aby se k této situaci a vnitřním sporům v cizině vyjádřili. Odpověď za oba pak měl poslat Janáček.¹⁵¹

V dopise od Miroslava Kostelky bylo upozornění a žádost, aby A. Janáček, jakožto autorita, domluvil A. Fránkovi, aby přestal se svou nebezpečnou činností, která mohla kdykoli skončit zatčením. Charvát pak sám jel do Brna Fránkovi domluvit a Janáček nakonec ještě napsal Fránkovi osobní dopis, ve kterém jej vyzýval k zanechání veškeré nerozvážené činnosti.¹⁵² To už byl listopad a Fránek již ležel hospitalizován v nemocnici u sv. Anny v Brně, kde se chystal na operaci trojklanného nervu, a proto přijal tento dopis více než s povděkem.¹⁵³

Koncem října či začátkem listopadu se A. Janáček rozhodl ještě naposledy odepsat a odpovédět dr. Chudobovi na jeho poslední dopis. A. Janáček v dopise napsal, že se nebude plést do vnitřních záležitostí emigrace. Navíc Janáček nepředpokládal brzkou změnu režimu, která

---

¹⁴⁸ Rada svobodného Československa byla založena zveřejněním ustanovující deklarační dny 25. února 1949 a autorem textu byl novinář Ferdinand Peroutka. Podrobněji o Radě svobodného Československa viz například RAŠKA, Francis D.: *Opuštění bojovníci: Historie Rady svobodného Československa*, Praha 2009; ČELOVSKÝ, Bořivoj: *Politici bez moci: první léta exilové RSC*, Šenov u Ostravy 2000.

¹⁴⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 20.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 21.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 40.

by zavdala příčinu ke vzniku ústředního výboru apod. Dále se zmínil, že Chudoba ale i ostatní emigranti posílají domů zprávy, jako by byl politický převrat za dveřmi, avšak zřejmě ani oni sami tomu nevěří, neboť i jak sám dr. Chudoba psal, má v plánu přestěhovat se do Ameriky a zachránit se tak z Evropy, jak píše A. Janáček: „*jako na archu Noemovu*“.¹⁵⁴

V dalších řádcích dopisu A. Janáček dr. Chudobu opět nabádal, aby ustal od psaní svých dopisů, neboť tím uvádí mnohé lidi do nebezpečí. Dále se Janáček vyjádřil, že nevěří, že zasílané oběžníky pocházejí od Chudoby, kteréžto vybízejí k podávání zpráv závažného protistátního rázu a požádal její, aby se na toto téma vyjádřil a distancoval se od nich, nejlépe někde veřejně, například v rozhlase a tím pomohl zachránit a varovat mladé lidi. Neboť, jak Chudobu Janáček dále informoval v dopise, doma docházelo k velkým zatýkáním lidoveckých příznivců atd. Z těchto důvodů se také Janáček a ostatní z Výboru rozhodli nepokračovat v další práci.¹⁵⁵

Jak můžeme poznat z výše uvedeného, ačkoli se domácí scéna, zde zastoupená exposlanci okolo Ing. Aloise Janáčka, snažila spolupracovat se zahraničím, konkrétně s Dr. Bohdanem Chudobou, o úplném podřízení však nemohla být řeč. Už i z toho důvodu, že dle názoru Janáčka a ostatních má politický program vytvářet domácí složka strany, neboť jediné ta má k tomuto potřebné informace apod. Jistou roli určitě hrála i rozdílnost v názorech na budoucí směřování a vůbec existenci Československé strany lidové, kdy ani zástupci lidoveckého exilu nebyli jednotní. Jedná se například o debaty o Šrámkově předsednickém nástupnictví,¹⁵⁶ dále „boj“ o to, které exilové centrum, tedy Londýn či Paříž, bude mít hlavní roli v rámci lidoveckého exilu, či nový rozkolnický proud, který podporoval i Bohdan Chudoba, kdy se jednalo o vytvoření nástupní politické strany po vzoru Německa a Francie a to tzv. Křesťansko-demokratické hnutí, které by nahradilo starou Československou stranu lidovou a

---

¹⁵⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Aloise Janáčka, 26. 1. 1949, s. 22.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Srov. SUCHÁNEK, Drahomír: *Počátky exilové politiky Československé strany lidové. Adolf Procházka, Adolf Klimek a boj Šrámkovo nástupnictví (1948–1953)*, Soudobé dějiny, roč. 14. č. 4, 2007. s. 655.

bylo by oprostěno od církevních hodnostářů v čele strany. Tento proud zastupoval v exilu křesťanský sociolog, profesor Simeon Ghelfand, budoucí generální tajemník této nové organizace, dále pak výše zmíněný Bohdan Chudoba, publicista a historik, a nakonec Josef Kalvoda, povoláním také historik. Na opačné straně exilu stáli ti, kteří si přáli zachovat kontinuitu politiky lidové strany z doby předúnorové, a tedy nedělat, pokud možno, žádné změny. Jmenujme například právníka a politika JUDr. Bohumíra Bunžu.¹⁵⁷ Je zajímavé, že tyto osobní neshody panovaly nejen v exilu,¹⁵⁸ ale také doma. Připomeňme například Janáčkovu nedůvěru ve vztahu ke Kučerovi apod., přičemž k Fránkovi měl také jisté výhrady.

---

¹⁵⁷ SUCHÁNEK, Drahomír: *Počátky exilové politiky Československé strany lidové. Adolf Procházka, Adolf Klimek a boj Šrámkovu nástupnictví (1948–1953)*, Soudobé dějiny, roč. 14. č. 4, 2007. s. 656.

¹⁵⁸ Podrobněji o politice v exilu viz například JIRÁSEK, Zdeněk – TRAPL, Miloš: *Exilová politika v letech 1948–1956*. Olomouc 1996.

3. 2. Modrý štít

3. 2. 1. Po únoru 1948

Výše jsme si popsali Fránkovu aktivitu v exposlanecké lidovecké skupině zkráceně zvané Výbor. Nyní se zaměříme na jeho činnost v další a pro Fránka důležitější organizaci, a to tzv. Modrý štít.

Nejdříve se však musíme opět vrátit k únoru 1948, neboť to byla událost, přímo katarze v dosavadním Fránkově životě. Nedlouho po tomto komunistickém puči byl Fránek jako nepohodlný nejdříve vyhozen ze svého pracoviště, z brněnské Zbrojovky, a to Revolučním akčním výborem. Fránek se v této době také potýkal se zdravotními problémy, kterého provázely již od července 1947. Jednalo se o zánět trojklanného nervu, a tak počátkem března 1948 nastoupil na léčení do zemské nemocnice v Brně na krční oddělení. Během tohoto pobytu v nemocnici byl Fránek na základě „vyakčnění“ ze Zbrojovky místním akčním výborem v Rájci nad Svitavou zbaven pronajaté místnosti na radnici v Rájci, kteroužto využíval jako poslaneckou kancelář, ačkoli se proti rozhodnutí akčního výboru Zbrojovky odvolal k rozhodující komisi při krajské odborové radě, která odvolání vyřídila příznivě, avšak až v červnu. Rozhodnutím místního národního výboru v Rájci Fránek pozbyl členství v Národním výboru, zbavili jej předsednictví Svazu přátel SSSR, předsednictví ve stavebním družstvu a členství v hospodářském družstvu. V novinách se pak ještě dočetl, že byl vyloučen z Československé strany lidové, paradoxně na konferenci, na kterou byl pozván, ale pro nemoc se ji nezúčastnil.¹⁵⁹

V duchu těchto událostí se Fránek rozhodl přerušit léčbu v nemocnici a odjel do Prahy, aby se sám přesvědčil, jak se věci mají. Tam zjistil, že se vše děje v návaznosti na jeho vyloučení ze Zbrojovky místním akčním výborem. A tak apeloval u krajského předsedy

---

¹⁵⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 12.

odborové rady poslance Kapouna, aby byla jeho záležitost urychleně vyřízena. V Praze žil z poslaneckého platu a několikrát se ve sněmovní restauraci sešel s postiženými poslanci. Po návratu z Prahy obdržel pozvánku k odvolací komisi při krajské odborové radě, kde se projednávalo jeho odvolání proti vyloučení ze Zbrojovky místním akčním výborem. Po delší debatě Fránek docílil toho, že zástupci Zbrojovky uznali, že Fránkovo vyloučení bylo ukvapené a nemají nic proti jakémukoliv Fránkovu budoucímu zaměstnání, nebude-li to však ve Zbrojovce Brno, neboť tam už se Fránek vrátit nemůže.

V květnu 1948, v sobotu před volbami, byl Fránkovi doručen lístek místní volební komise, kterým byl zbaven volebního práva. Nutno zmínit, že v té době byl Fránek ještě aktivním poslancem, a tak není divu, že jej to překvapilo. Nejhorší na tom asi bylo, že toto rozhodnutí pak bylo večer hlášeno místním rozhlasem, kde byl Fránek postaven na roveň s právě necharakterním člověkem, přičemž jedině oni dva byli v obci zbaveni volebního práva. Fránek v době voleb nemohl nijak reagovat, a tak si aspoň stěžoval po volbách, nejdříve u volební komise, kde mu však sdělili, že se jedná o příkaz zvenčí, a tudíž je odvolání marné. V pondělí se Fránek obrátil na krajský akční výbor lidové strany, kde mu potvrdili, že místní volební komise nebyla oprávněna a že z toho vyvodí důsledky. Stalo-li se však není známo a Fránek sám žádné vyrozumění neobdržel.¹⁶⁰ Začátkem června byl opět hospitalizován kvůli své nemoci a po propuštění z nemocnice nastoupil na již dříve slíbené místo v autodílně u svého přítele Ing. Květoslava Dostála v Brně, kde byl od půlky června zaměstnán jako strojní zámečnick.¹⁶¹

---

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 6.

¹⁶¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 5.

3. 2. 2. Organizace

Za počátky organizace Modrý štít bychom měli označit schůzky Arnošta Kopřivy se Stanislavem Novotným¹⁶² u něj doma v jeho brněnském bytě, které se konaly od poloviny března 1948. Kopřiva se s Novotným znal již od dětských let, neboť spolu cvičili v Orlu.¹⁶³ Při první schůzce si Novotný stěžoval, že by lidé neměli vstupovat do akčních výborů apod. Za 14 dní, při druhé schůzce si Novotný Kopřivovi stěžoval na poměry, které v Československu po únoru nastaly. Zároveň nanesl myšlenku vytvořit ilegální organizaci, která by zabraňovala lidovcům ve vstupu do KSČ. Dále by se zabývala pomoci lidem, kteří byli akčními výbory vyloučeni ze zaměstnání. S tím vesměs Kopřiva souhlasil. Koncem dubna, při třetí schůzce se Novotný Kopřivovi svěřil, že se již organizace začíná rýsovat a že bude řízena z Brna a budou v ní obsaženi i důvěrníci za každý okres na Moravě, kteří budou podávat zprávy. Již v této době se Novotný zmínil, že se organizace bude jmenovat Modrý štít.¹⁶⁴

V této době se Novotný několikrát setkal i s Adolfem Nečasem, bývalým bezpečnostním referentem, se kterým také počítal do své právě vznikající skupiny. Nečas však byl opatrný a velkou iniciativu neprojevoval, neboť se bál prozrazení kvůli velikosti organizace, kterou si Novotný plánoval.¹⁶⁵ Stanislav Novotný se Nečasovi také svěřil, že se v Praze organizuje nějaké hnutí a že něco podobného by chtěl vytvořit i na Moravě.¹⁶⁶ Je tedy pravděpodobné, že byl v kontaktu s právě se rodícím ilegálním Výborem poslanců bývalé lidové strany, či politickým Ústředím, které zastupoval Jaroslav Cuhra.

---

¹⁶² Stanislav Novotný (1912–1992), po komunistickém převratu v únoru roku 1948 přišel o místo úředníka ONV v Novém Městě na Moravě. Při okupaci spolupracoval s odbojovou skupinou Obrana národa v rámci Novoměstska a Tišnovska. Podrobněji viz TULIS, Josef: *Obrana národa na Novoměstsku. Kapitoly z historie odboje na Českomoravské vysočině*. Nové Město na Moravě 1995.

¹⁶³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Arnošta Kopřivy, 12. 1. 1949 s. 1.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 2.

¹⁶⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Adolfa Nečase, 24. 1. 1949, s. 3.

¹⁶⁶ Tamtéž.

Ustanovující schůzka Modrého štítu proběhla koncem května 1948 v Brně-Líšni¹⁶⁷ z iniciativy Stanislava Novotného. Vedoucím skupiny byl od začátku Stanislav Novotný, po své emigraci v červenci 1948 tuto roli po něm převzal Antonín Fránek.¹⁶⁸

Přítomni schůzky byli Stanislav Novotný, Arnošt Kopřiva, JUDr. Antonín Drobný a MUDr. Vladimír Kučera. Novotným byla rozdána krycí jména. Kopřiva obdržel krycí jméno „Pavel Skála“, dr. Drobný „Sedlák“, dr. Kučera „Písař“ a Stanislav Novotný „Jan Hora“. Na schůzku byl pozván i Adolf Nečas, krycím jménem „Petrov“, ten se však nedostavil. Přítomným byly také od Novotného rozdány úkoly. Dr. Drobný se měl pokusit získat finanční prostředky pro hladký běh organizace. Dr. Kučera dostal na starost tisk. Kopřiva se měl postarat o rodiny postižené únorovými událostmi a opatřit jim potraviny. Novotný si vzal na starost vedení celé ilegální skupiny.¹⁶⁹ Novotný také předestřel možnost opatřit střelné zbraně pro potřeby členů organizace.¹⁷⁰

V této nově vzniklé, ilegální lidovecké organizaci postupně vykrystalizovala snaha plnit cíle jako např. získávat a podávat zprávy hospodářského a vnitropolitického rázu uprchlým funkcionářům ČSL v zahraničí. Tyto zprávy se pak soustředily u Dr. Maška v hotelu Padowetz v Brně, odkud byly následně odeslány prostřednictvím kurýra do zahraničí.¹⁷¹ Později se organizace začala soustředit také na ilegální přechody hranic lidí postižených režimem a poskytovat peněžní a hmotnou pomoc emigrantům a jejich rodinám ponechaných v ČSR.

---

¹⁶⁷ Historik Karel Konečný ve své práci (*Ilegální organizace poslanců a funkcionářů ČSL po únoru 1948 na Moravě*. In: *Střední Morava: vlastivědná revue*. Olomouc 2006, č. 23. s. 42–50) na straně 44 uvádí, že se tato schůzka konala již v březnu 1948, avšak ve Fránkově rozsudku Státního soudu v Brně ze dne 9. ledna 1950, s. 4. se píše, že začátkem března začala činnost Modrého štítu, avšak organizační ustavení pak došlo až na schůzce v Brně-Líšni, bohužel pro nás, Státní soud v Brně si nedal tu práci a nevypsal informaci známou z protokolárních výpovědí zúčastněných osob (Arnošt Kopřiva, Antonín Drobný a Adolf Nečas, který byl pozván, ale nepřišel), a to tu, že se schůzka konala až v květnu roku 1948. Soud také schválně označil A. Fránka jako jednoho ze zakládajících členů, nejspíše z důvodu vytvoření nového monstrprocesu, přičemž Fránek nebyl účasten ani na prvních schůzkách s Novotným, natož pak v Brně-Líšni, kde se odbyla ustanovující schůzka ilegální organizace Modrý štít. První zárodky Modrého štítu však opravdu můžeme vidět již na jaře 1948, neboť architekt Vladimír Richtl (pozdější spolupracovník Modrého štítu) již v dubnu 1948, prováděl první přechody do zahraničí.

¹⁶⁸ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Antonína Fránka.

¹⁶⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Arnošta Kopřivy, 12. 1. 1949, s. 3.

¹⁷⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Drobného, 11. 1. 1949, s. 4.

¹⁷¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949. s. 7.

Předně pak připravovat vhodnou půdu pro eventuální vnitropolitický převrat k nastolení nového režimu dle programu ČSL v zahraničí, kterého se mělo dosáhnout klidnou, demokratickou cestou, případně zahraniční intervencí či válečným konfliktem, který by nemohla organizace ovlivnit.¹⁷² Jedním z pozdějších cílů bylo také vybudovat vojenskou organizaci a organizaci při SNB, které by byly napojeny na armádu a SNB, to se však pravděpodobně nezdařilo, ačkoli tam Fránek dle Štambachera později jisté kontakty měl.¹⁷³

Kdy přesně se A. Fránek zapojil do ilegální činnosti Modrý štít, není z výpovědí zřejmé, avšak muselo to být někdy začátkem léta 1948, kdy začal pracovat v dílně u Ing. Květoslava Dostála. Jisté je, že se Stanislavem Novotným i dr. Vladimírem Kučerou se Fránek dobře znal, a proto to byla jen otázka času, než mu nabídnou spolupráci ve své ilegální organizaci.

První dohledatelná schůzka, na které byl Fránek a Novotný, proběhla na konečné stanici elektrické dráhy v Brně-Obřanech, dostavili se kromě Fránka a Novotného také Kučera a Karel Kašpárek, student medicíny a bývalý předseda klubu lidových akademiků. Ten byl také v kontaktu s internovaným bývalým předsedou ČSL Janem Šrámkem.¹⁷⁴ Cestou do Bílovic projednávali další možnosti ilegální práce v ČSR a za hranicemi. V té době se již počítalo s tím, že Novotný s Kašpárkem budou emigrovat do zahraničí, aby navázali kontakt s uprchlými funkcionáři ČSL. Při té příležitosti je Fránek s Kučerou upozorňovali, že cokoliv, co udělají v zahraničí, má nesmírný dopad na spřízněné osoby v ČSR. Každý špatně volený čin může mít dalekosáhlé následky. Kučera pak předal Kašpárkovi a Novotnému rakouské adresy, na které se mají v zahraničí obrátit.¹⁷⁵

---

¹⁷² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 29. 3. 1949. s. 15.

¹⁷³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 6. 1. 1949, s. 25.

¹⁷⁴ Rozhovor autora s JUDr. Vilémem Fránkem, 24. 10. 2019. Karlu Kašpárkovi se podařilo několikrát navázat kontakt s Janem Šrámkem, když se modlil na zahradě v místě své internace v Brně.

¹⁷⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 9.

Kašpárek pak ještě ostatní informoval, že má dopisy od dr. Bohdana Chudoby, bývalého poslance strany lidové, t. č. již v exilu. Dr. Chudoba tedy kromě spojení s ilegálním Výborem udržoval spojení i s nově vznikajícím Modrým štítem. Dopisy chodily od Chudoby z Paříže na francouzské velvyslanectví v Praze, kde dále pokračovaly přes spojku k rukám Miroslava Kostelky, krycím jménem „Alfa“. Tuto cestu vymyslel dr. Chudoba, než v únoru emigroval a Kostelkovi o ní řekl. M. Kostelka měl celkově k B. Chudobovi blízko, neboť u něj v Praze bydlel v podnájmu. Spojka z francouzského velvyslanectví byla mladá elegantní žena, Charlotta Pierre, krycím jménem „Beta“, která mluvila špatně česky či češtinu vůbec neovládala, tudíž komunikace probíhala v německém jazyce. Celkově se M. Kostelka se Charlottou setkal osmkrát. Později M. Kostelka představil Charlottu i Josefu Medkovi, krycím jménem „filosof“, pro případ Kostelkova zatčení. Od té chvíle příležitostně Medek s dopisy vypomáhal.¹⁷⁶ Distribuci těchto dopisů několikrát zařizovaly i Medkovi přátelé, Zora Špišková, krycím jménem „Ondřej“ a Rostislav Michálek, ten však byl jen velmi okrajovým spolupracovníkem. Doručování dopisů, se kterým se pojilo časté cestování po republice, však nebyla zrovna levná záležitost, a tak s pokrytím cestovních výdajů vypomohla Charlotta, která dala M. Kostelkovi 2 000 Kčs a Medkovi pak 4 000 Kčs.¹⁷⁷

Státní bezpečnost měla veliký zájem proniknout do obsahu této korespondence a dle svědectví Karla Kašpárka se jí to pravděpodobně podařilo, neboť ze zaměstnanců francouzského velvyslanectví byla jedna pracovnice naverbována Státní bezpečností jako agentka.¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Medka, 19. 1. 1949, s. 20.

¹⁷⁷ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 27–28.

¹⁷⁸ FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“, s. 156.

V měsíci květnu tuto cestu využil i A. Fránek,¹⁷⁹ když přes Karla Kašpárka předal Medkovi dopis, aby jej doručil Miroslavu Kostelkovi a ten pak nechal dopis přes svoji spojku „Betu“ poslat Chudobovi.¹⁸⁰

Nyní se však vraťme k oné schůzce. Nadále se projednávalo jméno Bohuslav Koukal, který snad měl paralelně vyvíjet ilegální činnost v rámci Orelské organizace. Všichni přítomní se však shodli, že by se od něj v rámci bezpečnosti měli držet dál.

Také bylo dohodnuto, že veškerá korespondence od Novotného a Kašpárka z emigrace do ČSR a zpět bude realizována přes dr. Kučera.

Dalším bodem programu byla diskuze o Josefu Brouškov¹⁸¹ ze Sloupu u Macochy, který měl zkušenosti z doby okupace a chtěl by se k ilegální organizaci přidat a má dokonce pro tento účel k dispozici i zbraně. To se však Fránkovi i Kašpárkovi nelíbilo a přijali k tomuto odmítavé stanovisko. V rámci této schůzky se ještě Novotný zmínil, že by tato organizace měla vytvořit síť lidí, kteří by byli připraveni k akci, jestliže by došlo k zahraniční intervenci. Ostatní s tímto návrhem nesouhlasili, poněvadž si přejí změny poměrů v ČSR mírovou a demokratickou cestou.¹⁸²

Na této schůzce také došlo k rozdělení brněnského kraje na jednotlivé okresy a pro každý jednotlivý okres byl stanoven jeden člověk. Brno dostal dr. Kučera, boskovický okres A. Fránek, vyškovský okres Bedřich Kostelka, hustopečský okres František Štambacher. Stanislava Novotného měl na okrese Nového Města na Moravě zastoupit Arnošt Kopřiva, který byl již o všem Novotným informován na dřívější schůzce v Brně-Lužánkách, kde byl i Kučera. Kopřiva měl také v tomto regionu zastávat i zpravodajskou činnost. Ačkoli měl kontakt na

---

¹⁷⁹ Pro tento dopis A. Fránek využil krycí jméno „Macocho“.

¹⁸⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Medka, 19. 1. 1949, s. 18–19.

¹⁸¹ Josef Broušek (nar. 1927) spolupracoval s Vladimírem Kučerou a architektem Vladimírem Richtrem. Kteří byli členy Modrého štítu.

¹⁸² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 11.

Moravskou Třebovou zprostředkovat Fránek, dle agenturní zprávy zde jisté kontakty navázal právě Kopřiva.¹⁸³

Tišnovský okres měl po domluvě připadnout dr. Maškovi. Kontakt na okres Moravská Třebová měl zprostředkovat A. Fránek a také se pokusit o vytvoření nějaké spojky na Mikulovsku.¹⁸⁴ To se mu podařilo v srpnu 1948, kdy se v Mikulově setkal s Františkem Kuchařem, rolníkem z Čejče a Františkem Novotným, správcem družstevní mlékárny v Horních Věstonicích. Při tomto setkání se Kuchař Fránkovi nabídl, že má jistou cestu přes hranice a tak, i když Fránek Kuchařovi příliš nevěřil, domluvili se spolu, že pokud někdo z Fránkova okolí bude potřebovat narychlo opustit republiku, že jej Fránek za Kuchařem pošle s heslem „*Zdravas Maria*“.¹⁸⁵ Poté co se Kuchař vzdálil, domluvil se Fránek s Františkem Novotným na spolupráci pro Modrý štít pro okres Mikulov a F. Novotný přislíbil přizvat ke spolupráci svého známého Aloise Veselého, bývalého autodopravce v Mikulově.¹⁸⁶

Karel Kašpárek před svým odchodem do zahraničí ještě stihl zařídit schůzku v Božkově bytě, při které svým spolupracovníkům z řad studentů, kdy se jednalo především o Vladimíra Božka, Josefa Marcínka a Františka Hlaváče představil Antonína Fránka a instruoval je, aby se po jeho odchodu podřídili Fránkovi vedení.¹⁸⁷

Zprvu se na přechodu K. Kašpárka a St. Novotného podílel Dr. Mašek, neboť jim doporučil jistého R. A. Pokorného, který měl možnost zorganizovat jejich převod přes Znojmo. Ve Znojmě měl totiž kontakt na příslušníka finanční pohraniční stráže. V červnu tedy Ing. Květoslav Dostál zavezl svým automobilem Dr. Maška, R. A. Pokorného, K. Kašpárka a

---

¹⁸³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Agenturní zpráva agenta Karla Nového, 26. 3. 1949. Kopřiva se ve vězení zmínil, že má v ilegalitě krycí jméno Bodlák a že z Moravské Třebové zná Jaroslava Dostála a Mirka Strachoně. Oba byli tou dobou podezřelí z protistátní činnosti.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 10.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 21.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 8; podle výpovědi Josefa Marcínka z 20. 12. 1949 se schůzka konala v půlce března nebo dubna 1948.

Stanislava Novotného do Znojma, kde se pak Pokorný vzdálil na celé odpoledne, aby vyhledal onoho příslušníka, bohužel se však akce nepodařila a všichni museli odjet zpět do Brna.¹⁸⁸

Stanislav Novotný a Karel Kašpárek nakonec k útěku využili služeb brněnského architekta Richtera,¹⁸⁹ který byl také členem Modrého štítu, a jeho skupiny převaděčů operujících na Jižní Moravě, kde byla propustnost státních hranic přece jen přívětivější. K utíkajícím se nakonec přidal i Kachlík, který o emigraci uvažoval již dříve a za tímto účelem nabízel Dostálovi k prodeji svůj osobní vůz. Původně také nabízel Fránkovy, případně někomu dalšímu z Fránkova okolí útěk leteckou cestou přes svého známého. Fránek se o této možnosti zmínil Kučerovi a ten mu pak navrhl Stanislava Novotného. O této nabídce se pak zmínil i v Praze Cyrilu Charvátovi, za přítomnosti Ing. Janáčka a Dr. Tomáška. Charvát však odmítl jet a o nikom dalším nevěděl, ostatní na zprávu nereagovali.¹⁹⁰ Z této letecké akce však nakonec sešlo a sám Kachlík musel hledat novou cestu, jak uprchnout. Podle výpovědi A. Fránka měl být Kachlík přepraven již v rámci výše zmíněného prvního pokusu.¹⁹¹

Všichni tři byli nakonec převedeni přes převaděčský kanál Hlohovec-Úvaly-Schrattenberg,¹⁹² který obsluhovali Jan Dvořák (krycím jménem „*Strejda*“ a „*Pontifex Maximus*“), J. Popovič, Prokop Střelský a další.¹⁹³ Jako první přešel do zahraničí Stanislav Novotný a to mezi 10. a 15. červencem 1948. K. Kašpárek státní hranici přešel o týden

---

¹⁸⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 4.

¹⁸⁹ Architekt Vladimír Richtl byl členem Modrého štítu a nejspíše i spolupracovníkem brněnské orelské ilegální organizace v čele s Bohuslavem Koukalem. Alespoň tak se o něm vyjádřil František Štambacher ve své výpovědi z 27. 1. 1949, s. 21.

¹⁹⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 7.

¹⁹¹ Tamtéž, s. 11.

¹⁹² Podrobněji k tomuto převaděčskému kanálu a skupině převaděčů zde operujících viz FRÁNEK, Vilém: *Přechodové kanály na Mikulovsku obsluhované křesťanskými orientovanými oponenty komunistického režimu*. In: VANĚK, Pavel a kol.(eds): *Ochrana státní hranice 1948–1955*. Sborník Technického muzea v Brně, 2013, s. 118–123.

¹⁹³ Jednalo se o J. Popoviče, Jana Dvořáka („*Strejda*“, krycí jméno „*Pontifex Maximus*“ si posléze osvojil architekt Vladimír Richtl), bratry Střelské a Otta Štěpánka operující a provádějící přechody do zahraničí na Mikulovsku. Kromě Richtla a Prokopa Střelského, kteří utekli do zahraničí, byli všichni později zatčeni a souzeni v samostatném procesu. Za hlavu skupiny byl Státní bezpečností dosazen Jan Dvořák.

později¹⁹⁴ spolu s Kachlíkem.¹⁹⁵ Každý uprchlík z ČSR, který se dostal do zahraničí za pomoci Richtrovy skupiny, se měl hlásit ve Vídni u starosty Sokola, jistého Gregora¹⁹⁶ a to heslem „Sokol 20“. Tím se dotyčný prokázal, že je poslán do ilegality architektem Richtrem.¹⁹⁷

Stanislav Novotný před svým odchodem přidělil členům Modrého štítu krycí jména a bylo dohodnuto, že korespondence bude probíhat přes Dr. Maška k rukám JUDr. Kučery.

První dopis ze zahraničí došel dr. Maškovi prostřednictvím slovenského kurýra Otty Wicleina¹⁹⁸ v polovině srpna 1948. Emigranti si museli v dopise postěžovat, neboť se jejich navazování styků se zahraniční emigrací nedařilo tak, jak doufali, a přitom také zdůrazňovali potřebu peněz, které chtějí, aby jim byly poslány spolu s poukázkami na potraviny.¹⁹⁹

Druhý dopis od Stanislava Novotného a K. Kašpárka ze zahraničí došel prostřednictvím slovenského kurýra (Otto Wiclein) v polovině srpna 1948. V tomto dopise od Stanislava Novotného a Karla Kašpárka již byla použita dříve smluvená krycí jména. Dr. Mašek dostal krycí jméno „Vlasta“, architekt Vladimír Richtr krycí jméno „Pontifex Maximus“, Ing. Květoslav Dostál měl krycí jméno „Květa“, Štambacher krycí jméno „Vinař“, Marcínek krycí jméno „Petr“, Kopřiva krycí jméno „Pavel“, Fránek krycí jméno „Anton od Květy“. Kučera krycím jménem „Písař“. Organizace pak byla dále oficiálně pojmenována krycím jménem „Modrý štít“.²⁰⁰ Toto heslo bylo také dáváno lidem, aby se tak hlásili po překročení hranic, aby se navzájem poznali.²⁰¹ Taktéž bylo používáno k předávání korespondence.²⁰² Díky výpovědi

---

¹⁹⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 24. 1. 1949, s. 6.

¹⁹⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františky Holkové, 26. 1. 1949, s. 22.

¹⁹⁶ Jedná se o vídeňského Čecha Otto Gregora.

¹⁹⁷ S Otto Gregorem navázal styk i Josef Peša, Richtrův spolupracovník. Peša, po své reemigraci, musel ve Vídni zanechat několik tisíc šilinků, a tak aby je mohl směnit a získat zpět, svěřil je ve Vídni Gregorovi a domluvil se s ním, že ho vždy telefonicky zpraví, jakou částku v šilincích má nově příchozímu uprchlíkovi z ČSR, hlásícímu se pod heslem „Sokol 20“ vyplatit. Jednalo se o ekvivalent částky, kterou předtím dotyčný uprchlík zaplatil Pešovi v ČSR v Kčs. Benedikt Bednář pak pomáhal Pešovi s hledáním lidí, ochotných k takové směně.

¹⁹⁸ Otto Wiclein, kurýr a pašerák, od dubna 1948 spolupracovník Vojenského obranného zpravodajství. Podrobněji k osobě Otto Wiclein viz FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: "Operace Vajnory". In Sborník Archivu bezpečnostních složek, Praha: Archiv bezpečnostních složek č. 14 s. 135–163.

¹⁹⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 22.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 25.

²⁰¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Miroslava Kostelky, 18. 1. 1949, s. 16.

²⁰² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 4. 1. 1949, s. 8.

Františky Holkové, milenky architekta Richtra také víme, že organizace²⁰³ měla své číslo, a to obrácený letopočet 28. říjen a nějaký rok, na který si však Holková nevzpomněla.²⁰⁴

Jak již bylo uvedeno výše, organizace Modrý štít měla prostřednictvím mladého Miroslava Kostelky, spojení na Dr. B. Chudobu. Kostelka byl také v kontaktu s A. Fránkem, kdy se několikrát sešli na brněnském nádraží. Účastnil se i schůzky v hotelu Padowetz která se odehrála v půlce srpna 1948, na kterou se dostavil kromě něj a Fránka také Tomáš Mašek a Vladimír Kučera. Mašek zde přečetl dopis od Stanislava Novotného, ve kterém prosil o peníze. Mezi dopisy od Stanislava Novotného a Karla Kašpárka, které byly Maškovi doručeny v půlce srpna, byl také dopis či zpráva od Direktoría zájmové skupiny 365²⁰⁵ z Vídně spolu s formulářem dotazníku pro uprchlíky z ČSR. Celá tato korespondence byla Maškovi předána kurýrem pod heslem „Modrý štít“.²⁰⁶ Byl zde také dopis pro dr. Jílkovou, vdovu po nacisty popraveném náčelníkovi Orla MUDr. Vojtěcha Jílka (1908–1941).²⁰⁷ Tento dopis navazoval na zprávu od Direktoría. Bylo tedy jasné, že Direktorium používá stejné doručovací cesty, a dokonce si i pro sebe uzurpoval heslo „Modrý štít“. Přítomní se následně dohodli, že daný dopis otevřou.

V dopise stály důvěrné informace o tom, že ve Vídni pracují emigranti Novotný s Kašpárkem a že se snaží o vytvoření výboru české emigrace ve Vídni. Autor dopisu, podepsaný jako Pavel, dále uváděl, že jsou dotyční ve spojení s činiteli v Brně a to Dr. Kučerou, Dr. Maškem, arch. Richtrem a poslancem Fránkem.²⁰⁸

Po tomto nemilém zjištění, že někdo cizí, neboť nikdo z přítomných netušil, kdo je onen Pavel a jak je možné, že je tak dobře obeznámen s jejich ilegální činností, usoudili, že dopis

---

²⁰³ Je zajímavé, že dle Holkové se organizace nazývala Modrý šíp. Zřejmě se však pouze přeslechla.

²⁰⁴ ABS, f. vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františky Holkové, 26. 1. 1949, s. 27.

²⁰⁵ Co se týče zmíněného Direktoría, nejspíše se jedná o odbojovou skupinu založenou Františkem Šigutem (nar. 1919) která se specializovala na převádění ohrožených občanů z Československa do Vídně. Viz FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“, s. 140.

²⁰⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 24. 1. 1949, s. 8.

²⁰⁷ Srov. FRÁNEK Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“, s. 152.

²⁰⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Miroslava Kostelky, 18. 1. 1949, s. 15.

raději spálí. Ostatně to byla běžná praxe i podle pokynů od Novotného. Celkově pak všichni začali být opatrnější, neboť zde byla také možnost, že se dostali do vleku případného agenta provokatéra.²⁰⁹ Každopádně pak poslali Novotnému dopis, kde žádali vysvětlení, jak je to s ním a Direktoriem. To se jim dostalo v následujícím dopise od Novotného, kdy se na začátku září v Brně opět objevil kurýr s jeho písemnou odpovědí. V ní se Novotný zmínil, že s Direktoriem věcně nemají nic společného a že se jednalo jen o využití kurýra Direktorie pro navázání spojení s ČSR.²¹⁰ Jak již bylo uvedeno výše, tato korespondence byla stejně kompromitována a to kurýrem, který ji obsluhoval, neboť se jednalo o Ottu Wicleina. Od využívání jeho služeb naštěstí bylo Novotným upuštěno, když od září 1948 začal zprávy ze zahraničí k Maškovi nosit nový kurýr, a to jistý Jirkovský,²¹¹ pocházející z rakouské lidovecké menšiny, za kterého se Novotný zaručil. Celkově přijal Mašek od září do zatčení v lednu 1949 čtyři kurýry poslané Stanislavem Novotným.²¹²

Jak již bylo výše zmíněno, jeden z úkolů organizace Modrý štít byla zpravodajská činnost. Z členů měl toto na starost výhradně Vladimír Kučera (měl podávat zprávy politického a hospodářského rázu z ČSR), tomu se přizpůsobilo i jeho krycí jméno „Písař“. Zprávy pro emigraci psal pak také Josef Marcínek.²¹³ Dopisy pak šly většinou přes Fránka k Maškovi.²¹⁴

Pro Kučera měl také získávat zprávy vojenského charakteru jeho švagr, major Čupr.²¹⁵ Kučera se také Štambachrovi svěřil, že má v plánu do práce pro Modrý štít zapojit JUDr. Pavla

---

²⁰⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 4. 1. 1949, s. 15.

²¹⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 24. 1. 1949, s. 15.

²¹¹ ABS, f. A8/1 Inspekce ministra vnitra, i. j. 1305, Adolf Nečas, Antonín Drobny – Prošetření stížnosti, Záznam, 7. 10. 1965, s. 53. Jirkovský bylo krycí jméno Karla Šuberta (nar. 10. 12. 1912, Vídeň), agenta francouzské rozvědky. Kromě Tomáše Maška měl kontaktovat také Vladimíra Kučera, Františka Kuchaře z Mikulova, Františka Švába a Matěje Märische.

²¹² MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 22.

²¹³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 25.

²¹⁴ Fránek Marcínka instruoval tak, že pokud by nebyl k zastížení, měl pak zalepené obálky předat jeho švagru Josefu Veselému z Rájce.

²¹⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 25. 2. 1949, s. 14.

Sofka.²¹⁶ Jestli tak učinil však není jisté. Na jiném místě²¹⁷ Štambacher zase uvádí, že mu Kučera v srpnu sdělil, že má v plánu oslovit i pátera Karla Fanfrdlu,²¹⁸ ten už byl ale tou dobou ve vězení. Dále si Kučera myslel na JUDr. Tomáška a JUDr. Fučíka.

Dr. Antonín Drobný, ačkoliv se účastnil ustanovující schůzky v Brně-Lišni, nakonec nezastával tak výraznou pozici v rámci organizace Modrý štít a byl do jejich aktivit zapojen jen lehce. Stanislav Novotný po něm v dopise, který dr. Drobný získal skrze Maška, žádal, aby podal do zahraničí zprávu o celkové finanční a peněžní situaci v ČSR. Dr. Drobný to však považoval za bláznovství a na výzvu nereagoval.²¹⁹ Dr. Drobný měl také, podle výpovědi Františka Štambachra, vést jednání s bývalými činiteli agrární strany o vytvoření pozdější jednotné strany. Nejspíše však k žádné spolupráci či kompromisu nedošlo.²²⁰

Ještě menší roli měl Adolf Nečas, bývalý bezpečnostní referent, ačkoli se Stanislavem Novotným znal již řádku let, a u něhož Novotný sondoval, jestli by byl svolný k nějaké ilegální práci již na jaře roku 1948. Všechny tyto pokusy však Nečas odmítl, stejně tak jako pozvání na ustanovující schůzku v Brně-Lišni koncem května, na kterou se nedostavil. Novotný se Nečasovi na jaře dokonce svěřil, že bude muset nejspíše emigrovat a myslel si na něj, jakožto na možného vedoucího ilegální organizace po jeho odchodu. I to však Nečas odmítl. O to víc byl pak překvapen, když mu 4. listopadu 1948 Dr. Drobný, předal dopis od Stanislava Novotného, tou dobou již několik měsíců v emigraci. V dopise jej Novotný žádal o informace o vedoucích lidech na SNB. Nečas to však rázně odmítl.²²¹

Novotnému Nečas žádnou zprávu neposlal, avšak při schůzce před kostelem sv. Tomáše v Brně 26. prosince sdělil Dr. Maškovi, který mu byl právě představen přítomným Ing.

---

²¹⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 8. 1. 1949, s. 24.

²¹⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 6. 1. 1949, s. 7.

²¹⁸ Podrobněji o P. Karlu Ignáci Fanfrdlu viz https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=24136 [cit. 28. 4. 2020].

²¹⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Drobného, 6. 1. 1949, s. 6.

²²⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 27. 1. 1949, s. 34.

²²¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Adolfa Nečase, 24. 1. 1949, s. 4–5.

Dostálem, že Novotnému žádné seznamy osob pracujících na vedení Státní bezpečnosti posílat nebude, že je to hloupost a nebezpečný podnik a že beztak Novotný dané osoby zná, neboť se jedná o Dr. Vladíka, Dr. Bureše, Dr. Suchyňu, Valu, Bilíka a Dr. Krampla.²²² Jestli seznam těchto osob později Dr. Mašek odeslal Novotnému, Nečas netušil.

Nečas však nebyl tak úplně nečinný, jak se může zdát. Z výpovědi Aloise Smutka z 6. ledna 1955²²³ plynou zajímavé informace o tom, že dr. Nečas přechovával u sebe doma agenty – chodce a byl i v kontaktu s páterem Petrem Lekavým, který emigroval hned v únoru 1948 do zahraničí a posléze přebýval v Řezně.²²⁴ Je zřejmé, že se tyto aktivity podařilo Nečasovi při výslechu zatajit.

Okrajově byl zapojen do Modrého štítu také Ludvík Staněk, krycím jménem „Zelený“. Staněk se s Novotným znal, a tak není divu, že i jemu přišel v polovině listopadu přes Maška od Novotného dopis. V něm se jej ptal, jak se daří matce Bohdana Chudoby a Novotného. Dále chtěl, aby mu Staněk opatřil nějaký inzulín, neboť ten se dá v zahraničí využít ke směně za dolary. Staněk pak poslal Novotnému zprávu, že jsou matky v pořádku a jaká je situace v družstevnictví a peněžnictví a zdali se vyváží dobytek za hranice a kam.²²⁵ Staněk pak zašel do restaurace u Stopků, kde pro Novotného napsal na list papíru: „*O výživě podám zprávu později. Matky – vše v pořádku. Dodávky jsou splněny na 80 procent a dá se očekávat, že budou splněny úplně. Insulin se pokusím sehnat. Zemědělské produkty se nevyvážejí. Menší počet chovného dobytka jde do SSSR. O hospodářských svazech není možno podati žádnou zprávu, poněvadž se reorganizují. Tvoje matka je v novém bytě, který vyhovuje a druhá se odstěhovala do Brna, (...). ONV byl přeložen do Žďáru a další okresy budou rovněž v rámci kraje upravovány.*“²²⁶ Další zprávy pak Staněk Novotnému do zahraničí už neposílal.

---

²²² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Adolfa Nečase, 4. 1. 1949, s. 11.

²²³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Aloise Smutka, 6. 1. 1955.

²²⁴ Tamtéž, s. 2.

²²⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ludvíka Staňka, 10. 2. 1949, s. 4.

²²⁶ Tamtéž, s. 5.

Předtím, než dostal Staněk dopis od Novotného, setkal se koncem října s Arnoštem Kopřivou, který se mu svěřil, že dostal od Novotného ze zahraničí, prostřednictvím bývalého poslance Fránka dopis, ve kterém bylo požadováno získání zpráv, které by šlo zpravodajsky využít. Kopřiva Staňkovi dále sdělil, že má mít Fránek uskladněny zbraně, psací a rozmnožovací stroje v jeskyních Macochy u Blanska.²²⁷ Nejspíše došlo k nedorozumění, anebo se Kopřiva spletl a měl na mysli zbraně, které shromažďoval Josef Broušek v komplexu Sloupsko-šošůvských jeskyní.²²⁸ Možná také šlo o doplnění vyšetřujících činitelů, neboť Staněk u soudu popřel, že by mu Kopřiva něco říkal s poukázáním na únavu z dlouho trvajícího výslechu.²²⁹

Vrátíme-li se nyní k A. Fránkovi, musíme ještě připomenout rozpory, které měl s Bedřichem Kostelkou, otcem Miroslava Kostelky, který figuruje v ilegálním Výboru i v Modrém štítu jako spojka. Mezi oběma panovala jistá rivalita, která pramenila již z dob poválečných, kdy byli oba poslanci Prozatímního národního shromáždění, avšak po volbách 1946 Bedřich Kostelka mandát ztratil.

Jednoho letního dne si totiž přišel B. Kostelka za Fránkem stěžovat, jakým právem se považuje za vedoucího ilegální organizace lidové strany na Brněnsku a proč on nebyl pozván na schůzku v Kroměříži. Dále se Kostelka před Fránkem ohrazoval, že je pověřen Šrámkem či snad Chudobou k vedení ilegální organizace na Brněnsku, načež mu Fránek odvětil, že byl k vedení pověřen Janáčkem, a to z pověření Šrámka, a proto Kostelkovi důvody neuznává a sám Kostelka se má podřídit nově ustanovenému ilegálnímu Výboru strany lidové, jejímž členem je i jeho syn, který je veden jako spojka a zpravodaj, přičemž se nemusí ničeho bát,

---

²²⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ludvíka Staňka, 10. 2. 1949, s. 4.

²²⁸ Viz následující kapitoly.

²²⁹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 65, sign. Or II 494/49, Protokol o hlavním líčení. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol. s. 52.

neboť Vyškovsko, tedy Kostelkův okres, mu zůstává stále přidělen. Musí se však podřídit. B. Kostelka však s tímto nebyl spokojen a nato se rozešli.²³⁰

Po tomto rozhovoru s Fránkem si Bedřich Kostelka vybudoval vlastní ilegální skupinu ve vyškovském okrese a také s napojením na Dr. Bohdana Chudobu. B. Kostelka pak zorganizoval dvě schůzky ve Vyškově. Zapojeni byli Alois Šimáček, Josef Kozlíček, JUDr. Stanislav Ředina, Pavel Kadlec, František Hlaváč, Antonín Blahák, Jakub Galata, Antonín Homola, Vladimír Frank.²³¹

V červnu 1948 za Bedřichem Kostelkou přijel K. Kašpárek spolu s A. Kopřivou na popud Novotného, ten je pověřil, aby od Kostelky získaly peníze pro Modrý štít. Ten jim však žádné peníze nevydal. B. Kostelka se pak Kopřivu vyptával, jestli neví o tom, že by v okolí Nového Města na Moravě měli být podzemní nádrže na benzin. O tom ale Kopřiva nic nevěděl.²³²

3. 2. 3. Josef Cetl a spol. – Zbrojovka Brno

Zprávy pro zahraničí obstarával i A. Fránek. Například v brněnské Zbrojovce vytvořil síť vlastních lidí,²³³ kteří mu v tom usilovně pomáhali. Jednalo se zpočátku pouze o Josefa Cetla,²³⁴ který si měl k sobě vyhledat spolupracovníka, tím se stal Jaroslav Suchomel, jako třetí se k nim připojil Tomáš Ryšavý. Všichni tři se scházeli s Fránkem v dílně²³⁵ Ing. Květoslava Dostála, a kromě obligátního úkolu získávat prostředky na podporu rodin emigrantů od spolehlivých bývalých členů strany lidové také podávali Fránkovi zprávy z brněnské Zbrojovky, a to o pracovní morálce zaměstnanců Zbrojovky, o politickém zastoupení Závodní

---

²³⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 19.

²³¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Bedřicha Kostelky, s. 8–14.

²³² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Arnošta Kopřivy, 1. 2. 1949, s. 6.

²³³ Jak můžeme vidět z výpovědi Josefa Cetla a Jaroslava Suchomela, jednalo se kromě zmíněných také o Aloise Bokůvku, Leopolda Vozdeckého, Antonína Řehůřku, Stanislava Petráše a další.

²³⁴ Důkazem Cetlova silného protirežimního smýšlení bylo také to, že při únorových událostech v roce 1948 zakázal vysílání rozhlasového projevu tehdejšího předsedy ROH Antonína Zápotockého v obci Syrovicích.

²³⁵ Vedoucí dílny Jaroslav Hrdý o protistátní činnosti svých kolegů věděl, nabádal je k opatrnosti, ale nezapojoval se. Jednou pouze vyřídil vzkaz od Karla Hrdličky.

radly, dále jaké jsou možnosti bývalých příslušníků strany lidové a jaké jejich uplatnění, co se týče funkcí. Dále se jednalo o zprávy, kdo z bývalých členů lidové strany přestoupil do KSČ a kdo zůstal starým lidovcem. Mimo to měli podávat ještě zprávy o hospodářských a politických poměrech v okolí svého bydliště.²³⁶ Tyto zprávy pak předával Fránek Maškovi k odeslání dr. B. Chudobovi.

Fránek a celkově organizace Modrý štít se totiž snažila mít rozhozenou síť lidí na různých místech, aby v případě změny vládnoucího režimu mohli rychle reagovat a obsadit vedoucí místa v závodech apod.²³⁷ Ne jinak tomu bylo i v případě brněnské Zbrojovky. Zde pro tyto účely navázal Josef Cetyl a Jaroslav Suchomel kontakty s Aloisem Bokůvkem z Brna, výše zmíněným Tomášem Ryšavým ze Střelic, Leopoldem Vozdeckým z Rajhradu a Antonínem Řehůrkem.²³⁸ Ti měli vyčkávat dalších pokynů a nikomu o svém napojení na Modrý štít nevykládat. Posléze Josef Cetyl do tajů ilegální organizace Modrý štít zapojil i Aloise Crháka, bývalého člena strany lidové.²³⁹ Jeho spolupráce však spočívala jen ve finančním daru 600 Kčs na podporu rodin emigrantů a zatčených osob.²⁴⁰

Josef Cetyl měl také na starost židlochovický okres. Zde měl velkou spoustu sympatizantů, kteří věděli o jeho práci pro bývalého poslance A. Fránka a jeho ilegální činnosti, která spočívala v získávání spolehlivých osob z řad bývalých lidovců, kteří se měli připravovat pro možnou změnu režimu v blízké budoucnosti a vybírání finančních darů na podporu ilegální organizace a rodin po zatčených lidovcích a emigrantech. Šlo především o pátera Prokopa Vostála ze Syrovic, statkáře Františka Buršíka ze Syrovic, rolníka Rudolfa Vinčaru ze Syrovic, Rudolfa Šafru, soudního úředníka ze Syrovic Jana Janka, rolníka ze Syrovic Klimenta

---

²³⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 4. 1955, s. 2.

²³⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetyla, 8. 8. 1955, s. 3.

²³⁸ Tamtéž, s. 4.

²³⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetyla, 11. 8. 1955, s. 2.

²⁴⁰ Tamtéž, s. 3.

Šťastného, Václava Kelbla, Arnošta Homolu ze Sobotovic, Jana Langa z Rajhradu a Františka Kvardu. Výše jmenovaní byli kontaktováni v podzimních měsících roku 1948, většina v září.²⁴¹

Pro potřeby organizace nechal A. Fránek rozmnožit program nové Křesťansko-demokratické strany, získaný ze zahraničí od dr. B. Chudoby, rozmnožit na cyklostylu u Jaroslava Suchomela a distribuovat členům Modrého štítu.²⁴²

Jaroslav Suchomel získal pro organizaci další zaměstnance Zbrojovky Brno, jednalo se o Aloise Bokůvku, Leopolda Vozdeckého, Antonína Řehůrku, Stanislava Petráše a Aloise Reichla.²⁴³ Ti se čas od času scházeli v prostorách Zbrojovky v pracovní době a debatovali o celkové politické situaci.

Tomáš Ryšavý udržoval styky s Jaroslavem Suchomelem až do července 1955.²⁴⁴ V roce 1949 byl pověřen Suchomelem, aby sestavil seznam spolehlivých lidí, kteří by byli připraveni na státní převrat a byli pak dosazeni na důležitá místa ve Zbrojovce Brno. Seznamy však písemně nevypracoval, neboť to podle něj bylo předčasné a taky by to mohlo sloužit jako usvědčující důkaz v případě zatčení apod. Nakonec Suchomelovi alespoň ústně sdělil, kdo by přicházel v úvahu. Ředitelem by podle něj mohl být Kubeš a předsedou závodní rady Řehůrek.²⁴⁵

V rámci své ilegální činnosti se také snažil spolu se svým bratrancem roku 1954 agitovat u bývalých lidovců ve Střelcích, proti volbám do MNV, aby volili prázdné lístky, hlasovací lístky škrtili apod. Výsledek však nebyl valný.²⁴⁶

---

²⁴¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 29. 9. 1955, s. 5.

²⁴² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 19. 10. 1955, s. 3.

²⁴³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 29. 9. 1955, s. 1.

²⁴⁴ Tamtéž, s. 2.

²⁴⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o hlavním líčení, 30. 11. 1955, s. 21–22.

²⁴⁶ Tamtéž.

3. 2. 4. Boskovice

Pro účely zpravodajské činnosti na okrese Boskovice A. Fránek spolupracoval již s výše zmíněným Božkem, ten však k sobě potřeboval spolupracovníka, a tak mu Fránek poradil, aby se zkusil obrátit na jistého Waltera továrníka z Boskovicka, jakožto nového člena organizace. Walter pak dostal za úkol obstarávat peníze, zprávy o hospodářské a politické situaci, zprávy z ONV a zprávy z tamních průmyslových podniků o počtu zaměstnanců apod. Walter se pak s Fránkem sešel v Boskovicích na místě mezi nádražím a továrnou. Walter podal zprávu, že se na ONV dějí velké změny, že lidovci jsou postupně přerazováni a šikanováni a musí podepisovat přihlášky do KSČ, takže s nějakou větší činností nelze počítat. Když se pak Walter dozvěděl, že tyto zprávy nejsou jen pro Fránka, ale zřejmě i pro někoho dalšího, tak se zalekl a odmítl dál s Fránkem spolupracovat, neboť si nepřál být zapleten do nějaké ilegální organizace širšího řádu.²⁴⁷

Krátce po schůzce s Waltrem dostal Fránek od Božka několik papírků, na nichž byly stručné zprávy z Boskovického okresu o stavu zaměstnanosti v továrně Minerva, dále pak, co se v továrně vyrábí, a jak velká je výrobnost tohoto podniku. Pak také několik zpráv o textilních továrnách v Letovicích, a to továrny na krajky, tak i koberce, a to co se zde vyrábí. Byla zde i informace o textilní továrně ve Svitávce a nejspíše i zpráva o plnění zemědělských dodávek na boskovickém okrese. Jestli tyto zprávy, co přinesl Božek, pochází od Waltra, Fránek netušil. Tyto zprávy pak Fránek předal Maškovi, který je pak po kurýrovi nechal zaslat do zahraničí.²⁴⁸

---

²⁴⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 17.

²⁴⁸ Tamtéž, s. 18.

3. 2. 5. Hustopeče

Dalším spolupracovníkem Modrého štítu byl bývalý poslanec ÚNS František Štambacher. Ten byl zpraven o práci Výboru Ing. Janáčkem, v březnu 1948 se i párkrát setkal v Praze s vyloučenými poslanci. Na sekretariátě strany lidové 4. března 1948 v Hustopečích informoval své spolupracovníky,²⁴⁹ že pokud stranu lidovou čeká zákaz tak pak nejspíše bude následovat přechod do ilegality.²⁵⁰

Štambacher nejvíce spolupracoval s A. Fránkem a V. Kučerou čili členy Modrého štítu, neboť byl s nimi domluven, že bude mít na starost hustopečský okres. Za tímto účelem se pak spojil s Karlem Hrdličkou a dalšími, aby pak vytvořil na hustopečském okrese seznam důvěrníků.²⁵¹

Štambacher byl obeznámen o výsledcích kroměřížské schůzky, o které mu Fránek za přítomnosti Kučery referoval při setkání ve vestibulu restaurace Plzeňský dvůr v Brně, kde se sešli koncem srpna.²⁵² Štambacher pak tyto informace posílal dál mezi své známé.²⁵³ Doma, ve Velkých Pavlovicích se u něj dokonce jednou zastavil architekt Vladimír Richtr spolu s K. Kašpárkem, když se poprvé snažili Kašpárka převést přes hranice. Štambacher navíc Kašpárkovi, prostřednictvím Richtra, poskytl 10 000 Kčs.²⁵⁴ Štambacher pak několikrát navštívil Fránka v dílně Ing. Květoslava Dostála, aby se informoval, jak se ilegální činnost

---

²⁴⁹ Jednalo se o tyto funkcionáře: Dr. Jan Hradil, úředník ONV, Karel Hrdlička, bývalý předseda ONV, Josef Kožnar, berní úředník, Jan Lízal, rolník z Nesvačilk, Josef Povolný, soudní úředník ze Židlochovic, Josef Balšínek, předseda MNV z Horních Bojanovic, Florián Macháč, předseda hospodářského družstva z Horních Bojanovic, Ludvík Kovář, okresní tajemník ČSL z Hustopečí a několik dalších.

²⁵⁰ ABS, f. vyšetřovacích spisů, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 25. 2. 1949, s. 4.

²⁵¹ Štambacher měl vyhlédnuté tyto osoby: Konrád Hrdina, Martin Hübner, Karas, Josef Kožnar, Julius Rohler, František Bařina, František Damborský, František Hádlík, Josef Balšínek, Josef Šťastný. Z toho kontaktoval pouze Hrdinu, Kožnara a Šťastného.

²⁵² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 27. 1. 1949, s. 16–17.

²⁵³ Štambacher o kroměřížské schůzce, respektive o lidoveckém ilegálním hnutí informoval více či méně podrobně řadu lidí. Jednalo se např. o Jana Štefka, Františka Kalužníka, Josefa Hlaváče, Pavla Kadlece, Josefa Novotného, Josefa Havlíka, Pavla Melichara a další.

²⁵⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 27. 1. 1949, s. 20–21.

vyvíjí. Hlavně ho zajímalo, jestli již Kučera dosáhl svého plánu, tedy získání spolupracovníků na Slovensku.²⁵⁵ Později, když pak navštívil Kučera u Vinčálka,²⁵⁶ kde tehdy Kučera pracoval, dozvěděl se, že Kučera již na Slovensku byl a svého známého, jistého kanovníka Cvinčeka v Nitře nezastihl a mluvil tedy s někým mladším, bohužel však nepochodil.²⁵⁷

Kromě Kučery, Dostála a Fránka se Štambacher také stýkal s Františkem Kuchařem a Bedřichem Kostelkou. Jednou navštívil i bývalého ministra Hálu. Dokonce se domlouval na možné spolupráci se Šlancarou, bývalým předsedou okresního výboru národních socialistů v hustopečském okrese. Nakonec z toho však sešlo.²⁵⁸ 8. května 1948 se setkal v Praze s tajemníkem poslaneckého klubu ČSL Václavem Obadálkem se kterým diskutoval o ilegální činnosti. Ačkoli Obadálek Štambacherovi moc nevěřil, přesto po něm žádal nějaké zprávy, které by mohl poslat bývalým poslancům do zahraničí.²⁵⁹

Sám Štambacher pak v polovině listopadu 1948 informoval o výsledcích kroměřížské schůzky Julia Valíčka, Františka Lazara z Hrušovan u Brna a Ondřeje Chalupu z Boleradic a Hlaváče, se kterými případně počítal pro ilegální činnost. Valíček měl mít na starost dokonce okres dnešních Valašských Klobouk.²⁶⁰ Dále také Štambacher počítal s Josefem Šťastným pro obec Bořetice, Františkem Bařinou pro Vrbice, Františkem Zamborským pro Kobylí, Františkem Hádlíkem pro Němčičky, Ondřejem Chalupou pro Boleradice a Konrádem Hrdinou pro Rakvice. Valíček pak měl mít Šitbořice.²⁶¹

---

²⁵⁵ Kučera Štambacherovi sdělil, že tak to bylo ujednáno na schůzce v Kroměříži.

²⁵⁶ Jindřich Vinčálek a jeho kolega Adolf Dolák byly Kučerou informováni o aktivitách Brouška a Modrého štítu.

²⁵⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 27. 1. 1949, s. 27.

²⁵⁸ Tamtéž, s. 19.

²⁵⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 25. 2. 1949, s. 6–7.

²⁶⁰ Tamtéž, s. 34.

²⁶¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 6. 1. 1949, s. 50.

Ve svých výpovědích se Štambacher také zmiňuje o jistém Aloisi Krčkovi ze Šlapanic,²⁶² který měl také spolupracovat s A. Fránkem a organizovat pro něj v nějakém závodě důvěrnickou síť.²⁶³

Zároveň se Štambacher účastnil dvou schůzek v Čejči, na kterých byl kritizován vládnoucí režim. První se odehrála v červenci, druhá v polovině září. Přítomni na první schůzce byli bednář Pecka z Čejkovic a jeho bratr P. prof. Dominik Pecka,²⁶⁴ P. Václav Skalník, rolník Matej Konečný a Fabián Opluštil z Čejkovic. Na druhé schůzce pak přibyli Josef Zapletal, František Zmeškal, Josef Vičánek, Řičica z Čejče, kaplan z Čejkovic, na jehož jméno si Štambacher nevzpomíná, Ing. Janáček, C. Charvát a František Kůrka. Všichni přítomní věděli o výsledcích kroměřížské schůzky a v rámci debaty Janáček referoval o možném postupu a další ilegální činnosti, především však apeloval na spolupráci se zahraniční emigrací.²⁶⁵

Štambacher byl také zasvěcen do obsahu dopisů od Stanislava Novotného, které později přišly Fránkovi a Kučerovy. Začátkem prosince 1948 pak Štambachera navštívil ve Velkých Pavlovicích Mašek a dovezl mu nástin nového politického programu.²⁶⁶ Poté co byl Fránek hospitalizován se jej Štambacher snažil v nemocnici dvakrát navštívit, vždy se však minuli.

V rámci ilegální činnosti se Štambacher párkrát sešel i s Píšťalákem, o kterém díky architektu Richtrovi věděl, že pracuje v orelském ilegálním odboji.²⁶⁷ Týden před vánočními

---

²⁶² Alois Krček, zcela jistě se nejedná o manžela Marie Šimákové-Krčkové, ta se provdala za Ctirada Krčka.

²⁶³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 27. 1. 1949, s. 41–42.

²⁶⁴ Prof. Dominik Pecka (nar. 1895), kněz, teolog, filozof, prozaik a esejista. Zatčen v květnu 1954, propuštěn na amnestii roku 1955. Znovu zatčen roku 1958, vězněn do roku 1960 na Mírově, poté znovu propuštěn na amnestii. Podrobněji viz https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=11876. [cit. 28. 4. 2020]; případně HUSÁK, Petr: *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. Brno 2012.

²⁶⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 27. 1. 1949, s. 24–26.

²⁶⁶ Tamtéž, s. 36.

²⁶⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 6. 1. 1949, s. 20.

svátky roku 1948 pak Pišťalák vyřídil Štambacherovi novinu, že se emigrace dohodla a hlavní zastoupení získal dr. Klimek.²⁶⁸ Odkud se to Pišťalák dozvěděl Štambacherovi neřekl.²⁶⁹

3. 2. 6. Mikulovsko

Fránek získával zprávy také z dalších okresů, např. z Mikulova získával zprávy od Františka Novotného a Aloise Veselého, se kterými byl domluven, že se sejdou každých 14 dní na nádraží v Břeclavi, či bude-li to nutné, pak tedy v dílně Ing. Květoslava Dostála v Brně.²⁷⁰ Oba však později uprchli do zahraničí.

V rámci Fránkovy ilegální činnosti na Mikulovsku byl však aktivnější ve spolupráci s Marií Šimákovou–Krčkovou. Jedná se totiž o jeho blízkou spolupracovnici, se kterou se Fránek znal již z dob 1. republiky a posléze spolu navázali kromě ilegální spolupráce i intimní vztah. M. Šimáková–Krčková, která pracovala na ONV v Mikulově byla Fránkem pověřena, aby obstarávala pro potřeby organizace poukázky na pohonné látky (jednalo se hlavně o benzín) a různé zprávy. A. Fránek vzal na jednu ze svých cest do Mikulova Ing. Květoslava Dostála s sebou, aby se seznámil se Šimákovou–Krčkovou pro potřeby organizace, kdyby byl Fránek indisponován apod. Při té příležitosti obdržel Fránek od Šimákové–Krčkové poukázky na 50 litrů benzínu, ta je ale neměla přímo u sebe, a tak jim je musel dát rektor piaristického kláštera Jan Gavlák, který byl do organizace také zasvěcen, a bylo mu od Šimákové–Krčkové přislíbeno, že mu další poukázky na benzín dodá obratem.²⁷¹

Šimáková–Krčková také předala Fránkovi zprávu, že se na hranicích staví zábrany a je budováno pohraniční pásmo, do kterého nikdo nesmí. Celkově se hranice budou více střežit a

---

²⁶⁸ Avšak jak bylo uvedeno již výše, tato zpráva byla spíše zbožným přáním, neboť lidovecká emigrace se touto dobou stále potýkala s problémy ohledně nástupnictví. Podrobněji viz SUCHÁNEK, Drahomír: *Počátky exilové politiky Československé strany lidové. Adolf Procházka, Adolf Klimek a boj Šrámkovo nástupnictví (1948–1953)*, Soudobé dějiny, roč. 14. č. 4, 2007. s. 651–681.

²⁶⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachera, 6. 1. 1949, s. 27.

²⁷⁰ Tamtéž, s. 21.

²⁷¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 18. 7. 1955. s. 2.

všichni příslušníci SNB budou vyměněni za spolehlivější kádry. Tyto informace získala od bývalého příslušníka SNB stržm. Jahůdky z Mikulova, který později také utekl za hranice.²⁷²

Šimáková–Krčková dala Fránkovi tip na Josefa Šaňáka, starého lidovce, který ale vstoupil do KSČ. Šaňák, poté co jej Fránek získal pro práci v organizaci Modrý štít, začal podávat zprávy o bezpečnostních opatřeních v rámci okresu a dále také obcházel příslušníky Sboru národní bezpečnosti, u kterých sondoval možnost případné spolupráce pro Modrý štít. Šaňák byl také velmi užitečný v tom, že pro potřeby ilegálních přechodů, které byly rovněž součástí portfolia organizace Modrý štít, obstarával orazítkované čisté blankety Československého státního občanství, které pak byly použity pro osoby, které se připravovaly k ilegálnímu přechodu státních hranic.²⁷³ Na okrese Mikulov tak fungovala „trojka“ Antonín Fránek – Josef Šaňák – Marie Šimáková, která se pro svou činnost scházela u Šimákové–Krčkové v bytě v Mikulově. V rámci Mikulovského okresu ještě musíme připomenout Antonína Šafránka, správce statku piaristického kláštera v Mikulově, který byl také zasvěcen do většiny tajů organizace Modrý štít, a dokonce byl schopen organizovat přechody přes státní hranici do Rakouska. Fránkovi se tak kromě Richtrovy skupiny a případného přechodu přes Františka Kuchaře, kterému však Fránek moc nevěřil, otevřela další cesta, jak se dostat za hranice.

V létě 1948 byla Marie Šimáková–Krčková požádána rektorem piaristického kláštera, Janem Gavlákem o zprostředkování přechodu dvou Slováků, profesorů. Nato byla uskutečněna schůzka v klášteře, na které byli přítomni Fránek, Richt, Dostál, Šimáková–Krčková, Gavlák a oba profesori. Z přechodu nakonec sešlo, neboť oba profesori si své počínání rozmysleli a vrátili se zpátky na Slovensko.²⁷⁴

---

²⁷² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Marie Krčkové, 4. 8. 1955, s. 2–3.

²⁷³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 9. 9. 1955, s. 2.

²⁷⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 13. 4. 1955, s. 2–3.

Co se týče přechodů, musíme ještě zmínit jistého Andrysíka, který v létě dvakrát navštívil Fránka v dílně Květoslava Dostála a žádal jej o zprostředkování přechodu za hranice. Někdo mu nejspíše prozradil, jaké mají lidovci možnosti. Fránek mu však nedůvěřoval, dokonce se domníval, že může jít o provokaci, a tak jej odmítl a víc se o něj nezajímal.²⁷⁵

Další žádost o přechod přišla za Fránkem domluvit MUDr. Helena Lenzová, která znala Fránkovu protistátní činnost. Přechod však nechtěla pro sebe, ale pro Emilii Novotnou, manželku Františka Novotného, který s Fránkem předtím spolupracoval na okrese Mikulov, ale tou dobou již byl za hranicemi. Novotná však od svého záměru později upustila, a tak z přechodu nakonec nic nebylo.²⁷⁶

Jak jsme již mohli vidět výše, Fránek jezdil do Mikulova za Šimákovou-Krčkovou a Šafránkem v rámci své ilegální činnosti. Podle Dostála měl Dr. Drobný na podzim rozhlašovat, že Fránek jezdí do Mikulova za milenkou a když to pak Dostál Drobnému během vánočních svátků vytýkal s tím, že Fránkovi rozvrací manželství, Dr. Drobný měl odvětit, že tak dělá, aby zakryl Fránkovu ilegální činnost, kterou v daném místě provádí.²⁷⁷ Při hlavním přelíčení u Státního soudu v Brně, které se konalo na podzim 1949 se však Drobný k tomuto ohradil a vysvětlil, že mu Dostál o Vánocích sdělil, že se Fránek stýká s nějakou ženou a že tím rozvrací manželství, na to Drobný odvětil, že to není od Fránka hezké a že by to neměl dělat.²⁷⁸ Samotný Fránek pak při výslechu přiznal, že měl se Šimákovou-Krčkovou intimní vztah.²⁷⁹

Fránek se také pokusil vytvořit síť spolupracovníků na okr. Moravské Třebové. Pro tyto účely kontaktoval Františka Tesaře staršího a jeho syna Františka Tesaře mladšího, druhý jmenovaný udržoval styky s K. Kašpárkem, a dokonce mu před jeho útekem do zahraničí

---

²⁷⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 18. 11. 1955, s. 2.

²⁷⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 21. 11. 1955, s. 2.

²⁷⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Drobného, 11. 1. 1949, s. 10.

²⁷⁸ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 65, sign. Or II 494/49, Protokol o hlavním líčení. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol., s. 17.

²⁷⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 13. 4. 1955, s. 1.

obstaral průkazy na ONV v Moravské Třebové.²⁸⁰ Z dalších lidí z okresu Moravská Třebová, se kterými byl Fránek v kontaktu, musíme vzpomenout manžele Štěpánku a Jaroslava Havlénovi z Linhartic a Františku Žižkovou, ta Fránkovi pomohla na stroji přepsat nový program KDS zaslaný do ČSR ze zahraničí dr. Bohdanem Chudobou.²⁸¹ Žižková měla Fránkovu důvěru a jako taková ho měla také informovat o možných osobách, vhodných k zapojení pro ilegalitu.²⁸²

Poté, co byl A. Fránek 4. ledna 1949 zatčen Státní bezpečností, a spolu s ním i většina členů Modrého štítu, činnost organizace logicky ustala. V únoru 1949 se však Josef Cetl spolu s Jaroslavem Suchomelem rozhodli v ilegální práci pokračovat, neboť si vzpomněli, že Fránek musel mít na Mikulovsku jisté kontakty, neboť tam často jezdíval a musel tam provádět ilegální činnost. Od Fránkova švagra Josefa Veselého z Rájce nakonec získal Josef Cetl kontakt na Marii Šimákovou-Krčkovou, se kterou se pak setkal u ní v bytě v Mikulově.²⁸³ Její důvěru si však nejprve musel získat. Nakonec stačilo ověření jména skrze Občanský průkaz.²⁸⁴ Šimáková-Krčková si totiž vzpomněla, že se jí Fránek o Cetlovi zmiňoval. Na příště se s Cetlem domluvila, aby přivezl s sebou i Suchomela.²⁸⁵ Další schůzka proběhla v březnu 1949 v bytě u Šaňáka v Mikulově, kterého Cetlovi a Suchomelovi představila Šimáková-Krčková. Zde se brněnští dozvěděli, že má Šaňák kontakt na jistého Stejskala, poštovního zaměstnance, který má spojení na zahraničí. Dále zde byla možnost půjčit si pro činnost organizace vůz od Vozňuka, který byl organizaci nakloněn. Šimáková-Krčková dále hovořila o tom, že spolu s Fránkem byla ve spojení s určitými lidmi v klášteře ve Znojmě, kteří umožňovali ilegální odchod do zahraničí různým lidem.²⁸⁶ Během těchto dvou výše zmíněných schůzek Cetl se

---

²⁸⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 19. 9. 1955, s. 4.

²⁸¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 21. 9. 1955, s. 5.

²⁸² Tamtéž, s. 6.

²⁸³ Zde se výpovědi rozcházejí. M. Krčková-Šimáková tvrdí, že se s Cetlem a Suchomelem setkala již v květnu 1948, kdy ji oba na Fránkův popud navštívili v Mikulově. O měsíc později jim představila i Šaňáka. Viz ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Marie Krčkové, 17. 8. 1955, s. 1.

²⁸⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 26. 9. 1949, s. 2.

²⁸⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Jaroslava Suchomela 8. 9. 1955, s. 3–4.

²⁸⁶ Tamtéž, s. 3.

Šimákovou-Krčkovou řešil také obnovu směnek, které byly vystaveny záložnou v Mikulově členům výboru pro Exerciční účely, pod který spadalo založení exercičního domu v Mikulově v prostoru piaristického kláštera a které Cetl, Suchomel a další na Fránkův popud podepsali jako ručitelé. Šimáková-Krčková pak následně hovořila s ředitelem záložny v Mikulově, Procházkou a ten ji sdělil, že se směnky prodlužovat nemusí, že je celá záležitost již v pořádku.²⁸⁷

Josef Cetl se s Marií Šimákovou stýkal až do května 1949. Tato setkávání však ukončil, neboť zjistil, že Šimáková nemá žádné spojení na zahraničí. Jeho další činnost pak spočívala výhradně v nahodilém setkávání se všemi výše zmíněnými přáteli, se kterými v minulosti něco ilegálního podnikal. Navíc totiž dostal Cetl upozornění od Františka Buršíka, statkáře ze Syrovic, že jej komunisté sledují a ať si dá na své cesty do Mikulova pozor. Ten se tuto informaci dozvěděl od Božka Kukuly, ředitele ČSSS v Pohořelicích.²⁸⁸ Pro vykonávání ilegální činnosti byla ze začátku podezřelá i Cetlova milenka Ungrová, neboť se s ní Cetl často stýkal a tato milostná setkání kryl před přáteli a manželkou jakožto politická.

Na tomto místě je ještě důležité zmínit, že díky Fránkovu mlčení, či lépe řečeno zatajení jeho spolupráce s Cetlem atd. při výsleších, bylo toto spojení Státní bezpečnosti dlouho skryto až do roku 1955. Díky tomu se skupina Cetl a spol. také vyhnula velkým trestům, neboť k jejich zatčení došlo až v pozdější době, a ne v právě se rodícím stalinistickém Československu.

---

²⁸⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 26. 9. 1955, s. 3.

²⁸⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 13. 10. 1955, s. 3.

3. 2. 7. Josef Marcínek a spol.

Jak již bylo zmíněno výše, jedním ze spolupracovníků A. Fránka a členů Modrého štítu byl také Josef Marcínek. Ten měl velmi blízko ke Karlu Kašpárkovi a mezi jeho přátelé také patřili Josef Medek a Vladimír Božek. Dá se říci, že tato skupina mladých studentů byla zprvu pod vedením Karla Kašpárka, po jeho odchodu do zahraničí měl skupinu převzít A. Fránek. Ten je pak nabádal k opatrnosti. Hlavně, aby se nenechali strhnout k nějakým výrazným akcím, jako například distribuci protirežimních letáků či shromažďování zbraní. Dále je Fránek nabádal, aby se spíše snažili obstarat peníze pro sociálně slabší rodiny a pro rodiny které byly postiženy únorovými událostmi. Marcínek také dostával dopisy od Dr. Bohdana Chudoby a poté mu tři zprávy poslal.²⁸⁹

Po Fránkově zatčení v lednu 1949 se podařilo Josefu Marcínkovi ještě několik měsíců organizovat lidoveckou mládež, kdy zkontaktoval na 30 studentů, od kterých vybíral peníze na podporu ilegální činnosti. Ve spolupráci s Rudolfem Suchým a Vladimírem Božkem sestavili šifrovací klíč, který nechali poslat Zemanem z Ivančic do zahraničí k rukám Karla Kašpárka.²⁹⁰

Skupinu vedl Marcínek s tím, že se měl starat o sociální stránku. Suchý měl na starosti organizaci a Božek měl zajistit úkryty pro hledané členy.

Ze zahraničí byl Karlem Kašpárkem vyslán František Bukáč, aby kontaktoval Marcínka. Od něj měl získat zprávy z oboru politického, hospodářského a vojenského. Nadále pak zajistit nevyplněné tiskopisy rodných a křestních listů, domovských listů i občanské legitimace. František Bukáč si na tuto cestu přizval Jaroslava Pospíšila a společně překročili hranice poblíž obce Úvaly. V Brně se Bukáčovi nepodařilo Marcínka najít, ale díky matce Karla Kašpárka vše dobře dopadlo, neboť ta jej seznámila s Božkem a ten pak vyřídil Marcínkovi vzkaz od Karla Kašpárka a dohodli si schůzku o dva dny později, při které měl Marcínek předat Bukáčovi

---

²⁸⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-487 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Medka, 12. 7. 1949, s. 2.

²⁹⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-487 Brno, Pospíšil Jaroslav a spol. – zpráva, 21. 6. 1949, s. 2–4.

zprávy pro zahraničí.²⁹¹ K tomu již však bohužel nedošlo, neboť byli všichni zatčeni. Logicky pak následoval hromadný soudní proces s označením Josef Marcínek a spol.

3. 2. 8. Finance

Zařizování převodů, podpora emigrantů v zahraničí a celkově fungování ilegální organizace něco stojí. Co se týče finančních prostředků, organizace Modrý štít měla k dispozici peníze, které byly při rušení Orelských jednot a organizací ČSL státním úřadům zatajeny.²⁹² Dále organizace fungovala především díky darům od svých členů, či samotných uprchlíků, kteří chtěli těmito dary organizaci podpořit a vyjádřit svůj vděk apod. Takto například daroval Modrému štítu 20 000 Kčs Cyril Kachlík z Horních Heršpic, který byl úspěšně převeden přes hranice. Ing. Květoslav Dostál daroval Fránkovi pro účely organizace na 15 000 Kčs. 1 000 Kčs získal Fránek od bratra architekta Ríchtra, rolníka z Měnína.²⁹³ Jedním z přispěvatelů byl také František Štambacher, který Fránkovi dal 10 000 Kčs pro účely ilegální organizace, jak ale Fránek vypovídá, domníval se, že mu je Štambacher dává na zaplacení operace trojklanného nervu, která Fránka zanedlouho čekala.²⁹⁴ Celkově vydal Štambacher na 57 000 Kčs.²⁹⁵ Borek, účetní adjunkt ze Skalice daroval Fránkovi 2 000 nebo 3 000 Kčs.²⁹⁶ Synovec Františka Kuchaře, František Šváb dal Fránkovi pro potřeby organizace a podporu pro emigranty v zahraničí 10 000 Kč.²⁹⁷ Celkově pak Fránek předal Maškovi 13 000 Kčs, z toho 10 000 šlo do zahraničí ke K. Kašpárkovi a S. Novotnému a 3 000 Kčs pro kurýra na uhrazení cestovného.²⁹⁸

---

²⁹¹ Tamtéž.

²⁹² Například Arnošt Kopřiva přiznal při hlavním přelíčení u Státního soudu v Brně, které se konalo 25. až 28. října a 2. listopadu 1949, že využil 150 000 Kčs z fondu bývalé lidové strany na ilegální činnost. Z výpovědi Jaroslava Suchomela z 8. září 1955 zase víme, že jisté finance z pokladny Orla zatajil Josef Cetl.

²⁹³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 29. 3. 1949, s. 14.

²⁹⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 13. 12. 1949, s. 26.

²⁹⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 27. 1. 1949, s. 42.

²⁹⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 26.

²⁹⁷ Tamtéž, s. 22.

²⁹⁸ Tamtéž, s. 27.

Dr. Drobny dal Maškovi 8 000 Kčs, z toho 5 000 Kčs bylo od Skácela. Dále pak také Drobny daroval 120 rakouských šilinků.²⁹⁹ Celkově poslal Mašek Novotnému do Vídně 18 000 Kčs a 120 šilinků.³⁰⁰

Tyto peníze pak byly prostřednictvím kurýrů posílány do zahraničí, především Stanislavu Novotnému a Karlu Kašpárkovi. Z dalších možností bylo také nákup inzulínu, který také sloužil jako směnné platidlo.

Jak již bylo výše zmíněno, v židlochovickém okrese měl Josef Cetl velkou síť sympatizantů, kteří nelegální činnost přímo nevyvíjeli, avšak podporovali ji finančně, samozřejmě každý podle svých možností. Páter P. Vostál ze Syrovic dal na organizaci 200 Kčs. Cetl za ním čas od času docházel na faru a později také Vostála seznámil se Šaňákem.³⁰¹

Jan Janek daroval Cetlovi na potřeby organizace 400 Kčs.³⁰² Klement Šťastný dal Cetlovi 300 Kčs jako dar pro postižené rodiny.³⁰³ Ve svých výpovědích Josef Cetl zmiňuje i Josefa Egerleho, tomu ale bylo pouze známo, že Josef Cetl vybírá peníze na podporu rodin po zatčených osobách pro protistátní činnost a na tyto účely poskytl Cetlovi 100 Kčs. O Cetlově protistátní činnosti Egerle nevěděl.³⁰⁴

Arnošt Homola přispěl částkou 2 000 nebo 2 500 Kčs.³⁰⁵ Václav Kelbl předal Cetlovi 700 Kčs.³⁰⁶ Kliment Šťastný přispěl Cetlovi 2 000 Kčs. Přičemž 1 000 Kčs z dané částky věnoval jeho bratr Alfons Šťastný.³⁰⁷ Ing. Přemysl Fišer společně s Kelblem pak dali částku 7 000 Kčs.³⁰⁸ Celkově předal Cetl Fránkovi 11 600 Kčs, a ještě směnku na 5 000 Kčs, plus

---

²⁹⁹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, s. 21.

³⁰⁰ Tamtéž, s. 22.

³⁰¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 12. 8. 1955, s. 4–5.

³⁰² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 19. 9. 1955, s. 3.

³⁰³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 22. 9. 1955, s. 2.

³⁰⁴ Tamtéž, s. 3.

³⁰⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 28. 9. 1955, s. 2.

³⁰⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 22. 9. 1955, s. 4.

³⁰⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Klimenta Šťastného, 27. 9. 1955, s. 3–4.

³⁰⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 29. 9. 1955, s. 1.

směnky na 5 000 Kčs od Jaroslava Suchomela a 2 500 Kčs od Leopolda Vozdeckého.³⁰⁹ Těchto peněz pak bylo využito na podporu rodin, jejichž živitelé byli zatčeni či uprchli do zahraničí.

Pro potřeby kurýrní služby, která se soustředila u dr. Maška v jeho kanceláři v hotelu Padowetz v Brně, bylo také zapotřebí obstarat rakouské šilinky. Díky Fránkové sestře Štěpánce Bendové, žijící ve Vídni, to však nebyl problém.³¹⁰

Pro lepší zabezpečení příjmů pro další chod organizace, bylo naplánováno převést přes hranice továrníka Arnošta Rolného z Prostějova i se svojí ženou a synem. A. Rolný, jako majetný továrník, totiž přislíbil organizaci, jako poděkování, velkou finanční pomoc, jakmile by se dostal za hranice ke svým obchodům. Ing. Dostál se seznámil s Rolným díky jeho výhodnému prodeji osobního vozu značky Mercedes 230, který Rolný Dostálovi prodal za 140 000 Kč při osobní schůzce u Rolného v jeho bytě v Prostějově. Na tuto koupi Dostála upozornila jeho známá, Jandová. Poté, co byl obchod uzavřen, se Rolný dotazoval Dostála ohledně možného útěku do zahraničí a dalších podrobností. Dostál přislíbil, že se na přechod zeptá A. Fránka, a že dá vědět, jak věc dopadla.³¹¹

Přechod měl tedy proběhnout přes Fránkovy lidi, konkrétně přes Šimákovou-Krčkovou a Šafránka z Mikulova. Domluvené heslo pro převod bylo „*Naše Praha*“. Domlouvání přechodu se však táhlo, a tak Dostál požádal o pomoc Dr. Maška. Továrník Rolný byl velice netrpělivý a přál si co nejdříve opustit zemi. Přijel proto do Brna, kde vyhledal Ing. Dostála a snažil se u něj urgovat svůj odchod do zahraničí. Tou dobou již bylo domluvené s Fránkem, že se přechod uskuteční ještě před koncem roku, nebo hned po novém roce a takto to Dostál sdělil i Rolnému. Ten byl velice netrpělivý a Ing. Dostálovi sdělil, že po svém příchodu do Vídně by se už o sebe dokázal postarat, ukázal mu fotokopii průkazu rytíře papežské stolice ve Vatikánu, který byl napsán latinsky. Ve Vídni by se telefonicky spojil s Vatikánem a ti by mu posléze

---

³⁰⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 28. 9. 1955, s. 2.

³¹⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Cetla, 19. 9. 1955, s. 1.

³¹¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 21.

poslali spojku. Z Vatikánu by pak jel rovnou do Casablancy do Maroka, kde má své obchodní domy.³¹² K přechodu však nakonec nedošlo, protože nebyla vhodná doba a přechod by byl příliš riskantní a v lednu 1949 začala velká razie Státní bezpečnosti proti celé skupině Modrý štít.

Pro útěk do zahraničí se také rozhodl Ing. Dostál,³¹³ když se 4. ledna 1949 dozvěděl, že byl A. Fránek, právě ležící v nemocnici u Sv. Anny v Brně zajištěn Státní bezpečností a nadále zůstává hlídán. Následující den strávil Dostál u rodičů v Těšanech, kde měli právě zabijačku. 6. ledna se vrátil normálně do dílny, kam mu volal MUDr. Bretschneider, že je Fránkův stav vážný a že se pokusí od Fránka zjistit, jestli něco vyzradil. Následující dny se Dostál vyhýbal svému pracovišti a ve svém bytě byl jen po nejnnutnější dobu a celé dny prakticky prochodil po městě. Další noci strávil u svého přítele Ladislava Krčmy, kterého požádal o nocleh s výmluvou, že se pohádal s manželkou. Nakonec však byl stejně dopaden Státní bezpečností večer 9. ledna 1949 v bytě u svých přátel Čermáků.³¹⁴

---

³¹² Tamtéž, s. 25.

³¹³ Ing. Květoslav Dostál, a tedy i potažmo další členové Modrého štítu, měli mít dle informací JUDr. Viléma Fránka jistý čas i kontakt na Maltézské rytíře a jejich vydávání pasů. Dostál tedy mohl využít i tuto možnost k případnému útěku. Rozhovor autora s JUDr. Vilémem Fránkem, 24. 10. 2019, Blansko.

³¹⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 52.

3. 2. 9. Husí stehno

Na podzim 1948 se Státní bezpečnost dověděla o Brouškových aktivitách, a to konkrétně o jeho shromažďování zbraní a vytváření potenciálního úkrytu v komplexu Sloupsko–šošůvských jeskyní, a proto v září 1948 vydala na Brouška zatykač. Tato akce Státní bezpečnosti nesla velice nezvyklé jméno Husí stehno a skončila debaklem, neboť se Brouška nepodařilo dopadnout,³¹⁵ protože jmenovaný unikl zatčení. Následoval heroický výkon, kdy se polonahý a bosý Broušek sám pěšky dopravil přes noc až do bytu architekta Richtra³¹⁶ v Brně-Králově Poli, který se o něj postaral a přes svou převaděčskou skupinu jej dopravil ihned do zahraničí.³¹⁷ Důležité je, že s nyní hledaným Brouškem spolupracoval kromě architekta Richtra také Dr. Vladimír Kučera, který mu za pomoci Alberta Freibergera³¹⁸ opatřil 30 pistolí ČZ ráže 6.35 mm, v originálním balení i s vytěrky, ačkoli Fránek tuto spolupráci za účelem shromažďování zbraní apod. přísně zakázal.³¹⁹ A proto se nyní Kučera oprávněně bál zatčení a bylo tedy nutné vyřešit jeho přechod do zahraničí, který mu zařídil A. Fránek, když ho poslal do Čejče za Františkem Kuchařem, aby se u něj hlásil smluveným heslem: „*Zdravas Maria*“ a že ho Fránek posílá.³²⁰ Kuchař Kučerovi vyhověl a zařídil mu přechod až do Vídně u Matěje Märische. Nakonec společně s Kučerou odešel do zahraničí i Kuchařův synovec František

---

³¹⁵ Státní bezpečnosti se však podařilo dopadnout početnou skupinu okolo Josefa Hartla, představeného kláštera Milosrdných bratří v Brně, kteří distribuovali protirežimní letáky *Pravda vítězí*, či *Ad libertatum*, podrobněji k osobě Josefa Hartla viz <https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/faustin-josef-hartl/> [cit. 15. 3. 2020].

³¹⁶ Josef Broušek se s architektem Vladimírem Richtrem znal již z dob okupace, kdy byli spolu s Vladimírem Kučerou členy odbojové skupiny Kras, která byla napojena na odbojovou skupinu Hnutí za svobodu. Po únoru 1948 začali opět spolupracovat, tentokrát na odboji protikomunistickém. Broušek se také asi v půlce srpna setkal s A. Fránkem při pouti ve Sloupě. Zde Fránkovi referoval o zbraních a o možnosti úkrytu v jeskynním bludišti (Sloupsko–šošůvské jeskyně). Fránek však případné násilí tvrdě odmítl, neboť by to šlo proti křesťanství a straně.

³¹⁷ ABS. f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 10.

³¹⁸ Albert Freiburger (nar. 2. 1. 1887, Vídeň), ředitel firmy Ludvik-Chymiak, odborný puškařský závod v Břeclavi, pobočka Brno.

³¹⁹ ABS. f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 31.

³²⁰ Tamtéž, s. 32.

Šváb. Šváb odjížděl s hotovostí 5 000 Kčs, které mu dal Kuchař na studia, ale to přišlo Kuchařovi málo, a tak mu ještě na cestu přidal 3 000 Kčs.³²¹

Společně s Brouškem a Kučerou byl do celé akce také zapojen výše jmenovaný Freiburger, který se nyní také obával o svoji bezpečnost, a proto mu nezbývalo nic jiného, než se také uchýlit do zahraničí. Freiburger se zastavil v Dostálově dílně v Brně a ptal se Fránka, jestli neví, kudy by mohl přejít. Když Fránek zjistil, že Freiburger nemá žádných financí, dal mu 10 000 Kč z Brouškových 20 000 Kčs, které u něj nechal Richtř³²² a poslal jej do Čejče za Františkem Kuchařem, s tím, že jej Fránek posílá a ať se Kuchařovi ohlásí heslem: „*Zdravas Maria*“.³²³

Nato Freiburger skutečně do Čejče odjel a vyhledal zde Františka Kuchaře. Podle Kuchařových slov z výpovědi³²⁴ za ním skutečně přišel nějaký neznámý muž, krátce po odchodu JUDr. Vladimíra Kučery, s tím, že jej posílá brněnský poslanec, jehož jménu Kuchař dobře nerozuměl. Neznámý muž, když viděl, že se k němu Kuchař nemá, vyhrkl: „*Zdravas Maria já chci jít za hranice*“. Na to mu Kuchař odpověděl, že se musí mýlit, nebo že je na špatné adrese. Každopádně mu Kuchař nevěřil a nechtěl mu přechod zařídit.³²⁵ Na to tedy Freiburger odešel a vrátil se do Brna, kde se druhý den, k Fránkovi nemilému překvapení, opět hlásil v kanceláři Ing. Květoslava Dostála. Freiburgerův přechod nakonec domluvil sám Fránek, když zajel do Mikulova a tam se společně s Marií Šimákovou–Krčkovou domluvil s Šafránkem, nájemníkem statku patřícímu Piaristickému klášteru v Mikulově, který obhospodařoval klášterní pozemky, které byly blízko státních hranic. Týden nato byl Fránek informován Šimákovou–Krčkovou, že Šafránek přechod úspěšně uskutečnil.³²⁶

---

³²¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Kuchaře, 22. 1. 1949, s. 14.

³²² Celkově se jednalo o částku 20 000 Kčs.

³²³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 33.

³²⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Kuchaře, 8. 2. 1949, s. 8.

³²⁵ Tamtéž.

³²⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 13. 4. 1955, s. 2.

Na podzim 1948 se musela organizace Modrý štít vypořádat s nepříjemnou situací. V Brně se totiž objevil František Holek,³²⁷ který byl před časem úspěšně převeden do zahraničí přes Richtrovu skupinu, ale nyní se vrátil do ČSR a začal Richtra vydírat, že pokud mu nedodá 50 000 Kčs, tak jej půjde ohlásit.³²⁸ Jak vážná situace byla, ilustruje i to, že v rámci debaty, při které se Richtr radil s Fránkem a Dostálem, jak dále postupovat, jako jednu z možností uvedl fyzické odstranění vydírajícího. Dostál nakonec navrhl, že by se měli poradit s Nečasem, jakožto bývalým bezpečnostním referentem a ten Richtrovi poradil, že bude nejlepší, když Richtr uteče do zahraničí.³²⁹

Poté co se Richtr dozvěděl od Prokopa Střelského a Kunce,³³⁰ že byla Státní Bezpečnost u něj doma a provedla domovní prohlídku,³³¹ tak využil svého důvěrného styku s Holkovou a ukryl se u ní v bytě. Jednu noc také strávil u Cyrila Moučky.³³² Architekt Richtr musel získat nějaké finanční prostředky pro svůj plánovaný útěk, a tak poté, co se Ing. Babíkovi svěřil, že musí za hranice, prodal mu své auto Škoda Popular za 50 000 Kčs.³³³ Poté společně s Prokopem Střelským odjel směr Rakousko. Nemohli však využít svého dosavadního převaděčského kanálu, neboť ten již tou dobou byl nejspíše Holkem prozrazen, a tak jim nezbývalo nic jiného než přeplavat řeku Moravu a tím se dostat na druhou stranu.³³⁴

---

³²⁷ Brněnský obchodník František Holek (nar. 1899) byl pravděpodobně spolupracovníkem StB. Podrobněji viz FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“, s. 148.

³²⁸ Celá věc mohla mít ještě osobní rovinu, neboť exmanželka Holka, Františka Holková byla tou dobou Richtrovou přítelkyní a také spolupracovnicí v ilegální činnosti. Díky její výpovědi víme, že se Richtrově skupině podařilo převést minimálně 16 osob. Poté co Richtr uprchl do zahraničí, si s ním dopisovala. Navázala styky s jistým Macháčem, Richtrovým spolupracovníkem, dále pak s Výškou, Berkou, Příkrylem, Husákem a Miladou Křikavovou. Křikavová dokonce pro Richtra obstarala plány nějakého civilního letiště a plán letiště u Medlánků plus nákres vysílací stanice. Jestli se však k Richtrovi tyto plány dostaly není jisté. Nakonec Holkovou čekalo místo soudu umístění do ústavu pro duševně choré v Brně-Černovicích, poté uprchla za pomoci členů skupiny Bohumila Havlína do Českomoravské vrchoviny, ti však byli pod dohledem Státní bezpečnosti. Po zatčení byla odsouzena v procesu Jan Dvořák a spol. na 20 let. Propuštěna na květnovou amnestii v roce 1960 viz FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“, s. 153–154.

³²⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 17.

³³⁰ Kunec, zaměstnanec brněnské zastavárny a známý Vladimíra Richtra.

³³¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 18.

³³² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Dr. Bohdan Chudoba a spol., protistátní činnost – trestní oznámení, 10. 6. 1949, s. 172.

³³³ Tamtéž, s. 177.

³³⁴ Srov. FRÁNEK Vilém: *Přechodové kanály*, s. 121.

Nedlouho poté, co se Richtrovi a Prokopu Střelskému podařilo uprchnout, přišel v říjnu od emigrujících členů Modrého štítu dopis, vybízející k přejmenování organizace na Bílou Lublaň, aby se předešlo dalším možným akcím Státní bezpečnosti apod. Především pak k tomu, aby se, pokud možno, zachovala nejvyšší možná úroveň utajení s přihlédnutím k tomu, za jakých okolností musel odejít dr. Vladimír Kučera a Richtř.³³⁵ V dopisech pak ještě stála již klasická stížnost na místní poměry v uprchlických táborech v Rakousku, ale také návrh na provedení ilegálního přechodu Šrámka do zahraničí.³³⁶ To však již bylo zcela neproveditelné, neboť tou dobou již byl Šrámek internován a pod dohledem Státní bezpečnosti.

V prosinci 1948 poslal Richtř po své manželce a svém spolupracovníku Stehlíkovi dopis Štambachrovi, ve kterém jej žádal o finanční pomoc, jelikož měl Richtř ve Velkých Pavlovicích nějaké nezaplacené pohledávky za stavební projekty. Jelikož šlo o družstevní věci, Štambacher odkázal Stehlíka na prokuristu Nesvadbu. Ten Stehlíkovi sdělil, že jsou pohledávky úředně pozastaveny. S tím Štambacher nechtěl mít nic společného a žádné peníze pro Richtřa Stehlíkovi nedal.³³⁷

Jak již bylo zmíněno výše, po odchodu Stanislava Novotného do zahraničí se částečně změnila organizační struktura. Vedoucí úlohu převzal A. Fránek a Novotného agendu si vzal na starost Arnošt Kopřiva s tím, že také dostal za úkol provádět pro Modrý štít zpravodajskou činnost. To se potvrdilo i v dopise od St. Novotného, který byl A. Kopřivovi doručen Tomášem Maškem za přítomnosti Antonína Fránka³³⁸ na schůzce v brněnské kavárně Alfa, asi začátkem listopadu 1948. Mašek Kopřivu požádal, zda by nemohl podávat zprávy vojenského,

---

³³⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 13. 12. 1949, s. 29.

³³⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Fránka, 29. 11. 1949, s. 38.

³³⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Františka Štambachra, 27. 1. 1949, s. 39–40.

³³⁸ Antonín Fránek byl schůzce přítomen, neboť sloužil jako spojka mezi Tomášem Maškem a Arnoštem Kopřivou, kteří se do té doby neznali.

průmyslového a politického rázu pro zahraničí. V podstatě o to samé jej žádal v dopise i Stanislav Novotný, který si Kopřiva přečetl až po skončení schůzky.³³⁹

Kopřiva měl o tomto pochybnosti, neboť takovéto zprávy je těžké získat a dříve či později se na to přijde. Proto Kopřiva chtěl počkat na zprávu od Novotného, kdy se dá v ČSR počítat se změnou vládnoucího režimu. Navíc připomněl, že toto podávání zpráv je vlastně podávání informací o národním majetku a že v případě války by to mohlo být využito proti ČSR, čímž by se dosáhlo poškození státu, jako to bylo v případě bombardování plzeňské Škodovky v roce 1945 na konci války. Z těchto důvodů se Kopřiva rozhodl, že zatím Novotnému žádné zprávy posílat nebude. Avšak aby byl připraven na budoucnost, a byl vůbec schopný požadované zpravodajské úkoly případně splnit a všechny tyto informace bylo možné dostat nepozorovaně přes hranice, vyžádal si v dopise od Novotného zaslání mikrofotoaparátu.³⁴⁰

Mašek se Kopřivu dál vyptával, jestli neví o nějaké vysílačce či o někom, kdo by o nějaké vysílačce věděl, neboť Novotný žádal vysílání zpráv vysílačkou. Na to Kopřiva odpověděl, že o nikom ani o žádné vysílačce neví a že je to beztak velmi nebezpečné, neboť se dá každá vysílačka snadno nalézt.³⁴¹

Výše zmiňovaný mikrofotoaparát nakonec nebyl do ČSR nikdy zaslán. Původně se plánovalo, že by měl být poslán v době Vánoc a jistě by to byl pro organizaci skvělý vánoční dárek, ale nakonec měl přijít později, pravděpodobně až v lednu 1949,³⁴² tou dobou však již byli všichni členové pozatýkáni Státní bezpečností.

---

³³⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Arnošta Kopřivy, 12. 1. 1949, s. 9.

³⁴⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 4. 1. 1949, s. 32.

³⁴¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Arnošta Kopřivy, 12. 1. 1949, s. 8.

³⁴² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 4. 1. 1949, s. 38.

3. 2. 10. Operace Vajnory – zatčení

Ilegální lidovecká organizace Modrý štít dostávala zprávy ze zahraničí od různých kurýrů, a to z geograficky blízkého Rakouska, převážně z Vídně³⁴³ a zaměřovala se i na převaděčskou činnost. Musíme si však uvědomit, že na pomyslné trase Brno–Vídeň neoperovali sami. Jedná se například o kurýra Malinkoviče, který nosil zprávy pro ilegální skupinu vytvořenou kolem bývalých letců RAF v čele s Miroslavem Plaňavou, Karlem Slámou a Herbertem Němcem, kteří se soustředili na zpravodajskou činnost pro britskou FSS ohledně utajované akce „*Operace Hagana*“ na podporu právě se rodícího státu Izrael, tedy přesunu zbraní a letounů Messerschmitt Me 262 a britských Spitfirů do Palestiny.³⁴⁴ K těmto účelům dokonce zřídili ve Vídni, s vědomím FSS³⁴⁵ a i CIC³⁴⁶ firmu pro zakrytí svých zpravodajských a převaděčských aktivit. Miroslav Plaňava a Herbert Němec navíc věděli, že se jejich činnost v mnohém překrývá s aktivitami formujících se podzemních struktur rozpuštěné Československé strany lidové.³⁴⁷

Skupina kolem Plaňavy nebyla zadržena hned v jarních či letních měsících 1948 zřejmě proto, že Státní bezpečnost byla zaneprázdněna prací na prominentnějších nepřátelích, konkrétně se jednalo o bývalé poslance a funkcionáře z ČSL.³⁴⁸ Zde můžeme nejspíše hledat důvod, proč došlo ke spojení a k pozdějšímu velkému zatýkání všech tří skupin (Výbor, Modrý štít, Plaňavova skupina) najednou v rámci jedné velké policejní akce zvané Operace Vajnory, ve dnech 4. až 5. ledna 1949, kdy bylo v první vlně zatčeno na padesát osob.³⁴⁹ Ačkoli nejspíše došlo na nějaké úrovni k propojení Plaňavovy skupiny s lidoveckými strukturami, Fránek o ní

---

³⁴³ Do Vídně se postupně uchýlili Stanislav Novotný, Karel Kašpárek, Dr. Vladimír Kučeru a architekt Richtr.

³⁴⁴ Tyto transporty se shromažďovaly na slovenském letišti Vajnory, odtud název celé akce. Podrobněji viz FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „*Operace Vajnory*“, s. 135–163.

³⁴⁵ Field Security Section – zpravodajská služba britské armády, která operovala mezi lety 1940–1949.

³⁴⁶ Counterintelligence Corps – kontrarozvědná služba americké armády, která působila mezi lety 1942–1961.

³⁴⁷ FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „*Operace Vajnory*“, s. 147.

³⁴⁸ Tamtéž, s. 152.

³⁴⁹ Tamtéž, s. 154.

nevěděl. Dokonce i Státní bezpečnost ze začátku netušila o možném propojení Plaňavovy skupiny s lidoveckými strukturami.³⁵⁰

O tom, že ilegální organizaci Modrý štít hoří půda pod nohama, svědčilo i to, že Ing. Květoslava Dostála 5. prosince 1948 varoval poslanec obrozené strany lidové, Emil Vojanec, když mu Dostál dělal řidiče. Dostál měl totiž v prosinci 1948 v dílně auto akčního výboru čsl. Strany lidové, které potřebovalo opravit. Poslanec Vojanec s kolegou s KSČ Bartošem potřebovali zavést na schůzi rolníků v Bystřici nad Perštýnem a Žďáru, a tak je Dostál svezl svým automobilem. Při té příležitosti, když byl v autě Vojanec s Dostálem sám, varoval jej slovy: „*Chlapi neblbněte, všechno se o vás ví, budete zato zavřeni*“.³⁵¹ Dostál to pak co nejrychleji tlumočil A. Fránkovi, který byl tou dobou již v nemocnici a pak o týden později i dr. Drobnému, kterému to sdělil až 12. prosince 1948.³⁵² A. Fránek však již předtím tušil, či věděl, že je to jen otázka času, než jej zatknou. Nějaký čas dokonce uvažoval o tom, že by emigroval do zahraničí s celou rodinou, později si to však rozmyslel, tak alespoň, z obavy z brzkého zatčení, převedl svůj majetek, včetně rodinného domku, v listopadu 1948 na svou ženu Josefu, aby se tak vyhnul případnému vyvlastnění a poté se nechal hospitalizovat v nemocnici u Sv. Anny v Brně.³⁵³

Jak jsme mohli vidět výše, tak odbojová činnost Výboru a Modrého štítu byla zcela rozdílná. Ilegální Výbor složený z bývalých poslanců strany lidové se soustředil výhradně na teoretickou stránku věci, tedy v rámci debat a různých schůzek od jara do podzimu 1948 se snažili připravit nový program, pro novou stranu, eventuálně nahrazující obrozenou stranu lidovou, případně mající k ní opoziční směr. Tato strana by stála u zrodu nového Československa po intervenci západních sil, či dokonce vypuknutí války tak, jak to bylo

---

³⁵⁰ Tamtéž, s. 152.

³⁵¹ ABS. f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 46.

³⁵² Tamtéž.

³⁵³ Rozhovor autora s JUDr. Vilémem Fránkem, 24. 9. 2019, Blansko.

mnohými v roce 1948 očekáváno. K jejich práci jim také pomáhalo i to, že byli formou kurýrní služby v kontaktu s exilovými politiky, výhradně tedy s Dr. Bohdanem Chudobou, který již od února 1948 v zahraničí a později jim poslal svůj návrh nového politického programu budoucí Křesťansko-demokratické strany, po vzoru Francie a Německa. Chudobův program však domácí složkou exposlanců nebyl nijak valně přijat, neboť ti hlavně zastávali názor, že to oni jsou ti praví, kteří mají program vymyslet a schválit. Dá se tedy říci, že se Výbor soustředil především na debaty, scházení se a teoretizování o budoucnosti země a získávání důvěrníků v krajských oblastech. Naopak Modrý štít byla organizace přece jen praktičtějšího rázu. Členové a spolupracovníci se soustředili na převádění ohrožených osob za hranice, kdy se jednalo i o část Modrého štítu. Dále se soustředili na vybírání peněz na podporu rodin po exulantech a pro exulanty samotné. Také udržovali písemný styk s Dr. Bohdanem Chudobou. Obstarávali pro něj zprávy z různých podniků, jako byla například brněnská Zbrojovka apod. K tomu také potřebovali mít na těchto místech své lidi, které postupně více či méně zasvěcovali do tajů vlastní organizace. Chudobovi do zahraničí byly posílány dopisy, ve kterých byly informace o náladě obyvatelstva, jaká je produkce atd. Jeden ze členů, Kučera, se dokonce podílel na obstarávání nových zbraní pro Brouška ze Sloupu. V jednu chvíli se dokonce uvažovalo i o vysílačce. Avšak činnost obou skupin měla jen omezenou spotřebu a tak, jak již bylo zmíněno výše, došlo v lednu 1949 k velké zatýkací akci pod názvem Operace Vajnory, která úspěšně splnila cíl zatknout jak členy Modrého štítu, tak ilegálního Výboru, tak i Plaňavovu skupinu bývalých letců RAF a jejich spolupracovníků.

Samotný Fránek byl zajištěn v nemocnici 4. ledna 1949, kde byl tou dobou hospitalizován po operaci trojklanného nervu. Poté zde byl dlouhodobě držen společně s JUDr. Zdeňkem Chudobou³⁵⁴ Státní bezpečností, která tímto chtěla docílit toho, aby nemocné navštívili další, pro StB zatím neznámí účastníci lidoveckého podzemního hnutí.³⁵⁵ Odtud byl

---

³⁵⁴ JUDr. Zdeněk Chudoba (1915–1991), bratr Dr. Bohdana Chudoby.

³⁵⁵ Srov. FRÁNEK Vilém – KONEČNÝ Karel: „Operace Vajnory“, s. 156.

Fránek převzat do vazby 14. října 1949 ve 14:00.³⁵⁶ Oficiálně byl však zatčen až 29. listopadu 1949 v 9:00.³⁵⁷

Ten samý den, co byl Fránek zajištěn v nemocnici, také proběhla u něj doma v Rájci nad Svitavou domovní prohlídka, při které bylo zabaveno několik zbraní a příslušné munice. Ty však nepatřily Antonínu Fránkovi, ale pravděpodobně jeho synovi Vilémovi, který se vyučoval na puškaře.³⁵⁸ Zajímavé je, že v té době byla u Fránka doma také řada zbraní, respektive trofejní sbírka zbraní, pocházející ze zámecké zbrojnice šlechtické rodiny Salmů. Fránkův syn Vilém totiž udržoval s mladým Hugo Salmem přátelské styky a zbraně byly přemístěny k němu domů. V protokolu o domovní prohlídce o nich však není ani zmínka, patrně z toho důvodu, že se podařilo rodině Salmů, po jisté domluvě, tuto sbírku ze zabavených věcí vyjmout.³⁵⁹

V rámci Operace Vajnory byli tedy zatčeni v lednu 1949 jak členové Výboru, tak Modrého štítu tak Plaňavovy skupiny, a tudíž se mohla rozběhnout mašinérie Státní bezpečnosti, která začala ve vyslýchání obviněných, které trvalo několik týdnů.

---

³⁵⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. OR IIa 561/49, Hlavní přelíčení Státního soudu v Brně, s. 9.

³⁵⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Zápis o zatčení Antonína Fránka, 29. 11. 1949.

³⁵⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o domovní prohlídce, 4. 1. 1949.

³⁵⁹ Rozhovor autora s JUDr. Vilémem Fránkem, 24. 9. 2019, Blansko.

4. Soud

Vládnoucí komunistická strana přistupovala ke svým oponentům a tzv. reakčním živlům obzvláště tvrdě. Jako klíčový se v tomto boji ukázal být soudní systém, který byl postupně vybaven novými zákony z pera komunistů a změněn k nepoznání i po personální stránce. Mezi soudci totiž došlo k čistce, při které byla řada soudců nahrazena prověřenými a ke komunistické straně loajálními neprávnickými z tzv. právnické školy pracujících. Nově zřízená část soudců – tzv. soudci z lidu, byli jmenováni správními orgány a podléhali nařízením komunistické strany. Nakonec často docházelo k přímému řízení justice dle libosti komunistů. Opomenout bychom neměli ani nově zřízenou instituci Státního soudu v Praze, s odděleními v Brně a Bratislavě.³⁶⁰ Kterážto byla zřízena zákonem č. 232/ 1948 Sb., o Státním soudu, ve znění pozdějších předpisů. Zde také musíme uvést celou řadu zákonů, které se podílely na změně československého soudnictví, jedná se například o zákon č. 270/1948 Sb., o přísaze soudců; zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví; zákon č. 64/1952 Sb., o soudech a prokuratuře; zákon č. 65/1952 Sb., o prokuratuře; zákon č. 66/1952 Sb., o organizaci soudů.³⁶¹ Obligátní byl samozřejmě také zákon č. 231/48 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky, na jehož základě byla odsouzena valná většina politických vězňů v Československu. Nejspíše není nutno připomínat, že soudy, vybaveny těmito zákony, se staly opravdovým nástrojem komunistické represe a tvůrcem justičních vražd, kdy byl například generál Heliodor Píka ve vykonstruovaném soudním procesu odsouzen k trestu smrti.³⁶² Vynález komunistické justice, tzv. Monstrproces

---

³⁶⁰ Obsáhleji o Státním soudu viz například ŠKERLE, Michal: *Státní soud a státní prokuratura a jejich role v politických procesech*. Magisterská diplomová práce PF MUNI, Brno 2010, s. 58.

³⁶¹ <http://www.totalita.cz/vysvetlivky/justice.php> [cit. 5. 4. 2020].

³⁶² Podrobněji o soudním procesu s generálem Heliodorem Píkou a dalších politických procesech viz BENČÍK, Antonín – RICHTER, Karel: *Vražda jménem republiky: tragický osud generála Heliodora Píky*. Praha 2014; BLÁHOVÁ, Ivana – BLAŽEK, Lukáš – BOŠTÍK, Martin – STARÁ, Tereza: *Jménem republiky! Osm případů zvrhle komunistické justice*. Praha 2015; KOUDELKA, František – KAPLAN, Karel – GEBAUER, František – VYHNÁLEK, Rudolf: *Soudní perzekuce politické povahy v Československu 1948–1989. Statistický přehled. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, sv. 12*, Praha 1993; KAPLAN, Karel – PALEČEK, Pavel: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Praha 2008.

měl však teprve přijít. Nejznámějším takovým případem je jistě proces s Miladou Horákovou a spol.³⁶³

---

³⁶³ Obsáhleji o politickém procesu s Miladou Horákovou viz například KAPLAN, Karel: *Největší politický proces. „M. Horáková a spol.“* ÚSD AV ČR, Praha 1995; IVANOV, Miroslav: *Justiční vražda aneb Smrt Milady Horákové.* Praha 2009.

4. 1. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol.

Jakožto bývalí vojáci byla skupina kolem Plaňavy nakonec předána pod pravomoc bezpečnostních a justičních orgánů rezortu ministerstva národní obrany.³⁶⁴ O to víc se Státní bezpečnost mohla soustředit na ostatní podezřelé³⁶⁵ u kterých si vytkla usvědčit všechny zatčené osoby z protistátní činnosti, definovanými zákonem č. 231/48 Sb. Jednalo se především o spáchání zločinů velezrady (podle § 1 odst. 1 písm. c/ odst. 2)³⁶⁶ a vyzvědačství (podle § 5 odst. 1).³⁶⁷ Zcela tristní bylo, že jako důkazy postačovaly vyšetřovatelům výpovědi vyšetřovaných osob. Nutno podotknout, že při vyšetřování mohlo dojít k použití fyzického násilí, tak jak jej zpětně popsal Tomáš Mašek ve svém protokolu o výpovědi z 12. října 1965, v rámci inspekce ministra vnitra: „*Pokud se týká fyzického násilí, byl jsem bit do obličeje a na chodidla obuškem. Do obličeje mne bil orgán jehož jméno jsem se dověděl při soudním přelíčení, (...). Psychicky na mě působily výhrůžky vyšetřujících tým, že mi bylo vyhrožováno zatčením mé manželky a různými nadávkami.*“³⁶⁸ Dotyčný vyšetřující Jan Papoušek ale užití fyzického násilí popřel.³⁶⁹ Naproti tomu Ing. Alois Janáček při hlavním líčení uvedl, že výslech byl velmi přátelský a je výsledkem vzájemných kompromisů.³⁷⁰

Státní prokurátor podal obžalobu na Miroslava Kostelku, Arnošta Kopřivu, Dr. Antonína Drobného, Tomáše Maška, Adolfa Nečase, Ludvíka Staňka, Antonína Fránka, Ing.

---

³⁶⁴ Srov. FRÁNEK Vilém – KONEČNÝ, Karel: „*Operace Vajnory*“. s. 155.

³⁶⁵ Zajímavé je, že mezi podezřelými figurovali ze začátku také Jan Šrámek a František Hála, kteří byli komunisty internováni již od března 1948. Nakonec byli oba z případu vyňati, aby byli bez soudu přemístěni do věznice ve Valdicích.

³⁶⁶ Velezrada – §1/1: „*Kdo se pokusí: c) zničit nebo rozvrátit lidově demokratické zřízení nebo společenskou nebo hospodářskou soustavu republiky, zaručené ústavou, nebo*“

§1/2 „*Stejně bude potrestán, kdo se k činu uvedenému v odstavci 1 s někým spolčí nebo vejde v přímý nebo nepřímý styk s cizí mocí nebo s cizími činiteli.*“

³⁶⁷ Vyzvědačství – §5/1: „*Kdo vyzvídá státní tajemství v úmyslu vyzraditi je cizí mocí, nebo kdo je cizí mocí přímo nebo nepřímo vyradí, nebo kdo se k takovému činu s někým spolčí nebo vejde v přímý nebo nepřímý styk s cizí mocí nebo s cizími činiteli, nebo kdo vejde ve styk s organizací, jejímž účelem je vyzvídati státní tajemství, v úmyslu její snahy podporovati, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od deseti do pětadvaceti let nebo na doživotí.*“

³⁶⁸ ABS, f. A8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. j. 1305, Adolf Nečas, Antonín Drobný – přešetření stížnosti, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 12. 10. 1965, s. 3.

³⁶⁹ ABS, f. A8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. j. 1305, Adolf Nečas, Antonín Drobný – přešetření stížnosti, Protokol o výpovědi Jana Papouška, 13. 10. 1965. s. 1.

³⁷⁰ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 65. sign Or II 494/49, Protokol o hlavním líčení. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol., s. 18.

Aloise Janáčka, Jana Plesla, Cyrila Charváta, Josefa Tomáška, P. Aloise Nováka, Františka Štambachera, Josefa Medka, Zoru Špiškovou, Jana Kosíka, Bedřicha Kostelku, Jana Malinkoviče, Ing. Květoslava Dostála, Karla Hrdličku ke Státnímu soudu v Brně dne 28. září 1949 ve které výše uvedené žaluje: „I/ že obvinění (...) v době od března 1948 do ledna 1949 ve Vyškově a jinde pokusili se jednak vzájemným spolčením a spolčením se s jinými osobami a někteří z nich vytvořením protistátní organizace zvané „Modrý štít“, pomáháním různým osobám za hranice, konáním protistátních schůzek, agitováním před volbami pro bílé lístky, vybudováním sítě důvěrníků, s účelem podávání zpráv ústředí zmíněné organizace, navazováním styků s osobami uprchlými do zahraničí, které za hranicemi organizují násilný zvrát lidově demokratického státního zřízení v ČSR po případě zprostředkováním styků s osobami v zahraničí protistátně pracujícími a s protistátními skupinami na území ČSR a pod.(sic!) s tím se pokusili zničit po případě rozvrátit lidově demokratické zřízení, společenskou a hospodářskou soustavu republiky, zaručené ústavou a k témuž cíli vešli v nepřímý styk s cizími činiteli.

II/ Arnošt Kopřiva, Miroslav Kostelka, JUC Tomáš Mašek, Adolf Nečas, Antonín Fránek, Jan Kosík, Bedřich Kostelka a Jan Malinkovič v téže době a tamtéž vyzvídati státní tajemství v úmyslu, v úmyslu (sic!) vyzradit je cizí moci po případě vešli v nepřímý styk s cizími činiteli tím, že prostřednictvím kurýrů podávali Dru Chudobovi, Stanislavu Novotnému a jiným osobám za hranicemi pracujícím zprávy o skutečnostech, jež měly zůstat utajeny v zájmu státu, a to z oboru politického, hospodářského a vojenského,

III/ Karel Hrdlička v téže době a tamtéž nepřekazil zločin ad I) uvedený spáchaný v souvislosti s trestnou činností Antonína Fránka a Františka Štambachra“,³⁷¹ čímž se všichni, kromě Karla Hrdličky, dopustili zločinu velezrady podle § 1 zák. č. 231/48 Sb. Arnošt Kopřiva, Miroslav Kostelka, JUC Tomáš Mašek, Adolf Nečas, Antonín Fránek, Jan Kosík, Bedřich

---

³⁷¹ MZA. f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. Or IIa 561/49, Obžalovací spis, 28. 9. 1949. s. 1–3.

Kostelka a Jan Malinkovič se dopustili i zločinu vyzvědačství podle § 5 zák. č. 231/48 Sb. Karel Hrdlička se dopustil zločinu nepřekažení trestného činu podle § 35 odst. 1. zák. č. 231/48 Sb.³⁷²

Za hlavu celé skupiny byl pak v procesu překvapivě dosazen Miroslav Kostelka, ačkoli mezi obžalovanými bylo 7 exposlanců bývalé strany lidové. Státní bezpečnost se takto nejspíše mstila uprchlému dr. Bohdanu Chudobovi, ke kterému měl M. Kostelka nejbližší a pro kterého zprostředkoval distribuci jeho dopisů. Kostelka byl také aktivně zapojen jak do Výboru, tak i do Modrého štítu. Členové Výboru a Modrého štítu tak byli souzeni společně a soudní proces byl tedy pojmenován Miroslav Kostelka a spol.

Jak vidno, mezi obžalované byl také zařazen Jan Kosík, ježto byl v zahraničí v kontaktu s CIC, ale hlavně spolupracoval s Bohdanem Chudobou a Františkem Novotným.³⁷³ V Innsbrucku se dokonce setkal i se Stanislavem Novotným a Karlem Kašpárkem.³⁷⁴ Dostal za úkol od Fr. Novotného vrátit se do ČSR najít si zde důvěrníka a získávat zprávy o situaci v ČSR, politické, hospodářské, doprava apod. S Výborem ani Modrým štítem však nespupracoval.

Hlavní přelíčení Státního soudu v Brně v trestní věci proti obžalovaným: Miroslavu Kostelkovi, Arnoštu Kopřivovi, Dr. Antonínu Drobnému, Tomáši Maškovi, Adolfu Nečasovi, Ludvíku Staňkovi, Antonínu Fránkovi, Ing. Aloisi Janáčkovi, Janu Pleslovi, Cyrilu Charvátovi, Josefu Tomáškovi, P. Aloisi Novákovi, Františku Štambchrovi, Josefu Medkovi, Zoře Špiškové, Jan Kosíkovi, Bedřichu Kostelkovi, Janu Malinkovičovi, Ing. Květoslavu Dostálovi, Karlu Hrdličkovi se konalo ve dnech 25. až 28. října 1949 a dne 2. listopadu 1949 u Státního soudu v Brně.³⁷⁵ Z projednávání byla vyloučena veřejnost.³⁷⁶

---

³⁷² Tamtéž, s. 3.

³⁷³ František Novotný, bývalý přisedící u ZNV Brno za ČSL, cvičitel v Orlu. Přímý zpravodajský zástupce Dr. Bohdana Chudoby v zahraničí. Již po únoru 1948 navrhoval přechod do ilegality.

³⁷⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Kostelka Miroslav a spol., Protokol o výpovědi Jana Kosíka, 8. 3. 1949, s. 11.

³⁷⁵ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 65, sign. Or II 494/49, Protokol o hlavním líčení. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol., s. 1.

³⁷⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 65, sign. Or II 494/49, Nález Státního soudu v Brně, 25. 10. 1949.

Je zajímavé, že A. Fránek, byl nakonec ze skupiny vyjmut a čekal jej samostatný proces. Je dosti pravděpodobné, že tak bylo učiněno z důvodu možného zařazení Fránkova případu do kolonky případných veřejných kolektivních monstrprocesů, které známe z pozdějších let a které vládnoucí režim teprve připravoval.³⁷⁷ K samostatnému procesu byla vyloučena i Zora Špišková.³⁷⁸

Soudní senát tvořil předseda Dr. Karel Trudák, soudci Dr. Jan Gaisler, Dr. Václav Linda a soudci z lidu Josef Pelc a František Neuwirth. Státní viceprokurátor byl Dr. Vilém Hanák. K přelíčení byl zavolán i vojenský znalec, aby pro potřeby soudu vypracoval odborný vojenský posudek, který měl za úkol prokázat, že se dotyční dopustili špionáže a vyzrazení vojenského státního tajemství, aby mohlo být použito trestu nejvyšších. Poté byl předsedou dán pokyn k přečtení obžalovacího spisu státní prokuratury oddělení Brno, č. j. Pst II 638/49 ze dne 28. září 1949. Nejdůležitější informace z toho spisu byly popsány výše.

Poté se předseda tázal obžalovaných, zdali se cítí vinni. Dr. Antonín Drobný, František Štambacher, Jan Malinkovič a Ing. Květoslav Dostál prohlásili, že se cítí být vinni. Ludvík Staněk a Jan Kosík pak, že se cítí být částečně vinni. Zbytek obžalovaných prohlásil, že se necítí vinni.³⁷⁹ Obžalovaní pak využili svého práva a souvisle se vyjádřili a vylíčili věci, jak se udály naproti obžalobě a tímto se často snažili pozměnit své dřívější výpovědi, zeslabovat svůj podíl na své ilegální činnosti apod. Většina se soudu snažila ukázat, že jejich postoj k lidově demokratickému zřízení nebyl záporný. Štambacher například argumentoval, že se jen snažil finančně vypomocet lidem, kteří v důsledku únorových událostí přišli o práci a upadli tak v nouzi. Někteří, jako například Antonín Drobný, rovnou uvedli, že se svoji dřívější výpovědi nesouhlasí. Drobný argumentoval tím, že se tehdy nacházel před psychickým zhroucením.³⁸⁰

---

³⁷⁷ Srov. FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“, s. 159.

³⁷⁸ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 65, sign. Or II 494/49, Protokol o hlavním líčení. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol., s. 6.

³⁷⁹ Tamtéž, s. 7.

³⁸⁰ Tamtéž, s. 14.

Soud se za této situace často uchýlil k dřívější protokolární výpovědi obžalovaného a nynější výpověď u soudu nebral na vědomí. Tyto protokolární výpovědi byly často měněny a použila se až jejich definitivní verze, schválena státním prokurátorem.³⁸¹

V rámci průvodního řízení po oddělené poradě předseda senátu povolil připuštění k důkazům obhajobou navržené písemnosti, kdy se jednalo o různá dobrozdání a kladná svědectví z pracovišť kde obžalovaní dříve působili, či ONV z místa bydliště apod.

Rozsudek Státního soudu v Brně byl vynesen 2. listopadu 1949 v 15 hodin. Všichni obžalovaní až na Karla Hrdličku, byli shledáni vinnými ze zločinů, z nichž byli obžalováni. Ing. Alois Janáček, Jan Plesl, Cyril Charvát, Jan Malinkovič byli odsouzeni na doživotí. Miroslav Kostelka, Arnošt Kopřiva, JUC Tomáš Mašek, Bedřich Kostelka, Josef Tomášek dostal každý po 25 letech vězení. P. Alois Novák, František Štambacher. Josef Medek, Dr. Antonín Drobný, Adolf Nečas pak každý po 15 letech vězení. Ludvík Staněk dostal 10 let vězení a Ing. Květoslav Dostál pak 6 let vězení. Všem, kromě těch, co byli odsouzeni na doživotí, byl trest ještě zpřísněn 6 měsíci tvrdého lože a peněžními tresty. JUC Tomáši Maškovi, Františku Štambachrovi, Dr. Antonínu Drobnému, Adolfu Nečasovi byl peněžní trest vyčíslen na 50 000 Kčs., Miroslavu Kostelkovi, Arnoštu Kopřivovi, Bedřichu Kostelkovi, Josefu Tomáškovi, Aloisi Novákovi a Ing. Květoslavu Dostálovi na 30 000 Kčs. Ludvíku Staňkovi Josefu Medkovi na 10 000 Kčs. Ludvík Staněk a Ing. Květoslav Dostál byli také v případě nedobytnosti peněžního trestu odsouzeni k vykonání náhradního trestu, a to ve výši 1 a 3 měsíců těžkého žaláře. U většiny pak došlo i k propadnutí veškerého majetku. U Kopřivy, Drobného, Maška, Staňka, Tomáška a Dostála pak k propadnutí poloviny majetku.³⁸²

---

³⁸¹ Srov. FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: „Operace Vajnory“, s. 157.

³⁸² MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, s. 3–6.

Co se týče Jana Kosíka, ten byl nejdříve obžalován spolu s ostatními a v rozsudku mu byl určen trest 20 let vězení zostřených šesti měsíci tvrdého lože a peněžní trest 20 000 Kčs. Avšak v tom samém rozsudku je pak spolu s Karlem Hrdličkou od obžaloby osvobozen.³⁸³

Soud totiž neměl žádné důkazy a ani nezjistil žádné skutečnosti, že by Kosík utíkal do zahraničí v úmyslu navázat tam spojení s představiteli cizích, nepřátelských mocností za účelem provedení násilné změny lidově demokratického zřízení.³⁸⁴

Karel Hrdlička byl soudem osvobozen, neboť se přímo neúčastnil trestné činnosti. Při schůzce v restauraci Plzeňský dvůr nebyl účasten rozmluvy mezi Fránkem, Dr. Kučerou a Štambacherem, která se odehrávala v předsálí. Když po něm Štambacher žádal seznam funkcionářů strany lidové ze Židlochovického okresu, Hrdlička nevěděl, na co jej potřebuje. Později, když dal Hrdlička Kučerovi 5 000 Kčs, tak to byla výpomoc pro Kučeru, který se mu svěřil, že je ve finanční tísní.³⁸⁵

Všichni výše zmínění podali odvolání k Nejvyššímu soudu, ten ale odvolání všech obžalovaných zamítl, naopak vyhověl odvolání státní prokuratury čili došlo k uložení peněžitého trestu 40 000 Kčs pro Ing. Aloise Janáčka, Jana Plesla, Cyrila Charváta a Jana Malinkoviče a nařízení konfiskace celého majetku u Drobného, Maška, Staňka, Tomáška a Dostála. Navíc také museli zaplatit náklady spojené s odvolacím řízením.³⁸⁶

---

³⁸³Tamtéž, s. 7–8.

³⁸⁴ Tamtéž, s. 29.

³⁸⁵ Tamtéž, s. 40.

³⁸⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950. s. 1.

4. 2. Trestní věc proti Antonínu Fránkovi

Jak již bylo uvedeno výše, na A. Fránka byla podána žaloba Státním prokurátorem 28. září 1949 společně s ostatními v rámci procesu Miroslav Kostelka a spol. Z hlavního přelíčení pak byl vyloučen k samostatnému projednání.³⁸⁷

Hlavní přelíčení v procesu s Antonínem Fránkem se konalo u Státního soudu v Brně 9. ledna 1950. Soudní senát tvořil předseda Dr. K. Trudák. Soudci Dr. Piák a Dr. Linda. Soudci z lidu byli Josef Novotný a Rudolf Fišmajstr. Veřejným žalobcem byl Dr. Hanák. Obžalovanému Antonínu Fránkovi byl ex offio přidělen obhájce Dr. B. Fertiga. Fránek byl předveden z vazby a v 8:30 započalo projednávání.³⁸⁸

Na výzvu předsedy senátu Fránek prohlásil, že se necítí být vinen ani z velezrady ani z ostatního. Jelikož se při soudu měli projednávat věci státního tajemství, proces byl opět neveřejný.³⁸⁹ Poté Fránek využil svého práva a vyjádřil se k věcem zmíněným v obžalobě a vylíčil je tak, jak se udály podle něj, přičemž se snažil soud upozornit, že nevyvíjel žádnou špionáž apod. Bránil se, že svou činnost vyvíjel ze sociálních důvodů a poté však ztratil směr a zvrtilo se to. Fránek argumentoval, že ti, co odešli za hranice tak učinili hlavně proto, že se jim v ČSR nedostávalo zaměstnání. Fránek nakonec připustil, že jeho vina spočívá tedy hlavně na tom, že pomáhal lidem dostat se za hranice. Nakonec uvádí, že o vysílače u Brouška věděl a že žádné zprávy do zahraničí neposlal.³⁹⁰

K soudu byl také přizván vojenský znalec, major Josef Povolný, vel. 3. oblasti Brno, který ve svém vojenském znaleckém posudku³⁹¹ označil Fránkovu činnost, jako „*vyzvidání*

---

³⁸⁷ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 65, sign. Or II 494/49, Protokol o hlavním líčení. Trestní věc proti Miroslavu Kostelkovi a spol. s. 6.

³⁸⁸ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. Or IIa 561/49, Protokol o hlavním přelíčení. Trestní věc proti Antonínu Fránkovi, 9. 1. 1950, s. 2.

³⁸⁹ Tamtéž.

³⁹⁰ Tamtéž, s. 3 a 7–8.

³⁹¹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. Or IIa 561/49, Posudek Vojenských znalců, 9. 1. 1950. s. 2.

*státního tajemství ve spolupráci s dalšími osobami v úmyslu vyzraditi je cizí moci, za kterýmžto účelem vešel i v nepřímý styk s cizími činiteli.*³⁹²

Rozsudek byl vynesena Státním soudem 9. ledna 1950 a A. Fránek jim byl shledán vinným ze zločinu velezrady podle § 1 odst. 1. písm. c/ a odst. 2. zákona č. 241/48 Sb. A ze zločinu vyzvědačství podle § 5 odst. 1. zák. č. 231/48 Sb.³⁹³ Bylo mu uloženo 25 let vězení, zostřené šesti měsíci tvrdého lože a peněžitým trestem 30 000 Kčs, a navíc k propadnutí celého majetku. Důležité je, že soud Fránkovi do trestu započítal zajišťovací a vyšetřovací vazbu od 4. 1. 1949 – 12 hod. do 9. 1. 1950 – 12 hod.³⁹⁴

A. Fránek se pak ještě odvolal k Nejvyššímu soudu, ten však ve svém Usnesení z 2. října 1950 odvolání zamítnul a Fránek byl povinen zaplatit náklady spjaté s odvolacím řízením.³⁹⁵ Bylo mu také nařízeno uhradit náklady trestního řízení ve výši 5 561, 25 Kčs³⁹⁶ plus další náklady spojené s pobytem ve vyšetřovací vazbě a na výkonu trestu 3. října 1950 až 27. ledna 1952, plus poštovné, celkem 22 744 Kčs. A mimo to náklady spojené s dalším výkonem trestu.³⁹⁷ Jak vyplývá z dokumentů v soudním spise k trestní věci proti Antonínu Fránkovi, tyto peníze nebyly zaplacené, neboť veškerý Fránkův majetek, tedy ten, který nebyl předem převeden na manželku Josefu, propadl státu.³⁹⁸

---

³⁹² Tamtéž, s. 2.

³⁹³ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Rozsudek Státního soudu v Brně, 9. 1. 1950. s. 1.

³⁹⁴ Tamtéž, s. 2.

³⁹⁵ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Usnesení Nejvyššího soudu v Praze, 2. 10. 1950, s. 1.

³⁹⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. Or II 561/49, Usnesení Státního soudu v Brně, 20. 3. 1951.

³⁹⁷ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. Or II 561/49, Usnesení Státního soudu v Brně, 11. 4. 1952.

³⁹⁸ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. Or II 561/49, Státní prokuratura, oddělení Brno, 15. 8. 1952.

5. Politický vězeň

Po skončení soudu byl Fránek předán zpět do vyšetřovací vazby v Brně. Oficiálně nastoupil výkon trestu 2. října 1950, kdy byl do 21. června 1951 ve vazbě v Brně, poté byl převezen do věznice Plzeň-Bory, kde byl od 22. června 1951 do 5. prosince 1951.³⁹⁹ Zde dostal vězeňské základní číslo 3393. Od 3. července 1951 do 5. prosince 1951 zde pracoval v ústavě na neplně honorované práci v dílně Koh-i-noor, konkrétně na adjustaci kovových výrobků, a poté byl přidělen na práci v ústavní kuchyni.⁴⁰⁰

Do NPT Leopoldov⁴⁰¹ na Slovensku, který se obzvlášť stal pověstný svou tvrdostí, byl Fránek převezen 6. prosince 1951, kde dostal vězeňské číslo 654. Zde byl vězněn až do 2. března 1955, kdy byl převezen do vyšetřovací věznice č. 1. v Brně, neboť byl vyslýchán v rámci procesu Josef Cetl a spol. Pak byl 15. prosince 1955 opět eskortován do Leopoldova.⁴⁰²

Od února 1956 pracoval jako vězeň pro podnik Agrostroj jako zámečnick. Od ledna 1959 byl přidělen na pracoviště Adamov.⁴⁰³

Během svého odpykávání trestu v Leopoldově utrpěl při práci několik zranění. První případ se stal 28. února 1956, když ho při práci na soustruhu zasáhla kovová tříška do levého oka. Úraz byl naštěstí bez následků.⁴⁰⁴ 25. května 1956 šlo o tržnou ránu ukazováčku na pravé ruce, kterou zapříčinilo sklouznutí matkového klíče, kterým Fránek utahoval šroub. Fránek byl ihned v ústavní nemocnici ošetřen a byla mu vystavena pětidenní pracovní neschopnost.⁴⁰⁵ Poslední úraz Fránek utrpěl 5. července 1956 v 14:30 hod., kdy při montáži stroje spadlo

---

³⁹⁹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, Or II 651/49, Velitelství oddílu SVS Plzeň-Bory, 9. 9. 1952.

⁴⁰⁰ Tamtéž.

⁴⁰¹ Nápravně pracovní tábor Leopoldov, od roku 1951 ve správě Ministerstva národní bezpečnosti. Od té doby se jedná o zařízení s nejkruťšími podmínkami. Bylo zde vězněno mnoho známých osob, vojáků a představitelů protifašistického odboje, kněží, intelektuálů, básníků, spisovatelů, a nakonec i někdejší prominentní komunističtí funkcionáři jako například Gustav Husák aj. Podrobněji viz PINEROVÁ, Klára: *Do konce života. Političtí vězni padesátých let – trauma, adaptace, identita*. ÚSTR, Praha 2017.

⁴⁰² NA, f. SSNV, o. v. spis AF.

⁴⁰³ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Hodnotenie, 11. 12. 1959.

⁴⁰⁴ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Ohlásenie úrazu, 1. 3. 1956.

⁴⁰⁵ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Ohlášení úrazu, 26. 5. 1956.

kovové víko na jeho levý ukazováček. Rána byla vypláchnuta, sešita jedním stehem, a obvázaná. Fránek pak dostal dvoudenní neschopnost.⁴⁰⁶

Napomenutí dostal 2. března 1958 za to, že nevrátil po pracovní době klíček na své místo, čili do své skříňky č. 178 na pracovišti Hala-Vel, čímž se dopustil zdržení překládky a zámek musel být utrhnut.⁴⁰⁷ Snížení kapesného si vysloužil 10. července 1957 tím, že pašoval táborové poukázky.⁴⁰⁸

Z posudků a periodických hlášení a hodnocení se dozvídáme, že se Fránek k práci stavěl svědomitě a neuléval se. Rozkazy plnil dobře. Hodnotící referenti si však nezapomněli všimnout, že Fránek stále chová negativní postoj k lidově-demokratickému zřízení, neupustil od svých reakčních názorů, necítí se být vinným⁴⁰⁹ a je věřící. Dále pak odsuzuje věznění kněží a každý den se na cele modlí.⁴¹⁰ Díky tomuto svědectví víme, že i ve vězení zůstal Fránek silně věřícím katolíkem.

Rodina na Fránka logicky nezanevřela, ačkoli to z Rájce do Leopoldova není zrovna nejbližší, tak jej poměrně často navštěvovala. Většinou šlo o manželku Josefu s některým z Fránkových synů. První zaznamenaná návštěva byla 24. ledna 1953, kdy do Leopoldova za Fránkem přijela Josefa se syny Antonínem a Stanislavem.⁴¹¹

Samozřejmostí pak bylo posílání si osobních dopisů, ve kterých Fránek posílal svým příbuzným slova útěchy a povzbuzení, nadále nabádal k optimismu, důvěře v Boha a pracovitosti. Tato korespondence⁴¹² musela podléhat kontrole, a i proto si Fránek musel dávat pozor, o čem se v nich zmiňuje.

---

⁴⁰⁶ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Ohlášení úrazu, 5. 7. 1956.

⁴⁰⁷ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Rozhodnutí o návrhu na udělení potrestání, 10. 3. 1958.

⁴⁰⁸ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Odsouzený Fránek Antonín – hodnocení, 16. 12. 1959.

⁴⁰⁹ Tamtéž.

⁴¹⁰ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Periodický posudek, 14. 12. 1955.

⁴¹¹ NA, f. SSNV, o. v. spis AF.

⁴¹² V soukromém archivu JUDr. Viléma Fránka se nachází 95 dopisů z let 1956–1960.

Krajský prokurátor koncem roku 1957 provedl revisi Fránkova případu, ale nenašel žádných známek, které by svědčily o porušení socialistických zákonů v rámci daného případu. Poté co vyšlo najevo, že prezidentská amnestie z 1. prosince 1957 se na Fránka nevztahuje, předložil krajský prokurátor ministerstvu spravedlnosti Fránkovi žádost o zmírnění trestu cestou milosti prezidenta republiky.⁴¹³ Avšak i té nebylo vyhověno.⁴¹⁴

V rámci připravované amnestie prezidenta republiky Antonína Novotného k 15. výročí osvobození ČSR Rudou armádou 9. května 1945, rozhodl Krajský soud v Nitře 18. března 1960 že A. Fránek je účasten amnestie a postoupil věc Krajskému soudu v Brně.⁴¹⁵

Ten však byl zahlcen prací na amnestiích, takže když 28. června 1960 probíhalo neveřejné zasedání za přítomnosti předsedy senátu Dr. Antonína Fresla, soudci z lidu Bohumila Šmída a Anny Tučkové a prokurátora Dr. Laštovice, A. Fránek již byl na svobodě, neboť termín amnestie 9. května 1960 již dávno proběhl. Z NPT Leopoldov byl propuštěn 10. května 1960.

Krajský soud v Brně se jednomyslně usnesl, že je A. Fránek účasten amnestie prezidenta republiky ze dne 9. května 1960⁴¹⁶ a podle čl. 1/1, 3⁴¹⁷ citované amnestie se mu tudíž promíjí zbytek trestu ve výši 13 let, 7 měsíců a 25 dní a zůstatek peněžitého trestu 6 000 Kčs s podmínkou, že se do 9. května 1970 nedopustí úmyslného trestného činu. Dále mu byla navracena všechna ztracená čestná a občanská práva a náklady na trestní řízení.⁴¹⁸ Celkem si A. Fránek odseděl 11 let a tři měsíce.⁴¹⁹

---

⁴¹³ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Přípis krajského prokurátora, 27. 12. 1957.

⁴¹⁴ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Ministerstvo spravedlnosti v Praze, Věc: Antonín Fránek – žádost o milost. 21. 3. 1958.

⁴¹⁵ NA, f. SSNV, o. v. spis AF, Rozhodnutí Krajského soudu v Nitře, 18. 3. 1960.

⁴¹⁶ Rozhodnutí prezidenta a vlády Republiky československé ze dne 9. května 1960 o amnestii (č. 54/1960 Sb.).

⁴¹⁷ Čl. 1/1. „*Promíjím osobám, které se dopustily trestných činů proti republice, s výjimkou osob uvedených v čl. II, tresty odnětí svobody pravomocně uložené nebo zbytky těchto trestů pod podmínkou, že se do deseti let od tohoto rozhodnutí nedopustí úmyslného trestného činu.*“

1/3. „*Propuštěným osobám podle čl. 1 odst. 1, 2 tohoto rozhodnutí promíjím zároveň vedlejší tresty ztráty čestných práv občanských a dosud nezaplacené peněžité tresty nebo jejich zbytky.*“

⁴¹⁸ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 75, Or II 561/49, Protokol o neveřejném zasedání Krajského soudu v Brně, 28. 6. 1960.

⁴¹⁹ Tamtéž.

A. Fránek si 6. dubna 1966 zažádal u Krajského soudu v Brně o rozhodnutí, zda je účasten nové amnestie prezidenta republiky z 9. května 1965, neboť rozhodnutí o vlivu amnestie potřeboval jako doklad pro úřady k vydání povolení, aby mohl vycestovat do Rakouska. Poté při neveřejném zasedání 13. dubna 1966 vydal Krajský soud v Brně za přítomnosti prokurátora dr. Hložky, předsedy senátu prom. práv. Karla Dolíhala a soudci Eduard Kelner a Vlastimil Jarošek usnesení o prominutí zbytku desetileté zkušební doby na základě čl. VIII⁴²⁰ výše zmíněné amnestie.⁴²¹

---

⁴²⁰ Čl. VIII/1: „Odsouzeným, kterým jsem prominul tresty odnětí svobody nebo jejich zbytky podle článku I. Odst. I rozhodnutí o amnestii ze dne 9. května 1960, promijím zbytek zkušební doby.“

⁴²¹ MZA, f. C 145, karton 75, Or II 561/49, Protokol o neveřejném zasedání Krajského soudu v Brně, 13. 4. 1966.

6. Návrat do politiky a podzim života

Šedesátá léta 20. století byla pro A. Fránka velmi důležitá, neboť se nesla v duchu sérií prezidentských amnestií,⁴²² díky kterým byly propuštěny tisíce pounorových politických vězňů, včetně Fránka.

Nejen v komunistické, ale i v lidové straně však převládaly názory a strach, že nově propuštění „staří“ lidovci budou mít špatný, řekněme reakční vliv na lidovou stranu, a především na své okolí, neboť se většinou jednalo o silné, morálně stálé osobnosti. Není tedy divu, že krátce po udělení amnestií byli někteří bývalí straničtí funkcionáři a bývalí poslanci opět uvězněni za údajné angažování se v založení tzv. Křesťanskodemokratické strany.⁴²³ Jedná se např. o A. Janáčka, C. Charváta, J. Cuhru a dr. V. Jandečka.⁴²⁴

Jako mnoho dalších amnestovaných, tak i Fránka začala Státní bezpečnost sledovat, z důvodné obavy, že by mohl opět vyvíjet nějakou protistátní činnost apod. Konkrétně jej sledovala přes své důvěrníky v ČKD Blansko, kde začal Fránek pracovat jako dělník ihned po svém propuštění z vězení. Vydržel zde až do roku 1966, kdy odešel do důchodu. Státní bezpečnost si na něj vedla složku s názvem LIDOVEC.⁴²⁵ Tato složka byla uložena do archivu a akce ukončena, jak praví zpráva ze dne 21. srpna 1964,⁴²⁶ neboť navzdory agenturnímu sledování nebyla zjištěna žádná trestná činnost. Státní bezpečnost se tak o A. Fránka konečně přestala zajímat.

---

⁴²²Podrobněji k prezidentským amnestiím politických vězňů z roku 1960 např. viz: ROKOSKÝ, Jaroslav: *Amnestie 1960. Paměť a dějiny*, 2011, roč. 5, č. 1, s. 36–54.

⁴²³Srov. KONEČNÝ, Karel: *Politický katolicismus v letech komunistické totality – ČSL 1948–1989*. In: FIALA, Petr – FORAL, Jiří – KONEČNÝ, Karel – MAREK, Pavel – PEHR, Michal – TRAPL, Miloš: *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno 2008. s. 419.

⁴²⁴O procesu s bývalými poslanci a funkcionáři, kteří byli po amnestii 1960 znovu uvězněni za údajné organizování tzv. Křesťanskodemokratické strany viz CUHRA, Jaroslav: *Proces s ilegální „Křesťanskodemokratickou stranou“ v roce 1961*. Studijní materiály výzkumného projektu Československo 1945–1967. Interní publikace Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. Praha 1997. 211 s.

⁴²⁵ABS, f. Dílčí poznatky z objektového svazku, arch. č. OB-119 BR. Okresní oddělení ministerstva vnitra – Blansko. Výsledky v agenturně operativní práci na úseku strojírenství, 21. 8. 1964.

⁴²⁶Tamtéž.

I tak někteří bývalí poslanci na politickou dráhu nezanevřeli a snažili se využít nových možností. Tak například i A. Fránek spolu s J. Tomáškem a A. Vodáčkem jakožto předúnoroví poslanci se opět přihlásili k lidové straně a začali opět pracovat na svých domovských městských a okresních organizacích. A. Fránek byl dokonce zvolen předsedou okresního výboru ČSL v Blansku. J. Tomášek pak zas v Šumperku. Oba mohli kandidovat i na vyšší pozice a funkce ve straně, podporu členů k tomu měli velikou, zřejmě se však na to již necítili.⁴²⁷

V rámci Pražského jara a celkového uvolňování ze strany režimu došlo ke vzniku Klubu bývalých politických vězňů – K 231⁴²⁸, ve kterém se postupně organizovalo čím dál víc lidí. Je tedy logické, že i A. Fránek, jakožto bývalý politický vězeň se stal také členem⁴²⁹ a zřejmě se i zúčastnil celostátního sjezdu, který se konal v Praze dne 24. května 1968.⁴³⁰ A. Fránek pracoval i na vytvoření okresní organizace a vytvořil stanovy přípravného výboru K 231, ty však byly z důvodu příjezdu Varšavských vojsk v srpnu 1968 a následně nastupující normalizace v celém Československu, zakázány.⁴³¹ V sedmdesátých letech byl pak Fránek vyloučen z ČSL.⁴³²

Fránek figuroval jako svědek u rehabilitačního procesu Františka Štambachera a Aloise Janáčka v 60 letech. V rámci Pražského jara se Fránek pokusil na popud svých kolegů a přátel, využít politického uvolnění a zažádal si také o soudní rehabilitaci, bohužel však neúspěšně. Svědčí o tom několik „stvrzenek a dopisů od advokáta Dr. Riesnera. Oficiální rehabilitace se

---

⁴²⁷ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Československá strana lidová*, s. 29.

⁴²⁸ Klub bývalých politických vězňů (Klub 231 či K 231) byla organizace sdružující politické vězně komunistického režimu uvězněné mezi únorem 1948 a počátkem 60. let na základě zákona č. 231/48 Sb. Na ochranu lidově demokratické republiky. Odtud pochází název klubu. Podrobněji o K 231 viz HOPPE, Jiří: *K 231 – Sdružení bývalých politických vězňů*. In: Jiří Hoppe: *Opozice '68*. s. 209–298.

⁴²⁹ Srov. KONEČNÝ, Karel: *Politický katolicismus v letech komunistické totality – Československá strana lidová 1948–1989*. In: FIALA, Petr – FORAL, Jiří – KONEČNÝ, Karel – MAREK, Pavel – PEHR, Michal – TRAPL, Miloš: *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno 2008. s. 426.

⁴³⁰ Pozvánka na celostátní sjezd Organizace na ochranu lidských práv – K 231 v Brně, soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka. Viz obrazová příloha č. 20.

⁴³¹ Neschválení stanov přípravného výboru K 231, Okresní národní výbor v Blansku, rozhodnutí ze dne 23. 9. 1968, soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka.

⁴³² Srov. KONEČNÝ, Karel: *Významný rodák*, s. 21.

A. Fránek dočkal až posmrtně po Sametové revoluci.⁴³³ Fránkova protikomunistická činnost byla velice různorodá a jako taková by neměla být nikdy zpochybňována. Svědčí o tom i osvědčení účastníka 3. odboje, které Fránek získal posmrtně a zapsání Fránkova jména ve sborníku Ministerstva Obrany o 3. odboji.⁴³⁴

Antonín Fránek zemřel v poklidu 1. října 1982 v Letovicích v úctyhodném věku 82 let, svou ženu Josefu přežil o čtyři roky. Dle výpovědi jeho vnuka JUDr. Viléma Fránka, který se pohřbu účastnil ve svých 15 letech, byl při zádušní mši kostel v Rájci plný a mnozí se dovnitř ani nedostali. Hřbitov byl pak také zaplněn kondolujícími lidmi. Smuteční obřad vykonal P. Dostál, se kterým si A. Fránek hodně rozuměl a dělal mu v Rájci na stáří kostelníka. Nečekanou událostí bylo, že si na hřbitově vzal slovo Josef Šaňák, Fránkův kolega z období působení Modrého štítu a pronesl smuteční řeč. Jak vzpomínal JUDr. Vilém Fránek, znělo to, jako by Šaňák mluvil nad hrobem odbojáře z druhé světové války. Nejspíš Šaňák chtěl mluvit o Fránkově odporu vůči režimu, ale musel volit vhodná slova, neboť i mezi truchlícími byli členové Státní bezpečnosti, kteří pohřeb monitorovali.⁴³⁵

---

⁴³³ MZA, fond C 145 Státní soud v Brně, kart. 75, sign. Or II 561/49, Usnesení Krajského soudu v Brně o rehabilitaci Antonína Fránka, dle zákona č. 119/90 Sb., 12. 9. 1990.

⁴³⁴ ŽÁČEK, Pavel: *Vyjádření úcty a vděčnosti: 3. sborník o protikomunistickém odboji*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Vojenský historický ústav (VHÚ) Praha 2018, s. 119.

⁴³⁵ Rozhovor autora s JUDr. Vilémem Fránkem ze dne 24. 10. 2019, Blansko.

Závěr

Předkládaná diplomová práce sleduje životní osudy Antonína Fránka, které byly roztrženy a zevrubně popsány v jednotlivých kapitolách. Jako nejdůležitější se pro nás jistě jeví ty kapitoly, ve kterých byla věnována pozornost Fránkově politické a odbojové činnosti. Fránek během svého působení v PNS a ÚNS mezi lety 1945–1948 zastával pozice v různých výborech parlamentu. Všeobecně, jako dělnický poslanec, se snažil bránit dělníky a věnoval se sociálním otázkám. Snažil se i o vytvoření nové železniční tratě a věnoval se otázce přesídlování Charvátů, kdy stál na jejich straně. Po únoru 1948 byl vyhozen ze zaměstnání brněnské Zbrojovky, dokonce mu bylo v květnu upřeno volební právo. Nové zaměstnání našel u svého přítele Ing. Květoslava Dostála, v jeho autodílně v Brně, a ta se pak stala svědkem mnohých setkání, na kterých se Fránek spolu s ostatními členy Modrého štítu domlouvali na ilegální činnosti, která započala v letních měsících roku 1948. Především se jednalo o organizování přechodů do zahraničí ohrožených osob, prostřednictvím architekta Vladimíra Richtra a jeho spolupracovníků na Jižní Moravě. Další možností bylo využití služeb převaděče M. Märíše. Celkově se zdařilo převést do Rakouska na devět osob, včetně některých členů Modrého štítu (S. Novotný, K. Kašpárek, V. Kučera, V. Richtr). Další činností bylo vybírání peněz pro potřebné rodiny emigrantů a v neposlední řadě získávání různých hospodářských a politických zpráv, které pak byly, díky písemnému kontaktu na exulanta Dr. Bohdana Chudoby, vyváženy do zahraničí. Fránek byl také zapojen do činnosti tzv. Výboru, který tvořili bývalí poslanci za stranu lidovou v čele s Ing. Aloisem Janáčkem, ti se scházeli většinou v Praze. Na svých schůzkách výhradně debatovali o budoucnosti země, kdy se politicky připravovali na případný blížící se převrat, či intervenci západních vojsk, a pro tyto účely se snažili vytvořit nový politický program nové strany lidové. K tomuto měli k dispozici i návrh politického programu nové strany, tzv. Křesťansko-demokratické od Dr. Bohdana Chudoby, který pobýval již od února 1948 v zahraničí, konkrétně v Paříži. S tímto programem se však Výbor neztotožnil. I na

tomto případě můžeme vidět, že ačkoli měli stejného nepřítele, tedy Komunistickou stranu Československa, i tak byli celkově nejednotní a nenalézali sílu ke kompromisu, neboť i ostatní zástupci nekomunistických stran v exilu byli často rozhádání a nedokázali se sjednotit.

Fránkova odbojová činnost také spočívala ve vytváření vlastní sítě lidí, konkrétně na Mikulovsku a v brněnské Zbrojovce, odkud skrze zde získané spolupracovníky, výhradně bývalé lidovce, dokázal těžit informace a posílat je dál do zahraničí k rukám Dr. Bohdana Chudoby. Bohužel nic netrvá věčně, a to se týká i činnosti Výboru a Modrého štítu, neboť Státní bezpečnost již od podzimu 1948 začala celou tuto lidoveckou podzemní síť pomalu rozkrývat a poté v lednu 1949 zakročila při velké zatýkací razii nazvané jako „Operace Vajnory“. Zatkla během několika dní na 50 osob, včetně A. Fránka a jeho spolupracovníků jak z Výboru, tak i z Modrého štítu. K těm byla přidána také skupina bývalých letců RAF v čele s Miroslavem Plaňavou. Po velkém soudním procesu u Státního soudu v Brně, který se konal ve dnech 25. až 28. října a 2. listopadu, který byl pojmenován po Miroslavu Kostelkovi, jakožto spojnicí mezi Výborem, Modrým štítem a Dr. Bohdanem Chudobou, byl A. Fránek vyňat k samostatnému projednávání. V rozsudku padly čtyři tresty vězení na doživotí a další tresty odnětí svobody v rozmezí 25 až 6 let, případně zostřených půlročním tvrdým ložem a k tomu v některých případech došlo k propadnutí celého či půlky majetku. K tomu ještě peněžní pokuty, a to vše za spáchání zločinu velezrady a vyzvědačství. Fránek byl souzen tedy sám, jednak z důvodu prodělané operace trojklanného nervu a pak také proto, že se jej StB pokusila využít k chycení dalších případných spolupracovníků z řad studentstva, kteří ještě byli na svobodě. Fránek byl tedy souzen u Státního soudu v Brně dne 9. ledna 1950 a byl odsouzen za vlastizrady a vyzvědačství na 25 let, zostřených půlročně tvrdým ložem a k zaplacení peněžního trestu ve výši 30 000 Kčs a ztrátě majetku. Poté prošel věznicemi v Brně a Leopoldově, kde si odpykával svůj trest. Naštěstí přišlo 15leté výročí osvobození Československé republiky Rudou armádou a s tím spojené prezidentské amnestie, díky níž byl Fránek omilostněn a propuštěn na svobodu.

Po svém návratu domů začal pracovat v ČKD Blansko, kde byl však tajně sledován StB. V rámci období Pražského jara v šedesátých letech se pokusil o soudní rehabilitaci, ale když bylo jasné, že se svojí žádostí neuspěje, tak ji raději stáhnul. Navzdory celé své životní minulosti nezanevřel na lidovou stranu a přijal funkci předsedy okresního výboru ČSL v Blansku. Pokusil se také vytvořit místní složku nově vzniklé skupiny bývalých politických vězňů K-231. Po příchodu vojsk varšavské smlouvy a kdy bylo nad slunce jasné, že se žádný režim měnit nebude, odešel nadobro do ústraní vychutnat si svůj dávno zasloužený důchod. Zesnul v říjnu 1982 v Letovicích poklidnou smrtí. Za několik dní nato následoval pohřeb v Rájci, kterého se účastnilo mnoho lidí, takže někteří se do kostela ani nevešli. Po církevních obřadech na hřbitově si pak nečekaně vzal slovo Šaňák, Fránkův spolupracovník, a i díky jeho projevu, ve kterém opatrně zavzpomínal na Fránkovu činnost, se z pohřbu stal menší protikomunistický manifest.

Summary

This thesis is mainly focused on the life story of Antonín Fránek, which was categorized and described in individual chapters. The most important were chapters about Fránek's political and resistance activity. Fránek became a member of Interim National Assembly and he represented the Czechoslovak People's Party in 1945. One year later he was elected to Constituent National Assembly (CNA). His work in parliament has included social and labour questions and he has been the one of the very few that defended Czech-Croats people from resettlement. One of his major attempts during his agenda in parliament was the idea of the new railway in his home region (Nové Město – Olešnice – Kunštát – Boskovice).

After the communist coup d'état on 25th of February, Fránek lost his mandate in parliament and Czechoslovak People's Party and also his position in Zbrojovka Brno. There he has been working since 1920s. According to this situation, he has found a new occupation by Květoslav Dostál as a locksmith at Dostal's workplace. During this time Fránek started to meet the others several times per month and begun with some revolt actions. This group was later known as Modrý štít (The Blue Shield). Their work was truly dangerous and could be revealed any time. The members of this group started to illegally help people in need. They mostly organised illegal crossing of borders through Vladimír Richter's group which was located near the crossing line in South Moravia. Furthermore, they focused on collecting money for families of refugees and also on sending messages about political and economic situation in Czechoslovakia. They were in touch with Bohdan Chudoba who was the former member of CNA and Czechoslovak People's Party and has lived in exile in Paris since 1948. They also kept touch with Stanislav Novotný and Karel Kašpárek who were members of Modrý štít base in Vienna since summer 1948.

Moreover, Fránek was the member of another illegal group, which was established and managed by Alois Janáček and other former members of CNA and Czechoslovak People's

Party that we can call Committee. This Committee assembled monthly, probably since spring 1948. Main job of this group was debating and rethinking of present times and trying to be prepared for the future, mainly creating new political program of new Christian-Democratic Party. The problem was that they were divided, because Chudoba had his own perception of new political program and Janáček had his own as well. Additionally, Fránek has been working more for Modrý štít more than for the Committee. In summer 1948 he developed network of people in Mikulov region and in the company Zbrojovka Brno (mostly former members of Czechoslovak People's Party). Through that he was able to obtain significant information. These data were also dispatched to Bohdan Chudoba. Everything was working smoothly until autumn 1948 when National security got suspicion and started with investigation. Shortly, they began with arresting people in big police action called "Operation Vajnory". During this operation have been arrested about 50 people, some of them were former RAF Pilots (Miroslav Plaňava and others) who operated on the same territory as Modrý štít and had almost the same agenda but did not know about Modrý štít and Výbor. After arresting and interrogating suspects, trial followed. Legal proceedings were held at State Court in Brno on 25th and 28th October. Verdict was published on 2nd November. There were four life sentences and numerous punishments in range from 6 to 25 years of prison. Antonín Fránek was excluded from this large court trial to his own prosecution because at that time, Fránek was in post-operation state and it was probably also work of National Security, because they wanted to see, if some of Fránek's former supporters or even unknown collaborators will show up to see him in hospital. Court with Fránek took place at State Court in Brno on 9 November 1950 and verdict was published at the same day. Fránek has been convicted for high treason and espionage for 25 years and confiscation possession. After that he was imprisoned in Brno and afterwards shifted to Leopoldov. Finally, in 1960, he was released with probation, thanks to presidential amnesty, which was formed to celebrate 15th anniversary of the Liberation in 1945 by the Red Army.

Later, when Fránek was back home in Rajec, he started to work in ČKD Blansko, but even there, National Security kept track on him. In 1960s, when Prague spring started, Fránek returned to politics, but only on local bases. He was elected as chairman of District National Committee. At this time, he also tried to obtain judicial rehabilitation but when he discovered that his attempt for rehabilitation will probably fail, he revoked it. Later, he tried to build local cell of K-231 (Club of the former political prisoners), but it was denied. It is completely understandable, that after invasion of Warsaw Pact armies in August 1968 and new political approach called Normalization which consequently followed, Fránek retired from politics and public life. After his death in October 1982 there was funeral in Rajec where huge crowd of people gathered together. Furthermore, Mr. Šaňák, who was Fránek's colleague from anticommunist resistance surprisingly gave speech by Fránek's coffin, where he reminded Fránek's achievements. On this funeral were also present some of the agents of National Security, so it is logical, that Šaňák could not speak freely about Fránek's work for resistance, but even so, after this act of bravery, Fránek's funeral turned into small anticommunist manifest.

Biogramy

Cetl Josef, 27. 2. 1915, Syrovice, povoláním soustružník kovů.

Pocházel z dělnické rodiny. Po vychození osmi tříd obecné školy v Syrovicích se vyučil soustružníkem u firmy Oto Doležálek. Po vyučení pracoval na více místech v Brně vždy jako dělník. V roce 1936 nastoupil do zaměstnání v brněnské Zbrojovce v Brně Zábřovicích, kde pracoval až do roku 1950, poté ve Zbrojovce v Brně-Lišni. Od roku 1945 do 1948 byl členem Orla a ČSL. Ve straně zastával funkci předsedy místní organizace v Syrovicích po dobu půl roku. Vojenskou službu nastoupil v roce 1937 a vrátil se z ní až roku 1939 v době obsazení republiky Němci. Předtím se roku 1934 oženil s Eliškou Patočkovou a měli spolu pět dětí. Roku 1952 se s ní rozvedl.⁴³⁶ Od června 1948 byl účasten protistátní činnosti v rámci organizace Modrý štít, do které byl zapojen svým dlouholetým známým A. Fránkem. V této činnosti pokračoval i po Fránkově zatčení v lednu 1949. Pro ilegální činnost byla ze začátku podezřelá i Cetlova milénka Ungrová, neboť Cetl styky s ní zastíral jako politické. Cetl byl zatčen Státní bezpečností 28. července 1955. Odsouzen byl v procesu Josef Cetl a spol. Krajským soudem v Brně dne 19. prosince 1955 za velezradu k sedmi letům vězení, propadnutí ¼ majetku a k peněžitému trestu 1 000 Kčs.⁴³⁷ Zprvu byl vězněn od prosince 1955 do 12. ledna 1956 v Brně ve věznici č. 1. kde byl přiřazen k práci na sáčkárně. Od 13. ledna 1956 do 26. června 1958 byl v Rtyni v Podkrkonoší, v uhelných dolech, kde pracoval v hlubině jako přepínač vozů. Od 28. června 1958 ve Valdicích na plně honorované pozici na pracovišti Mechanika, kde pracoval na přípravě materiálu. Propuštěn na presidentskou amnestii 11. května 1960.⁴³⁸

---

⁴³⁶ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokolární výpověď Josefa Cetla, 11. 1. 1954(sic!), s. 1–2. Zřejmě se jedná o chybu, neboť i samotný Návrh na zatčení je datován 21. 7. 1955, výslech byl pravděpodobně veden ke konci července 1955, tak jak navazují svým datem i ostatní protokoly.

⁴³⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Rozsudek Krajského soudu v Brně, 19. 12. 1955.

⁴³⁸ NA, f. SSVN, osobní vězeňský spis Josefa Cetla.

Dostál, Květoslav Ing. 29. 4. 1921 Těšany, provozovatel autoopravny. Narodil se do rolnické rodiny. Měl jednu sestru, Marii. Kromě 5 tříd obecné a 4 tříd měšťanské školy získal vzdělání na vyšší strojní průmyslové škole v Brně, kde dva roky studoval elektro-technický obor. Maturoval v roce 1943 a poté nastoupil zaměstnání v Brněnské zbrojovce jako projektant a později jako dílenský inženýr do výroby. Zde pracoval až do konce okupace. V květnu 1945 byl zvolen dělníky šéfem dílen, tuto funkci vykonával do svého nastoupení na vojenskou službu v roce 1946, ta trvala pět měsíců v Jihlavě, kde byl v záložní důstojnické škole. Poté v březnu 1947 opět nastoupil do brněnské Zbrojovky. 1. ledna 1948 přešel do firmy Novotný, strojní zámečnictví v Brně, Vlhká č. 28 jako náměstek firmy. Ze spolkové činnosti byl D. organizován v tělocvičné jednotě Orel až do rozpuštění v roce 1940. Roku 1945 vstoupil do ČSL a v brněnské Zbrojovce byl jednatelem strany lidové až do svého nastoupení vojenské služby v roce 1946. V této době se ponejvíce scházel s A. Fránkem.⁴³⁹ Zatčen byl 9. ledna 1949 za protistátní činnost a souzen spolu s dalšími lidovci v rámci procesu Miroslav Kostelka a spol. Státním soudem v Brně byl dne 2. listopadu 1949 odsouzen k šesti letům vězení zostřeným půlročním tvrdým ložem a k peněžitému trestu 30 000 Kčs, které byly v případě nedobytnosti možno nahradit trestem 3 měsíců těžkého žaláře. Navíc navždy ztratil živnostenské oprávnění.⁴⁴⁰ Podal odvolání k Nejvyššímu soudu, který jej však ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byla vyslovena konfiskace celého majetku.⁴⁴¹

---

⁴³⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokolární výpověď Ing. Květoslava Dostála, 10. 1. 1949, s. 1.

⁴⁴⁰ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 5–6.

⁴⁴¹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950. s. 2.

Drobný Antonín, 11. 1. 1903, Hulín, povoláním úředník.

Narodil se učiteli Františkovi Drobnému, který zemřel 1905. Matka byla v domácnosti. Měl tři bratry. Vychodil pět tříd obecné školy v Novém Městě na Moravě. Roku 1914 odešel na studia do Brna, kde studoval po dobu dvou let klasické gymnázium. V roce 1916 se vrátil do Nového Města na Moravě, aby zde studoval na Státní reálce. Po složení maturity studoval jeden rok soukromě latinu, z které pak roku 1922 složil doplňovací maturitní zkoušku na klasickém gymnáziu v Brně. Téhož roku po prázdninách odešel na studie na Karlovu univerzitu v Praze, kde studoval Práva. V roce 1927 byl promován Dr. Práv. Od října 1927 do listopadu 1928 vykonával vojenskou prezenční službu v Humenném, Michalovicích a v Brně, v hodnosti svobodníka. Pro nemoc neprodělal záložní důstojnickou školu. Roku 1928 vstoupil do ČSL, kde byl nejdříve pouze řadovým členem, poté členem výborů, jednatelem, a nakonec předsedou místní organizace Brno I. Mimo to byl členem výboru okresního orgánu ve Velkém Brně a členem zemského zastupitelstva strany. Od roku 1945 byl také jednatelem místní organizace Brno II a v roce 1946 byl stranou vyslán do finanční komise UNV města Brna, tuto funkci vykonával až do únorových událostí roku 1948. Významnějších funkcí ve straně však nezastával, ale jezdil po veřejných schůzích jako řečník, avšak jen do roku 1938. Od roku 1920 byl členem Orla a současně zastával funkci místonáčelníka jednoty, a to až do roku 1923. Od té doby byl pouze přispívajícím členem Orla. Byl také předsedou sociálního studijního sdružení a pak také akademického sociálního sdružení v Novém Městě na Moravě. Po příchodu do Prahy roku 1923 byl nejprve členem výboru, pak předsedou a místopředsedou ústředí katolického studentstva v Praze. Po svém návratu z vojny roku 1929 byl zvolen předsedou akademicko-katolického spolku Moravan. Tuto funkci měl na starosti po dva roky. Zastával také funkci kulturního referenta Ústředí katolické Omladiny v Brně a později byl jejím jednatelem a generálním tajemníkem, a to až do okupace, kdy se své funkce vzdal.⁴⁴² Od 1. prosince 1928

---

⁴⁴² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Dr. Antonína Drobného, 6. 1. 1949, s. 1–2.

do 31. srpna 1931 působil na soudě v Brně. Z počátku jako právní praktikant, později jako auskultant a po složení soudcovské zkoušky zastával místo soudce u Okresního soudu ve Slavkově u Brna. Od 1. srpna 1931 do 31. března 1948 pak pracoval u Zemské banky v Brně jako právní úředník. Roku 1937 se oženil s Miladou Očkovou, se kterou měl dvě děti. V důsledku únorových událostí byl přemístěn do Spořitelny v Brně jako úředník.⁴⁴³ Zde pracoval až do svého zatčení, které proběhlo 5. ledna 1949.⁴⁴⁴ Během léta roku 1948 se okrajově zapojil do činnosti ilegální skupiny Modrý štít, především prostřednictvím svého přátelství se Stanislavem Novotným. Poté, co byla skupina rozkryta, byl také zatčen. Souzen byl Státním soudem v Brně spolu s ostatními v procesu Miroslav Kostelka a spol., který k případu zasedal ve dnech 25. až 28. října a 2. listopadu, kdy vynesl rozsudek, ve kterém byl Drobný odsouzen za vlastizradu a vyzvědačství k 15 letům vězení zotřesenému tvrdým ložem půlletně a k peněžitému trestu 50 000 Kčs a propadnutí půlky majetku.⁴⁴⁵ Podal odvolání k Nejvyššímu soudu, který jej však ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byla vyslovena konfiskace celého majetku.⁴⁴⁶ Prošel věznicemi Plzeň Bory, Ostrov u Karlových Varů a Příbram. V posledně jmenovaném pracoval na povrchu jako pomocný dělník.⁴⁴⁷ Dne 15. října 1956 byl podmíněčně propuštěn na svobodu se zkušební dobou devíti let.⁴⁴⁸

---

⁴⁴³ Tamtéž, s. 1.

⁴⁴⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Zápis o zatčení Dr. Antonína Drobného, 5. 1. 1949.

⁴⁴⁵ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 5.

⁴⁴⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 1.

⁴⁴⁷ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Antonína Drobného, Posudok, 23. 1. 1956.

⁴⁴⁸ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Antonína Drobného, Usnesení komise pro podmíněčné propuštění u krajského soudu v Praze, 15. 10. 1956.

Herl Josef, Ing. 8. 8. 1912 Vídeň – 22. 5. 1974 Praha, povoláním úředník a politik. Maturoval na pražském žižkovském reálném gymnáziu a studoval Vysokou školu obchodní v Praze. Vojenskou službu absolvoval v letech 1936–1938, poté pracoval jako soukromý úředník pro řadu podniků a společností (například 1939 úředník spořitelny v Praze na Vinohradech; 1940–1942 byl úředníkem Veřejné nemocnice v Praze na Bulovce; 1942–1945 byl vedoucí účtárny a 1945–1946 byl vedoucí úředník Svazu pro hospodaření s obilím tamtéž). Členem ČSL se stal v roce 1930 a angažoval se především v lidovecké mládeži (1946 krajský předseda mládeže ve Velké Praze, člen Ústředního odboru mládeže ČSL, Orla a Akademické ligy). 1945 se stal členem NV hlavního města Prahy. 1946–1948 vykonával post poslance ÚNS za ČSL. Po únoru 1948 byl tvrdě pronásledován, na začátku června 1948 zatčen. Odsouzen za zločiny úkladů o republiku a nenávisť k režimu odsouzen na doživotí. 1955 mu byl trest snížen amnestií na 25 let. Postupně byl vězněn v Praze, Leopoldově a Valdicích. Roku 1960 byl propuštěn na amnestii. Dalších osm let pak byl zaměstnán jako jeřábík a posléze úředník v ČKD Praha. Roku 1968 šel do důchodu na zasloužený odpočinek. O rok později byl rehabilitován, ale roku 1971 byla rehabilitace zrušena na zásah Generální prokuratury v Praze.⁴⁴⁹

Charvát Cyril, 30. 6. 1906 Velké Meziříčí – 24. 10. 1974 Velké Meziříčí, povoláním učitel a politik. Pocházel z dělnické rodiny a jako jediné dítě vychodil obecnou školu, poté pokračoval na reálném gymnáziu ve Velkém Meziříčí a pak učil na několika obecních školách. Na základě úspěšně splněných doplňovacích učitelských zkoušek, které absolvoval roku 1930, mohl začít učit na měšťanské chlapecké škole ve Velkém Meziříčí. V ČSL se angažoval od poloviny 20. let, ve 30. letech se stal jednatelem místní organizace ČSL ve městě. Po rozpuštění lidové strany, roku 1938, zastával funkci okresního předsedy Národního souručenství. Za okupace se zapojil do okresního odbojového hnutí. Gestapem byl zatčen roku 1941 a poté si odseděl tři

---

⁴⁴⁹ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 86.

měsíce v Jihlavě. Po svém propuštění se opět zapojil do odboje svou podporou ilegální Rady tří. Po válce byl zvolen za ČSL prvním místopředsedou ONV v Jihlavě, předsedou městské organizace strany ve Velkém Meziříčí a členem krajské lidové rady v Jihlavě. 1945–1946 byl poslancem PNS, 1946–1948 poslancem ÚNS. Pracoval v kulturním, zdravotním a informačním výboru parlamentu. Po únoru 1948 nevstoupil do obrozené ČSL ale ani nerezignoval a formálně setrval v parlamentu až do června 1948.⁴⁵⁰ Zůstal v kontaktu se svými bývalými lidoveckými kolegy z parlamentu a zapojil se do ilegální organizace – Výboru. V lednu 1949 byl zatčen Státní bezpečností v nemocnici, kde se zotavoval po náročné operaci. Státním soudem v Brně byl v listopadu 1949 odsouzen na doživotí v procesu se skupinou poslanců strany lidové a jejich pomocníků. Charvát podal odvolání k Nejvyššímu soudu, který jej však ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byl udělen peněžitý trest ve výši 40 000 Kčs.⁴⁵¹ Propuštěn byl na květnovou amnestii roku 1960. Vládnoucí režim současně postihl i jeho rodinu, manželka nesměla vykonávat učitelské povolání a byla s oběma dcerami násilně vystěhována z Velkého Meziříčí do opuštěné, polorozbořené samoty v osadě Bobrava, kde pak dlouhou dobu živořili. Po návratu z vězení se musel Charvát několik let zotavovat, neboť jej pobyt ve vězení stál mnoho fyzických i psychických sil. O zaměstnání se začal ucházet až po několika letech odpočinku. Nakonec začal pracovat jako manuální pracovník v Okresním stavebním podniku ve Žďáru nad Sázavou, neboť své dřívější učitelské povolání z politických důvodů nemohl vykonávat. Po čase se také začal zapojovat do společenského, potažmo kulturního života, neboť zpíval v chrámovém sboru ve Velkém Meziříčí a byl přijat za člena ochotnického divadelního sboru. V rámci Pražského jara poskytl rozhovor pro Lidovou demokracii, ve kterém podpořil právě probíhající demokratizaci ve straně a společnosti, aktivně se zapojit do politického života však odmítl.⁴⁵²

---

⁴⁵⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Cyrila Charváta, 19. 1. 1949, s. 1–2.

⁴⁵¹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 1.

⁴⁵² PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 102.

Chudoba Bohdan, prof., PhDr., 21. 11. 1909 Brno – 2. 1. 1982 Madrid (Španělsko), povoláním historik a politik. Synem anglisty prof. Františka Chudoby (1878–1941). Roku 1928 maturoval na Českém státním gymnáziu v Brně. Historii studoval v Brně, Oxfordu, Římě, Vídni a Madridu. Roku 1933 získal doktorský titul historických věd na královské univerzitě v Madridu-Alcalá de Henarés. Vojenskou službu absolvoval mezi lety 1934–1936 a poté vyučoval dějepis na středních školách v Brně a v Tišnově. Během okupace byl propuštěn a stal se pak komisařem Archivní služby a archivářem Českého zemského archivu (1942–1945), v této době zároveň spolupracoval s odbojem. Po válce (1945–1946) působil na ministerstvu informací. Politicky byl činný v ČSL; 1946–1948 byl poslancem ÚNS. Jako historik se zabýval převážně politickými a duchovními dějinami raného novověku (16.–17. století). Autor mnoha knih, studií a článků (např. *Počátky barokní myšlenky*, 1934; *Španělé na Bílé hoře*, 1945 atd.). Člen Syndikátu československých spisovatelů. Aktivní též jako novinář, 1933 redaktorem časopisu *Akord*, 1945–1946 redaktorem týdeníku *Obzory*. Po únorovém převratu 1948 emigroval již 28. února 1948. Po krátkém pobytu v Německu odešel do Francie, kde získal místo tlumočnicka na francouzském ministerstvu obrany. Živě pak komunikoval s lidoveckými odpůrci režimu v ČSR. Na podzim 1948 spolu s dalšími lidoveckými politiky v exilu založil Radu zahraniční reprezentace ČSL. Se Simeonem Ghelfandem, Josefem Kalvodou a dalšími založil Křesťansko-demokratické hnutí, jež se stalo alternativou k ČSL. Roku 1949 se usadil v USA a zde přednášel historii a politologii na řadě amerických univerzit. Od konce 50. let pobýval často ve Španělsku, kam se pak natrvalo přestěhoval. V exilu publikoval několik historických děl (*Spain and the Empire 1519–1643*, Chicago 1952; *Of Time, Light and Hell*, Haag 1974). Byl jedním z hlavních představitelů exilového konzervativního katolického proudu.⁴⁵³

---

⁴⁵³ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 105–106.

Janáček Alois, Ing., 22. 8. 1900 Jihlava – 2. 1. 1967 Jihlava, povoláním úředník a politik. Absolvoval reálné gymnázium v Hradci Králové a poté pokračoval v letech 1918–1923 ve studiu a na ČVUT, obor stavební inženýrství. Poté (1924–1925) byl zaměstnán jako inženýr na městském stavebním úřadě. V letech 1925–1939 byl vedoucím Městského stavebního úřadu v Jihlavě. 1. září 1939 byl zatčen gestapem jako rukojmí a vězněn v Jihlavě a Znojmě. Po svém propuštění našel opět zaměstnání na stavebním úřadě v Jihlavě, nyní však jen jako stavební referent. 1939–1941 byl okresním předsedou Národního souručenství v Jihlavě. Ve veřejném životě byl velmi činný již od mládí. 1919–1920 byl předsedou Ústředního katolického studentstva v Praze, redaktorem studentského časopisu Jitro, předsedou ochotnického spolku Klicpera, činovník Československého červeného kříže v Jihlavě atd. 1945–1948 člen MNV v Jihlavě; předseda KV ČSL v Jihlavě; 1945–46 poslanec PNS; 1946–1948 poslanec ÚNS, předseda průmyslového výboru. V únoru 1948 vyloučen z ČSL, propuštěn ze zaměstnání a zbaven volebního práva. Po čase získal místo pomocného políra na stavbě. 13. října 1948 byl zatčen jeho syn Jan (v lednu 1949 odsouzen na pět let) a 1. ledna 1949 zatčena i dcera Marie. Sám byl pak zatčen 6. ledna 1949 za protistátní činnost, kterou vyvíjel od jarních měsíců 1948, kdy byl členem ilegální organizace exposlanců lidové strany zvané Výbor. Odsouzen byl Státním soudem v Brně 2. listopadu 1949 v rámci procesu Miroslav Kostelka a spol. na doživotí za velezradu a vyzvědačství plus ztráta živnostenského oprávnění navždy.⁴⁵⁴ Janáček podal odvolání k Nejvyššímu soudu, který jej však ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byl udělen peněžitý trest ve výši 40 000 Kčs.⁴⁵⁵ Prošel vazební věznicí v Brně na Orlí, po delším vyšetřování byl převezen do vězení v Brně na Cejlu. Vězněn byl pak v Plzni na Borech a v Praze na Pankráci, kde pak pracoval jako vězeň v projekční kanceláři. V rámci květnové prezidentské amnestie byl propuštěn 10.

---

⁴⁵⁴ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 3 a 6.

⁴⁵⁵ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 1.

května 1960. Jeho žádosti o důchod nebylo vyhověno. Zaměstnání našel jako pomocný dělník na stavbě. 12. června 1961 byl znovu zatčen, a to za spolu plánování ilegální křesťanskodemokratické strany. V následujícím procesu byl odsouzen na 5 let. Trest si odpykával ve Valdicích, kde brousil bižuterii, a posléze v Praze na Pankráci, kde opět pracoval v projekční kanceláři. 19. června 1964 byl z důvodu dlouhého pobytu za mřížemi postihnut mozkovou mrtvicí a poté byl v prosinci 1964 z vězení propuštěn ze zdravotních důvodů. Od té chvíle žil v Jihlavě a mohl požívat dlouho zaslouženého důchodu. Jeho smutný životní příběh skončil o tři roky později, kdy jej zcela vyčerpaného postihl srdeční infarkt.⁴⁵⁶

Kašpárek Karel, 14. 6. 1923, Olešnice – 15. 10. 2008, Mnichov

Studoval na gymnáziu, avšak po maturitě nemohl dál pokračovat, neboť byly Vysoké školy zavřeny nacisty. Za války pracoval v zemědělství a poté se připlétl do akce německé armády, která hledala partyzány v obci Rozcochy. Díky své znalosti němčiny mohl vypovídat stejně jako ostatní, neboť čekal na výsledcích ve stejné místnosti, spolu s velitelem jednotky, kterému výsledky výsledků chodili vojáci hlásit.⁴⁵⁷ Po válce vstoupil do ČSL a od roku 1946 byl předsedou Klubu lidových akademiků v Brně. Byl posluchačem lékařské fakulty v Brně, ze které byl vyloučen po únoru 1948 vyloučen pro svůj záporný postoj k lidově-demokratickému státnímu zřízení v ČSR. Začátkem dubna společně s Františkem Hlaváčem a Josefem Franclem sestavil protistátní leták, nechal jej rozmnožit a rozšířit. Celou tuto akci Kašpárek financoval částkou 2 000 Kčs. Svým kolegům také několikrát nabízel umožnění ilegálního přechodu do zahraničí. Členem ilegální organizace Modrý štít se stal koncem května 1948, kdy začal spolupracovat se Stanislavem Novotným, Antonínem Fránkem, dr. Kučerou a architektem Richtrem. A prostřednictvím svých přátel Medka a Miroslava Kostelky zprostředkoval

---

⁴⁵⁶ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 110.

⁴⁵⁷ <http://cs-magazin.com/index.php?a=a2004112101> [cit. 9. 4. 2020].

Fránkovi a Modrému štítu písemný styk s dr. Chudobou, který byl v té době již v zahraničí.⁴⁵⁸ Za pomoci architekta Richtra opustil republiku, stejně tak jako Stanislav Novotný. Poté se zdržoval nějaký čas ve Vídni a Innsbrucku, kde studoval na univerzitě. V této době dostal nabídku stát se dopisovatelem pro Rádio Svobodná Evropa. Získal americké státní občanství a střídavě pobýval v Evropě a v USA, v New Yorku. Bydlel i v Mnichově. V Československém oddělení Rádia Svobodná Evropa působil jako redaktor zpráv pod pseudonymem Karel Lamberský. Později se stal vedoucím redakce a předsedou celopodnikové zaměstnanecké rady. Naposled pak také vedoucím celé československé sekce.⁴⁵⁹

Kopřiva Arnošt, 12. 6. 1920, Medlánky

Pocházel z úřednické rodiny a měl bratra Stanislava. Po vychození pěti tříd obecné školy a reálky našel zaměstnání jako úředník v pojišťovně v Brně, kde pracoval až do roku 1943. Poté byl zaměstnán u firmy Oseva v Brně a od roku 1945 pak v sesterském družstvu v Novém Městě na Moravě. Zde se také oženil s Vlastou Procházkovou. V období první republiky byl členem Orla až do jeho zákazu v roce 1939. Po osvobození roku 1945 vstoupil do ČSL, za kterou byl v roce 1947 zvolen do bytové komise MNV v Novém Městě na Moravě. Dále se stal znovu členem Orla a po sloučení pak členem Sokola. Od května 1945 byl také organizován v URO.⁴⁶⁰ Od března 1948 byl členem Svazu československo-sovětského přátelství.⁴⁶¹ Po únorových událostech se zapojil díky svému známému Stanislavu Novotnému, do činnosti ilegální organizace Modrý štít. Byl zatčen Státní bezpečností v Jihlavě 6. ledna 1949⁴⁶² a poté 31. ledna eskortován do Brna na Krajské velitelství státní bezpečnosti. V rámci procesu Miroslav Kostelka a spol. byl odsouzen jakožto člen Modrého štítu Státním soudem v Brně dne 2.

---

⁴⁵⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Trestní oznámení, 10. 7. 1949, s. 36.

⁴⁵⁹ <http://cs-magazin.com/index.php?a=a2004112101> [cit. 9. 4. 2020].

⁴⁶⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Arnošta Kopřivy, 12. 1. 1949, s. 1.

⁴⁶¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Arnošta Kopřivy, 1. 2. 1949, s. 1.

⁴⁶² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Zápis o zatčení Arnošta Kopřivy, 6. 1. 1949.

listopadu 1949 za zločiny vlastizrady a vyzvědačství k 25 letům vězení, zostřeným půlročním tvrdým ložem a k peněžitému trestu 30 000 Kčs.⁴⁶³ Z vyšetřovací vazby v Brně byl 21. února 1951 převezen do věznice v Plzni.⁴⁶⁴ V roce 1957 byl propuštěn z vězení, neboť utrpěl poranění míchy.⁴⁶⁵

Kostelka Bedřich, 6. 3. 1898 Vyškov – 30. 9. 1973 Brno, orelský funkcionář a politik. Syn z deseti dětí v silně věřící rodině vyškovského úředníka. Bratranec pozdějšího místopředsedy strany a ministra pošt Františka Hály. Maturitní vzdělání získal na gymnáziu ve Vyškově (1917), následovala vojenská povinná služba na východní frontě. Po vzniku ČSR nastoupil jako úředník berní správy ve Vyškově. Velmi činný v jednotě Orla, od roku 1930 okresní náčelník. 1932 se stal členem obecní rady za ČSL. Během okupace se zapojil do domácího odboje, a to konkrétně do Obrany národa, za to byl roku 1942 zatčen gestapem a vězněn šest týdnů v Brně. Roku 1944 byl opět zatčen, a to za vlastizrady na sedm let. V Bayreuthu osvobozen americkou armádou a již v dubnu 1945 nastoupil jako vedoucí úředník finanční správy v Chebu. Jakmile se vrátil domů, získal post předsedy místní organizace ČSL a místopředsedy ONV ve Vyškově. 1945–1946 byl poslancem PNS za ČSL. Místo na kandidátce ÚNS přenechal Františku Hálovi, avšak jeho pozice a vliv ve straně to neohrozilo. V únoru 1948 byl vyloučen z ČSL, zůstal však ve spojení s vysokými funkcionáři Orla a ČSL. Prostřednictvím svého syna Miroslava K. byl ve spojení s Bohdanem Chudobou, toho času v emigraci. Byl v kontaktu s předúnorovými poslanci ČSL ze skupiny Modrý štít. Zatčen 6. ledna 1949 za protistátní činnost, o den později zatčen i jeho syn Miroslav. 2. listopadu 1949 byl odsouzen Státním soudem v Brně na 25 let žaláře, stejný trest potkal i jeho syna. Ve vykonstruovaném procesu byla odsouzena i jeho manželka Ludmila, která dostala 12 let. K tomu všemu byl pak ještě celé rodině zabaven

---

⁴⁶³ MZA, f. C 145, karton 64, Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 4.

⁴⁶⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Zpráva o nastoupení trestu, 11. 4. 1951.

⁴⁶⁵ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Záznam Krajské správy ministerstva vnitra – Jihlava, 26. 11. 1957, s. 1.

veškerý majetek. Bedřich Kostelka byl vězněn postupně v Plzni-Borech, Valdicích, Ostrově u Karlových Varů, Mírově a Leopoldově. V květnu 1960 byl z vězení propuštěn díky prezidentské amnestii, stejně tak i jeho syn. S rodinou odešel do Drnovic, kde museli přesídlit. Kvůli zničenému zdraví se již nikde aktivně proti režimu nezapojoval, a přesto byl stále pod dohledem Státní bezpečnosti. V roce 1968 navštívil setkání perzekvovaných členů Orla s biskupem Karlem Skoupým.⁴⁶⁶

Kostelka Miroslav, 21. 10. 1927, Brno, povoláním úředník.

Vzdělání získal na obecné škole, poté nastoupil na reálné gymnázium ve Vyškově. V roce 1942 přestoupil na obchodní školu ve Vyškově, kterou absolvoval v roce 1944. Poté nastoupil u firmy Antonín Provazník, velkoobchod se zemskými plodinami v Topolanech u Vyškova, kde pracoval jako pomocný dělník do května 1945. Po osvobození pokračoval na studiích na gymnáziu, kde o prázdninách 1946 maturoval. Poté byl několik měsíců na různých zemědělských brigádách. Následovalo studium na Vysoké škole obchodní v Praze (Vysoká škola věd hospodářských). Od svého dětství byl členem Orla ve Vyškově a později členem Junáka. Roku 1945 vstoupil do ČSL ve Vyškově, kde zastával funkci jednatele místního odboru mládeže a později byl zvolen okresním jednatelem mládeže lidové strany v Brně. Poté co odešel na studia do Prahy, stal se členem fakultního spolku a Klubu Lidových akademiků. Po prázdninách r. 1947 byl na valné hromadě KLA, zvolen jednatelem za sekci VŠO a navržen za klub do výboru fakultního spolku. Později získal funkci školského referenta a referenta profesury.⁴⁶⁷ Po únoru 1948 začal zprostředkovávat korespondenci Dr. B. Chudoby, (t. č. v zahraničí) pro ostatní exposlance apod. Celkově byl napojen na ilegální organizaci exposlanců a bývalých funkcionářů ČSL a také na brněnskou ilegální organizaci Modrý štít.

---

⁴⁶⁶ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 135–136.

⁴⁶⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Miroslava Kostelky, 18. 1. 1949, s. 1–2.

Státní bezpečností byl zatčen 8. ledna 1949. 14. února 1949, během Kostelkova transportu z Brna do věznice v Uherském Hradišti došlo k jeho úspěšnému útěku. Tento útek však byl prací Státní bezpečnosti, která převezla Kostelku do konspiračních objektů, kde měl posloužit jako „volavka“ k dopadení studentů z řad bývalého Klubu lidových akademiků v Brně. Po čtyřech týdnech, kdy Kostelka odmítal tuto hru hrát, byl znovu převezen do vazební věznice v Brně.⁴⁶⁸ Odsouzen za protistátní činnost Státním soudem v Brně za velezradu a vyzvědačství na 25 let. Prošel věznicemi Brno, Plzeň a Jáchymov. Propuštěn na amnestii v květnu 1960. 11. června 1960 nastoupil zaměstnání v JMPK Vyškov kde pracoval však krátce a poté nastoupil v JMPK Brno jako dělník.⁴⁶⁹ Poté pracoval jako zámečník v pomocných provozovnách Montážních závodů IB Brno. V roce 1961 byl stále pod dohledem Státní bezpečnosti.⁴⁷⁰

Kučera Vladimír, 27. 6. 1906, Brno, povoláním novinář/redaktor

Vzdělání získal po vychození obecné školy a reálného gymnázia na právnické fakultě v Brně.⁴⁷¹ Od roku 1922 byl členem tělovýchovné jednoty Orel, kde zastával funkci kancelářského správce a poté ústředního jednatele. Od r. 1935 až do osvobození byl redaktorem lidoveckého časopisu *Deník*, který byl v době okupace přejmenován na *Nedělní den*. Během okupace spolupracoval s odbojovou skupinou Kras. Jako dlouholetý člen ČSL, v níž zastával různé funkce, byl po osvobození pověřen ministrem Hálou k vedení deníku *Národní obroda*, zde tedy působil až do února 1948 jako šéfredaktor.⁴⁷²

---

⁴⁶⁸ Srov. FRÁNEK Vilém – KONEČNÝ Karel: „Operace Vajnory“, s. 156.

⁴⁶⁹ ABS, f. vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Okresní oddělení ministerstva vnitra, oddělení veřejné bezpečnosti Vyškov, Prověření, 7. 2. 1961.

⁴⁷⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Zpráva okresního oddělení Ministerstva vnitra ve Vyškově k Akci Mírek, 29. 7. 1961.

⁴⁷¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Trestní oznámení, 10. 7. 1949, s. 37.

⁴⁷² Tamtéž, s. 2.

Malinkovič Jan, 18. 10. 1927, Charvatská Nová Ves, povoláním číšník.

Vychodil pět tříd obecné a jednu třídu měšťanské školy v Charvatské Nové Vsi. Druhou a třetí měšťanskou třídu dokončil v Poštorné. Poté se vyučil v Poštorné holičem. Od února 1948 vedl bufet v Lednici po svém bratru, kterému byl Lednickým MNV zakázán pobyt. Politicky nebyl nikde organizován.⁴⁷³ Na jaře roku 1948 začal nelegálně převádět různé osoby do Rakouska, nejpravděpodobněji ze zjištěných důvodů, a než byl dopaden Státní bezpečností, tak se mu podařilo úspěšně převést na 22 osob.⁴⁷⁴ Zatčen byl 11. ledna 1949 a byl zařazen do procesu Miroslav Kostelka a spol., který byl projednáván Státním soudem v Brně ve dnech 25. až 28. října a 2. listopadu, kdy daný soud vynesl rozsudek, podle kterého byl Malinkovič shledán vinným z velezrady a vyzvědačství za které dostal doživotí a trest ztráty majetku.⁴⁷⁵ Podal však odvolání k Nejvyššímu soudu, ten jej ale ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byl udělen peněžitý trest ve výši 40 000 Kčs.⁴⁷⁶ Nejprve byl od 5. prosince 1951 do 15. února 1955 vězněn v NPT Leopoldově, kde pracoval jako holič. Od 18. února 1955 do 20. prosince 1959 v NPT Ostrov u Karlových Varů, kde pracoval v hlubině. Od 12. prosince 1959 byl přemístěn zpět do Lepoldova, kde pak opět pracoval jako holič. Během svého odpykávání trestu se pokusil několikrát o útěk spolu s vězněm Rehtíkem a Palánem. Za pokus o útěk v roce 1959 pak Malinkovič a Palán byli lidovým soudem v Ostrově odsouzeni k dalšímu odnětí svobody. Malinkovič dostal 3 a půl roku a Palán dostal tři roky.⁴⁷⁷ Malinkovič Byl také často trestán korekcí. Nakonec se však dočkal propuštění na svobodu s šestiletou podmínkou, které proběhlo 18. června 1964.⁴⁷⁸

---

⁴⁷³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Jana Malinkoviče, 12. 1. 1949, s. 1–2.

⁴⁷⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Trestní oznámení, 10. 7. 1949, s. 113.

⁴⁷⁵ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 4.

⁴⁷⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 1.

⁴⁷⁷ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Jana Malinkoviče, Rozsudek. Jménem republiky! 4. 11. 1959.

⁴⁷⁸ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Jana Malinkoviče, Usnesení okresního soudu v Třanavě, 18. 6. 1964.

Marcínek Josef, 29. 9. 1921, Brno, povoláním knihař.

Vychodil pět tříd obecné školy a dvě třídy klasického gymnázia. Poté se vyučil od svého otce být knihařem. Během okupace byl zaměstnán v Německu jako dělník a v roce 1944 se oženil s Věrou Horáčkovou, z tohoto manželství měl dvě děti. Po osvobození byl zaměstnán i nadále u svého otce. Od roku 1938 byl jednatelem a později předsedou katolické omladiny. V roce 1945 vstoupil do ČSL, kde zastával funkci předsedy okresního výboru mládeže strany lidové a v roce 1947 byl zvolen krajským předsedou tamtéž.⁴⁷⁹ Po únoru 1948 se zapojil do protistátní činnosti v rámci spolupracovníků Karla Kašpárka a následně Antonína Fránka, kdy pro něj a z jeho popudu získával informace rázu politického a hospodářského, které pak byly poslány do zahraničí dr. B. Chudobovi. Poté, co byl A. Fránek v lednu 1949 zatčen, převzal iniciativu, a ještě několik měsíců vyvíjel ilegální činnost ve spolupráci s Vladimírem Božkem a Rudolfem Suchým. Nutno podotknout, že v této době zkontaktoval na 30 studentů, u kterých vybíral peníze na protistátní činnost. Byl také v kontaktu s Karlem Kašpárkem, který tehdy pobýval ve Vídni a za Marcínkem vyslal Františka Bukáče a Jaroslava Pospíšila. Marcínek byl nakonec zatčen 12. června 1949, odsouzen Státním soudem v Brně spolu s dalšími obviněnými Vladimírem Božkem, Rudolfem Suchým, Františkem Bukáčem a Jaroslavem Pospíšilem ve společném soudním procesu, zvaném Josef Marcínek a spol.⁴⁸⁰ Od 25. srpna 1951 byl v NPT Příbram kde pracoval v hlubině jako pomocný dělník při údržbě trati. 4. až 9. července 1955 se zúčastnil hromadné hladovky vězňů.⁴⁸¹ Od 1. října 1955 do 29. prosince 1955 byl ve věznici č. 1 v Brně, poté přemístěn do Ostrova u Karlových Varů. Od 30. června 1956 přesunut zpět do Příbrami.⁴⁸² Propuštěn na svobodu se šestiletou podmínkou 8. dubna 1960 z vězení.⁴⁸³

---

⁴⁷⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-487 Brno, Trestní oznámení, 2. 1. 1950, s. 6.

⁴⁸⁰ Tamtéž, s. 1.

⁴⁸¹ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Josefa Marcínka, Posudek, 17. 6. 1957.

⁴⁸² NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Josefa Marcínka.

⁴⁸³ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Josefa Marcínka, Usnesení Krajského soudu v Praze, 8. 4. 1960.

Mašek Tomáš, 13. 6. 1910 Deblín. Pocházel z rolnické rodiny a měl 6 sourozenců. Vzdělání získal na reálném gymnáziu v Tišnově, poté pokračoval na právnické fakultě v Brně. Od dětství byl aktivním členem tělocvičné jednoty Orel. V roce 1934 zastával funkci župního náčelníka. Členem ČSL se stal v 21 letech. Před okupací byl členem spolku katolických akademiků Morava a klubu lidových akademiků v Brně. Vojenskou službu vykonal v letech 1935–1937. Během okupace pracoval na statku svého bratra, poté jako lesní dělník u správy lesního statku města Brna a byl členem Národního souručenství v Deblíně, kde zastával funkci okresního jednatele mládeže. Také byl členem NOÚZ. Po osvobození nastoupil na místo účetního v hotelu Padowetz v Brně a 21. dubna 1948 vstoupil do KSČ. Stal se členem ROH, kde vykonával post pokladníka odboru zaměstnanců v hostinství.⁴⁸⁴ Aktivně se zapojil do ilegální činnosti lidovecké organizace Modrý štít, kdy se v jeho kanceláři v brněnském hotelu Padowetz scházeli bývalí poslanci strany lidové a domlouvali se zde na dalším postupu. Nadále se zde také soustředila korespondence ze zahraničí doručovaná přes hranice skrze řadu kurýrů. Zatčen byl za protistátní činnost 4. ledna 1949 a v rámci velkého procesu Miroslav Kostelka a spol., kdy se jednalo o proces s lidoveckými ex-poslanci a funkcionáři strany lidové (kteří byli zatčeni v rámci tzv. Operaci Vajnory), byl odsouzen Státním soudem v Brně dne 2. listopadu 1949 k 25 letům těžkého žaláře, zostřeným tvrdým ložem na půl roku a k peněžnímu trestu 50 000 Kčs.⁴⁸⁵ Mašek se s rozsudkem nechtěl smířit, a tak podal odvolání k Nejvyššímu soudu, který jej však ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byla vyslovena konfiskace celého majetku.⁴⁸⁶ Do roku 1955 pracoval v NPT Ostrov na různých podpůrných pozicích (naposled jako pomocný dělník v hlubině). Od 22. července 1955 byl v NPT Leopoldov, kde byl zařazen jako administrativní síla na hospodářském finančním

---

⁴⁸⁴ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Tomáše Maška, 4. 1. 1949, s. 1–2.

⁴⁸⁵ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 4.

⁴⁸⁶ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 2.

oddělení. Poté na EZB – Elektrozávody Bratislava. Propuštěn 11. května 1960 na presidentskou amnestii.⁴⁸⁷

Medek Josef, 9. 3. 1927, Vyškov, povoláním student.

Po vchození 5 tříd obecné školy ve Vyškově nastoupil na reálné gymnázium ve Vyškově, kde absolvoval 4 třídy a v roce 1942 po uzavření 5. třídy přešel na obchodní školu ve Vyškově, kterou absolvoval v roce 1944. Poté byl zaměstnán u svého otce jako řidič nákladního vozidla. Během okupace byl zapojen do ilegální protinacistické skupiny Hnutí za svobodnou republiku ve Vyškově. Po osvobození dokončil válkou přerušena studia a maturoval roku 1946. V téže roce se zapsal na filosofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. V době svého zatčení měl za sebou 5 semestrů. Od svého dětství byl členem Orla a v roce 1945 vstoupil do ČSL, kde byl veden jako přispívající člen. Dále byl členem spolku Lidových akademiků v Brně. Téhož roku se stal členem Svazu české mládeže, kde byl členem výboru za reálné gymnázium ve Vyškově. Od 1. ledna 1948 do únorových událostí, byl členem redakce kulturní rubriky *Národní obrody*. V roce 1947 psal do *Národní obrody* několik úvodníků politického a ideologického rázu. Byl také od roku 1945 přihlášen do svazu SBS, ale nebyla mu vystavena legitimace.⁴⁸⁸ Během letních měsíců roku 1948 se stal okrajovým spolupracovníkem ilegální skupiny Modrý štít, kdy se prostřednictvím Antonína Fránka a Karla Kašpárka podílel na protikomunistickém odboji. Zatčen byl 20. ledna 1949. Souzen byl Státním soudem v Brně v rámci procesu Miroslav Kostelka a spol. 25. až 28. října a 2. listopadu, kdy byl vydán rozsudek, kterým byl Medek odsouzen k 15 letům vězení zosířených pūlletně tvrdým ložem a k peněžní pokutě 10 000 Kčs a k propadnutí majetku.⁴⁸⁹

---

⁴⁸⁷ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Tomáše Maška. Rozhodnutí krajského soudu v Nitře, 28. 4. 1960.

⁴⁸⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Josefa Medka, 19. 1. 1949, s. 1.

⁴⁸⁹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. OR II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 1. 1949, s. 5–6.

Nečas Adolf, 17. leden 1900, Brno – 16. listopadu 1964, Brno, povoláním řezník a uzenář.

Narodil se do rodiny řezníka jako nejstarší z 9 dětí. Vychodil 5 tříd obecné a 3 třídy reálné školy v Brně, poté se vyučil na řezníka u Emila Vašíčka v Kaničích u Brna. Od mládí cvičil v tělovýchovné jednotě Orel. Pracoval u mnoha firem až do roku 1918, kdy nastoupil jako domobranec k 8. pěšímu pluku v Hermanstadtu. Roku 1919 byl demobilizován a poté pracoval jako porážeč dobytka do září 1920 na brněnských jatkách. 1. října 1920 nastoupil opět vojenskou službu, nyní již v Československém státě, a to v Užhorodě u 36. pěšího pluku, kde dosáhl hodnosti četaře. V roce 1923 odjel na rok pracovně do Francie. Poté opět nastoupil na vojenské cvičení. Od roku 1927 měl vlastní živnost řeznicko-uzenářskou a vstoupil do spolku Katolických tovaryšů v Brně a posléze vstoupil do ČSL – živnostenského odboru. V ČSL zastával funkci místopředsedy pro brněnský okres až do roku 1938. Po navrácení z mobilizace v roce 1938 byl delegován do Národní jednoty. V dubnu roku 1939 byl zvolen předsedou Národního souručenství. O rok později, po zatčení jeho manželky Gestapem, se funkce vzdal. V době okupace pracoval v českém podzemním hnutí a byl zapojen přímo na Dr. Máčala a dr. Zdráhala. Po osvobození Brna byl zvolen jako zásobovací referent města Brna a v této době také znovu založil ČSL buňku na Brněnsku. 1. srpna byl zvolen do UNV v Brně jako bezpečnostní referent a tuto funkci vykonával až do 23. února 1948. V ČSL zastával funkci předsedy Okresního výboru živnostenského a místopředsedy lidové jednoty brněnského okresu.⁴⁹⁰ V letních měsících roku 1948 se zběžně zapojil do činnosti lidovecké ilegální skupiny Modrý štít. Jako jeden z nejbližších spolupracovníků byl také v kontaktu s páterem Lekavým, který krátce po únoru 1948 emigroval do Řezna a Aloisem Smutkem a Janem Frodlem, nadále pak měl u sebe doma přechovávat agenty.⁴⁹¹ Zatčen byl 4. ledna 1949.⁴⁹² Odsouzen byl 2. listopadu 1949 Státním soudem v Brně v rámci procesu Miroslav Kostelka a

---

⁴⁹⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokolární výpověď Adolf Nečase, 4. 1. 1949, s. 1–2.

⁴⁹¹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokolární výpověď Aloise Smutka, 6. 1. 1955, s. 1–2.

⁴⁹² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Zápis o zatčení Adolfa Nečase, 5. 1. 1949.

spol. k 15 rokům vězení, zostřeným na půl roku tvrdým ložem a k peněžitému trestu 50 000 Kčs.⁴⁹³ Do roku 1954 byl vězněn v Ostrově u Karlových Varů, dále pak mezi lety 1954–1959 ve Valdicích a nakonec od roku 1959 v Leopoldově. V roce 1955 byl jeden měsíc, tedy od 22. listopadu do 22. prosince ve věznici č. 2 v Praze. Ve Valdicích byl pracovníčně zařazen nejdříve na třetím oddělení, tedy na pracovišti Koh-i-noor, poté pak v ústavní kuchyni a na pracovišti Konopa a posléze opět v kuchyni.⁴⁹⁴ V Leopoldově pak balil celofán.⁴⁹⁵ 10. května 1960 byl Nečas propuštěn na svobodu na základě amnestie prezidenta republiky. Zemřel 16. listopadu 1964.⁴⁹⁶

Novák Alois, 21. 6. 1884 Přemyslovice – 4. 11. 1961 Praha, kněz, učitel a politický činitel. Pocházel z učitelské rodiny na Konicku, vzdělání získal na Arcibiskupském gymnáziu v Kroměříži a poté pokračoval na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci. Vysvěcen na kněze byl roku 1918 v Olomouci. Roku 1922 nastoupil jako kaplan v Radiměři, kde působil krátce, přešel totiž jako učitel náboženství do ústavu hluchoněmých v Lipníku nad Bečvou. Zde se také angažoval v katolických kruzích (Orel). Do ČSL však vstoupil až po květnu 1945. Od 1927 pracoval v ústavu hluchoněmých v Praze, po válce zde zastával funkci ředitele. 1943 byl jmenován arcibiskupským notářem, 1948 pak čestným konzistorním radou. 1945–1948 poslancem ZNV v Praze za ČSL. Po únoru 1948 byl zbaven mandátu v Zemském národním výboru a byl vyloučen z ČSL. Nadále však udržoval styky s přáteli a bývalými vysokými členy a funkcionáři bývalé ČSL. V březnu 1948 se aktivně zapojil do schůzek bývalých poslanců strany lidové a do jejich ilegální organizace zvané Výbor. Některé schůzky se dokonce konaly u něj v pražském bytě. Zprostředkoval např. spojení s Františkem

---

⁴⁹³ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 1–5.

⁴⁹⁴ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Adolfa Nečase.

⁴⁹⁵ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Adolfa Nečase, Ods. Nečas Adolf – hodnotenie, 15. 12. 1959.

⁴⁹⁶ ABS, f. A8/1 Inspekce ministra vnitra, inv. j. 1305, Adolf Nečas, Antonín Drobný – přešetření stížnosti, Zpráva, 2. 11. 1965, s. 5.

Hofmanem, předúnorovým předsedou obvodové rady ČSL Praha-Smíchov.⁴⁹⁷ Zatčen byl 29. ledna 1949,⁴⁹⁸ spolu s ostatními lidoveckými funkcionáři a exposlanci v hromadné razii. Obviněn byl z velezrady, špionáže a dalších politických zločinů. Odsouzen byl Státním soudem v Brně spolu s dalšími lidoveckými exposlanci a funkcionáři v rámci procesu Miroslav Kostelka a spol. 2. listopadu 1949 na 20 let vězení zostřené půlročním tvrdým ložem a k peněžní pokutě ve výši 30 000 Kčs.⁴⁹⁹ 1960 byl propuštěn na amnestii, podmíněnou spoluprací se Státní bezpečností. Tomuto vydírání však odolal, a odmítl předávat jakékoli informace o svých bývalých spoluvězních a přátelích apod. Jeho spis byl záhy odložen. Zbytek života strávil v Praze.⁵⁰⁰

Novotný Stanislav, 14. 11. 1912, Nové Město na Moravě.

Dlouholetý příslušník ČSL a funkcionář tělocvičné jednoty Orel. Při okupaci spolupracoval s odbojovou skupinou Obrana národa v rámci Novoměstska a Tišnovska.⁵⁰¹ Po osvobození se stal v roce 1945 předsedou ČSL v Novém Městě na Moravě a za tuto stranu pak místopředsedou a bezpečnostním referentem ONV a úředníkem ZNV v Brně. Po komunistickém převratu v únoru roku 1948 byl funkcí zbaven⁵⁰² a začal vytvářet protistátní organizaci Modrý štít. V létě 1948 odešel do zahraničí, aby se pokusil konsolidovat tamní emigrantskou scénu. V zahraničí spolupracoval s B. Chudobou, Karlem Kašpárkem a Františkem Novotným.

---

⁴⁹⁷ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 178–179.

⁴⁹⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Zápis o zatčení Aloise Nováka, 29. 1. 1949.

⁴⁹⁹ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 4.

⁵⁰⁰ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 178–179.

⁵⁰¹ Podrobněji viz TULIS, Josef: *Obrana národa na Novoměstsku. Kapitoly z historie odboje na Českomoravské vysočině*. Nové Město na Moravě 1995.

⁵⁰² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Trestní oznámení, 10. 7. 1949, s. 32.

Plesl Jan, 21. 12. 1898, Vlčnov – 21. 8. 1953 Mírov, povoláním rolník a politik.

Vychodil 5 tříd obecné školy ve Vlčnově a pokračoval na klasickém gymnáziu, kde absolvoval pouze 7 tříd, neboť v roce 1916 nastoupil vojenskou službu, maturitu již nedodělal. Po návratu z vojny roku 1920 se vrátil domů k rodičům, kde pracoval na rodinném hospodářství. Od roku 1919 byl členem Sokola, kde byl asi 3 roky vzdělavatelem, jinak řadovým členem. Od roku 1920 byl členem Hasičského sboru ve Vlčnově, kde byl také náčelníkem do roku 1945, poté zvolen starostou hasičského sboru. Roku 1922 se oženil s Filomenou, rozenou Indrovou, se kterou měl 3 děti. Téhož roku vstoupil do agrární strany, za kterou byl delegován do obecní rady ve Vlčnově. V této straně setrval do roku 1930, kdy ze strany vystoupil a vzdal se funkce člena obecní rady. Následujícího roku kandidoval do obecního zastupitelstva za nepolitickou skupinu a byl zvolen starostou. V této funkci setrval až do roku 1938. Mezi lety 1930 až 1945 nebyl členem žádné politické strany. V září roku 1945 vstoupil do ČSL, za kterou byl v květnu 1946 zvolen jako poslanec do ÚNS. V roce 1948 obhájil poslanecký mandát, když v květnových volbách kandidoval v rámci jednotné kandidátky Národní Fronty. V poslanecké funkci vydržel až do svého zatčení, které proběhlo 8. ledna 1949.⁵⁰³ Od jara 1948, tedy po únorových událostech, začal se postupně scházet s exposlanci lidové strany (hlavně Janáček, Charvát atd.) Kterým podával informace z parlamentu apod. Bývalí lidovečtí poslanci mezi sebou vytvořili ilegální organizaci s cílem vytvořit protipól k obrozené straně lidové a pro tyto účely se snažili vytvořit nový politický program. Tajně si také dopisovali s exposlancem Dr. Bohdanem Chudobou, který emigroval ihned po únoru 1948. Plesl se stýkal také s Antonínem Fránkem a byl tedy v kontaktu s Modrým štítem. Po odhalení a provedení velké zatýkací akce s názvem Operace Vajnory byl spolu s desítkami jiných zatčen a poté souzen v rámci procesu Miroslav Kostelka a spol. Státním soudem v Brně. Rozsudkem z 2. listopadu 1949 odsouzen na doživotí za velezradu a vyzvědačství.⁵⁰⁴ Podal odvolání k Nejvyššímu soudu, který jej však

---

⁵⁰³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Jana Plesla, 8. 1. 1949, s. 1.

⁵⁰⁴ MZA, f. C 145, karton 64, Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 4.

ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byl udělen peněžitý trest ve výši 40 000 Kčs.⁵⁰⁵ Během trestu postupně vězněn v Plzni, Leopoldově, a nakonec na Mírově, zemřel roku 1953 z důvodu chronických onemocnění a vyčerpání. Díky velkému počtu účastníků se jeho pohřeb stal spontánní protikomunistickou manifestací. V květnu 1966 byl plně rehabilitován.⁵⁰⁶

Richtr Vladimír, 14. 6. 1905, Měnín, povoláním architekt

Pocházel z rolnické lidovecké rodiny. Od svého mládí byl členem a později župním náčelníkem těl. jednoty Orel a dlouholetým příslušníkem ČSL. Během okupace byl členem odbojové skupiny Kras, která byla napojena na velkou odbojovou skupinu Hnutí za svobodu. Po únoru 1948 kolem sebe a Jana Dvořáka shromáždil skupinu lidí z jižní Moravy, kteří se specializovali na provádění přechodů do zahraničí pro státem stíhané občany apod. Spolupracoval s Dr. Kučerou, A. Fránkem, Ing. Dostálem a dalšími z Modrého štítu, kterým pomáhal zprostředkovávat přechody do zahraničí. Jako architekt se soustředil a specializoval na stavby církevních domů a kostelů.⁵⁰⁷ V září 1948 musel uprchnout do zahraničí, neboť se do Brna vrátil František Holec, který byl dříve Richtrovými lidmi převeden do zahraničí, a nyní se vrátil, aby jej vydíral. Richtr musel, spolu se svým spolupracovníkem Střelským, přeplavat řeku Moravu ze slovenské strany, aby se dostali do Rakouska, neboť jejich převaděčský kanál, byl již tou dobou nejspíše vyzrazen.

---

⁵⁰⁵ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 1.

⁵⁰⁶ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 197.

⁵⁰⁷ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Trestní oznámení, 10. 7. 1949, s. 41.

Ryšavý Tomáš, 16. března 1920, Brno, povoláním strojní zámečnick,

Od června 1948 se aktivně podílel na činnosti lidovecké ilegální skupiny Modrý štít ve spolupráci s Jaroslavem Suchomelem a Josefem Cetlem, kdy prováděli zpravodajskou činnost ve Zbrojovce Brno a takto získané zprávy pak předávali A. Fránkovi, který je pak přes kurýra posílal do zahraničí k rukám dr. Bohdana Chudoby. Odsouzen Krajským soudem v Brně dne 1. prosince 1955 za vlastizrady k šesti letům vězení, ztrátě ¼ majetku a k peněžitému trestu 700 Kčs.⁵⁰⁸ Ve věznici č. 2 v Brně byl od 7. října 1955 do 19. prosince 1955 ve vyšetřovací vazbě, poté nezařazen. 13. ledna 1956 přemístěn do Ostrova.⁵⁰⁹ Od 19. února 1956 do 26. června 1958 v NPT Rtyně, kde byl zařazen jako dělník v hlubině při obsluze důlního vrtáku. Během roku 1957 byl přemístěn do NPT Valdice na léčení. Poté opět přemístěn do NPT Rtyně odkud byl převeden 28. 6. 1958 zpět do Valdic a od 30. června 1958 až do propuštění byl přiřazen na pracoviště Mechanika, kde zastával pozici frézaře.⁵¹⁰ Propuštěn na svobodu s čtyřletou podmínkou 25. března 1960.⁵¹¹

Staněk Ludvík, 19. 8. 1910, Bohdalec

Pocházel z rolnické rodiny a měl 3 sourozence. Absolvoval 8 tříd obecné školy v Bohdalcí. Poté v roce 1924 nastoupil jako dělník na pile v Radešíně, kde pracoval až do roku 1929. Roku 1929 složil zkoušku ze 3 tříd měšťanské školy a téhož roku na podzim navštěvoval státní pilařskou školu ve Valašském Meziříčí. Roku 1932 nastoupil vojenskou presenční službu u dělostřeleckého pluku 6 v Brně a dosáhl zde hodnosti desátníka. Po návratu z vojny roku 1934 pracoval až do září toho roku doma na rodinném hospodářství. Nato nastoupil místo jako účetní v jednotě hospodářských družstev v Novém Městě na Moravě. Roku 1940, kdy byla Jednota

---

⁵⁰⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Právoplatný rozsudek Krajského soudu v Brně, 1. 12. 1955.

⁵⁰⁹ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Tomáše Ryšavého.

⁵¹⁰ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Tomáše Ryšavého. Hodnocení, 19. 12. 1959.

⁵¹¹ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Tomáše Ryšavého, Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, 25. 3. 1960.

hospodářských družstev sjednocena s Hospodářským družstvem v Novém Městě na Moravě, byl Staněk ustanoven pokladníkem. V červenci 1945 se stal vedoucím úředníkem zmíněného družstva, kde působil až do března 1948. 1. dubna 1948 nastoupil jako účetní u firmy Chroust a Rohlík, výroba Lyží v Novém městě na Moravě, kde pracoval pouhý jeden měsíc. 1. května 1948 nastoupil místo disponenta u hospodářského družstva v Ivančicích,⁵¹² kde pracoval až do svého zatčení, které proběhlo 9. února 1949.⁵¹³ Neboť, jakožto známý Stanislava Novotného, se v letních měsících roku 1948 připletl do aktivit ilegální skupiny Modrý štít a okrajově s ní spolupracoval. Souzen byl Státním soudem v Brně ve dnech 25. až 28. října a 2. listopadu 1949, kdy byl vynesena rozsudek, který jej odsuzoval na 10 let vězení zstřených pŕlletně tvrdým ložem a k peněžitému trestu ve výši 10 000 Kčs a propadnutí půlky majetku.⁵¹⁴ Následně nato podal Staněk odvolání k Nejvyššímu soudu, který jej však ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, vyhověl však odvolání státní prokuratury čili mu byla vyslovena konfiskace celého majetku.⁵¹⁵ V rámci svého trestu byl během roku 1950 umístěn postupně do pracovních útvaru v Rakšicích, v Blansku a Oslavanech. V posledním jmenovaném pracoval do 23. července 1953 jako pomocník havíře,⁵¹⁶ poté byl transportován do vězeňského ústavu Ostrov u Karlových Varů, kde pracoval na šachtě jako pomocný dělník. V roce 1952 zažádal o milost, ale ta byla zamítnuta. Propuštěn byl 28. září 1954 s šestiletou podmínkou.⁵¹⁷

---

⁵¹² ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o výpovědi Ludvíka Staňka, 10. 2. 1949, s. 1.

⁵¹³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno, Protokol o zatčení Ludvíka Staňka, 9. 2. 1949.

⁵¹⁴ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949, s. 5.

⁵¹⁵ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 2.

⁵¹⁶ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Ludvíka Staňka, Staněk Ludvík – posudek, 25. 4. 1952.

⁵¹⁷ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Ludvíka Staňka, Usnesení Komise pro podmínečné propuštění z trestu při krajském soudu v Karlových Varech, 28. 9. 1954.

Suchomel Jaroslav, 24. 10. 1914, Rojetín, povoláním strojní zámečnick.

Pocházel z velké malozemědělské rodiny a měl 10 sourozenců. Po vchození měšťanské školy v roce 1929 šel do učení na strojního zámečnicka u firmy Fulgur v Tišnově, kde byl tři roky. Po vyučení v roce 1932 byl až do roku 1936 bez zaměstnání, pak nastoupil k firmě Bracek v Tišnově. Zde působil do března 1937 a poté přešel do brněnské Zbrojovky, kde pracoval jako strojní zámečnick až do 14. května 1955, poté přešel do zaměstnání v národním podniku Elektrostroj v Brně, kde pracoval až do svého zatčení. Roku 1940 si vzal Františku Friedlovou z Pavlovic u Vyškova za ženu a měli spolu dvě děti. Od roku 1932 byl přihlášen ve Svazu kovodělníků v Tišnově, kde byl členem až do roku 1937. Poté přestoupil do odborové organizace Křesťanských dělníků a zaměstnanců ve Zbrojovce. V době okupace byl členem NOÚZ a poté v ROH. Do ČSL vstoupil po osvobození v roce 1945 až do února 1948, kde zastával funkci předsedy závodní organizace v brněnské zbrojovce. Od června 1948 vyvíjel protistátní činnost v rámci organizace Modrý štít, do které byl zasvěcen bývalým poslancem Antonínem Fránkem. V této činnosti pokračoval i po Fránkově zatčení v lednu 1949. Suchomel byl zatčen Státní bezpečností 19. srpna 1955.⁵¹⁸ V soudním procesu Josef Cetl a spol. byl 19. prosince 1955 odsouzen krajským soudem v Brně k 7 rokům vězení, propadnutí ¼ majetku a 1 000 Kčs peněžní pokuty.⁵¹⁹ Během výkonu trestu prošel hned několika věznicemi. Po Brně, kde byl přiřazen na práci v sáčkárně byl přemístěn do NPT Rтынě v Podkrkonoší, kde musel pracovat v uhelném dole Z. Nejedlého. Od 28. června 1958 do 20. listopadu 1958 byl krátce v NPT Valdice. 26. listopadu byl pak zpátky v Brně, neboť se zde projednávala jeho případná obnova soudního řízení, ta však byla zamítnuta a Suchomel byl již 4. prosince 1958 zpátky ve

---

⁵¹⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Rozkaz k zatčení, 19. 8. 1955.

⁵¹⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Rozsudek Krajského soudu v Brně, 19. 12. 1955.

Valdicích, kde pracoval na pracovišti Mechanika jako brusič náradí.⁵²⁰ Propuštěn na svobodu s pětiletou podmínkou 23. prosince 1959.⁵²¹

Šafránek Antonín, 13. 1. 1914, Bořetice, povoláním zemědělec.

Pocházel z malozemědělské rodiny, měl 5 sourozenců. Vychodil obecnou školu v roce 1925 v Bořeticích a poté pokračoval na studiích na klasickém gymnáziu v Brně po dobu dvou let. Studia musel ukončit, neboť jeho otec vážně onemocněl a bylo ho třeba na statku. Školu dokončil v Bořeticích. Mezi lety 1928–1936 byl členem katolické omladiny v Bořeticích.

Od roku 1936 pracoval v zemědělství. Toho roku nastoupil také na vojnu k 24. pěšímu pluku Znojmo, kde sloužil do 1. dubna 1939. Při okupaci pracoval opět v zemědělství. Po osvobození vstoupil do ČSL a v červnu 1945 začal pracovat jako technický správce na církevním statku Jiřice, který patřil Mikulovskému probošství. Zde působil do jarních měsíců 1947 a přešel pak do Mikulova jako nájemce církevního statku kláštera Piaristů, kde byl do 31. prosince 1948. Od roku 1947 až do konce roku 1948 byl za stranu lidovou ve funkci místopředsedy Hospodářského družstva v Mikulově. V ČSL byl až do února 1948. Od ONV v Mikulově dostal 10. ledna nařízení k vystěhování pro nespolehlivost. Přestěhoval se 15. ledna 1949 do Jestřebí, kde si pronajal statek od Jana Procházky a zde hospodařil do 31. prosince 1950. Poté se opět přestěhoval, a to do Bořetic a zde opět hospodařil až do 1. prosince 1952, kdy byl povolán na vojenské výjimečné cvičení, kde byl až do 1. dubna 1954. Po návratu z cvičení vstoupil v Bořeticích do JZD, kde vykonával funkci předsedy až do svého zatčení v roce 1955, zároveň také hospodařil soukromě na svých pozemcích. 13. listopadu 1941 se oženil s Růženu Chrástkovou z Bořetic, rozvedl se s ní v roce 1952. Druhou svatbu měl 28. února 1952 se Zdenkou Poláškovou z Bořetic, se kterou měl dceru Magdalenu. Od letních měsíců 1948 vyvíjel

---

⁵²⁰ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Jaroslava Suchomela, Hodnocení, 19. 12. 1959.

⁵²¹ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Jaroslava Suchomela, Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, 23. 12. 1959.

spolu s Marií Šimákovou-Krčkovou a Antonínem Fránkem a Josefem Šaňákem v rámci organizace Modrý štít ilegální činnost na Mikulovsku, konkrétně převody přes hranice do Rakouska aj. V ilegální činnosti ustal po zatčení A. Fránka a dalších členů Modrého štítu, ke kterému došlo v lednu 1949 při velké razii Státní bezpečnosti pod názvem Akce Vajnory. Zajímavé je, že byl vyslýchán Státní bezpečností v roce 1955, kdy byla zatčena Marie Šimáková-Krčková, Josef Cetl a další., ale souzen nebyl.⁵²²

Šaňák Josef, 2. 11. 1907, Včelary, povoláním úředník.

Pocházel z dělnické rodiny. Vychodil obecnou školu v Mykovicích a 1920 až 1925 studoval na reálném gymnáziu v Uherském Hradišti. V letech 1926 až 1928 pak studoval na české reálce v Praze. Maturitu pro nemoc nezískal. Jako mladík byl v sociálním sdružení studentstva v Uherském Hradišti v letech 1922 až 1925. Roku 1928 nastoupil službu u četnictva v Brně, poté sloužil různě po republice, posledně v obci Velká nad Veličkou, kde byl do roku 1945. Po osvobození vstoupil do ČSL, kde byl až do února 1948. Za ČSL byl v Mikulově v okresním výboru strany a také členem rady okresní správní komise v Mikulově. V dubnu 1945 byl služebně přeložen do Mikulova, kde zastával funkci velitele stanice a zástupce okresního velitele až do 1. února 1946, kdy byl na vlastní žádost a rozhodnutím MV přeřazen ke službě u ONV v Mikulově. Na naléhání bývalého předsedy ONV v Mikulově Muchy vstoupil do KSČ. V únoru roku 1949 byl z Mikulova přeložen do ONV v Židlochovicích, kde byl zaměstnán až do 20. listopadu 1952, kdy byl propuštěn. Z KSČ byl vyloučen proto, že při prověrce v roce 1951 uvedl, že vyznává křesťansko-sociální zásady. Poté si našel práci u OSP v Židlochovicích jako účetní. Od roku 1945 byl v ROH (funkce jednatel) a od roku 1951 v SČSP (místopředseda pobočky v Židlochovicích). V letních měsících roku 1948 navázal aktivní spolupráci s lidoveckou ilegální skupinou Modrý štít, konkrétně s A. Fránkem, příp. Ing. Květoslavem

---

⁵²² ABS. f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Antonína Šafránka, 21. 10. 1955, s. 1–3.

Dostálem a účastnil se organizace ilegálních přechodů do zahraničí. Po velké razii Státní bezpečnosti v lednu 1949, kdy byla většina organizace Modrý štít pochytna, ve své činnosti ustal. 18. srpna 1955 byl zatčen Státní bezpečností,⁵²³ která rozkryla zbývající Fránkovi spolupracovníky, doposud nepotrestané, například Josef Cetl a Marie Šimáková-Krčková. Šaňák byl souzen v rámci procesu Josef Cetl a spol. Krajským soudem v Brně a odsouzen 1. prosince 1955 za vlastizradu k devíti rokům vězení, k propadnutí ¼ majetku a k peněžitému trestu 1 500 Kčs. Nutno podotknout, že ze souzené skupiny Josef Cetl a spol, obdržel Šaňák vůbec největší trest, ačkoli i to se nedá srovnávat s tím, co potkalo hlavní skupinu Modrého štítu při procesu Miroslav Kostelka a spol., který byl veden v roce 1949, kdy se jednalo nakonec o 4 doživotí a zbytek ve výši 20 až 25 roků vězení.⁵²⁴ Jeho vězeňská „kariéra“ je velmi pestrá. 1. prosince 1955 byl převeden z vyšetřovací vazby v Brně, kde lepil krabičky, do věznice č. 1. v Brně a pracovní byl zařazen na sáčkárnu. Od 3. února 1956 byl pak v NPT Ilava na Slovensku, přiřazen na čtvrté oddělení, kde se balil celofán. 20. října 1956 jej můžeme nalézt již jako dělníka při navlékání špendlíků a vlásenek v NPT Valdice. Zde pracoval za kapesné, avšak tomto místě byl pouze dva dny a 22. října 1956 byl pak přeřazen na pracoviště Konopa a od 1. září 1957 do 2. února 1959 pak pracoval v brusírně skla za plnou úplatu.⁵²⁵ Zbytek trestu si odpykal v NPT Leopoldově, kde byl zařazen na pracoviště Adamov.⁵²⁶ Šaňák byl propuštěn na svobodu v rámci presidentské amnestie 10. května 1960.⁵²⁷

---

⁵²³ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Rozkaz k zatčení Josefa Šaňáka, 19. 8. 1955.

⁵²⁴ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Rozsudek Státního soudu v Brně, 2. 11. 1949.

⁵²⁵ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Josefa Šaňáka, Ods. Šaňák Josef – posudek, 4. 1. 1958.

⁵²⁶ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Josefa Šaňáka, Odsúdený Šaňák Jozef nar. 2. 11. 1907 – hodnotenie, 23. 2. 1960.

⁵²⁷ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Josefa Šaňáka.

Šimáková-Krčková Marie, roz. Gzieganová (Večeřová), 24. dubna 1917, St. Andrö, Rakousko, povoláním úřednice STS Mikulov. Své rodiče nepoznala, matku pouze z křestního listu. Vychována byla Marii Dolinovou z Brna. Vzdělání získala na měšťanské škole, kterou vychodila roku 1931, poté absolvovala dvouletou obchodní školu v Brně. Roku 1933 nastoupila bezplatnou kancelářskou praxi u advokáta APLA v Brně, kde působila dva měsíce. Po stejnou dobu byla také na praxi v Katolické omladině v Brně. Poté pracovala jako úřednice od roku 1934 do 1940 ve Všeodborovém sdružení křesťanského dělnictva a zaměstnanectva v Brně. Roku 1941 pracovala jako domácí dělnice u firmy ENDER v Brně po dobu 6 měsíců. Roku 1943 nastoupila jako posluhovačka v hostinci u Šobů v Brně a zde působila až do roku 1944. Po osvobození přijala zaměstnání u Národní bezpečnosti v Mikulově, pracovala tady do 1. března 1948, kdy byla převedena na ONV v Mikulově. 1. května 1950 pak přeložena na KNV v Brně na půl roku. Od 1. ledna 1951 pracovala jako pokladní ve Spořitelně v Mikulově až do 1. května 1952. Kvůli nemoci byla do 1. února 1953 bez práce a poté nastoupila v STS v Mikulově, tam pracovala jako úřednice až do svého zatčení v roce 1955. Od roku 1936 do roku 1939 byla v lidové straně, bez funkce. Od dětských let byla členkou v Orlu a roku 1946 vstoupila do Sokola, kde byla členkou až do svého zatčení. Od roku 1949 byla v Sokole v okresním výboru jako jednatelka. Po reorganizaci tělovýchovy byla členkou Dynama a později DSO Slavoj se zařazením jako pokladní. Členkou Svazarmu, ROH.⁵²⁸ Od května 1948 byla členkou lidovecké ilegální organizace Modrý štít, kam byla naverbována svým dlouholetým známým Antonínem Fránkem a pro něj v rámci této organizace vyvíjela protistátní činnost ve skrze hlavně zpravodajskou z mikulovského okolí. Zatčena byla Státní bezpečností 28. července 1955.⁵²⁹ Odsouzena Krajským soudem v Brně dne 19. prosince 1955 za vlastizrady v rámci procesu Josef Cetl a spol. k pěti letům vězení, propadnutí ¼ majetku a

---

⁵²⁸ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Protokol o výpovědi Marie Šimákové-Krčkové, 24. 10. 1955, s. 1–2.

⁵²⁹ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Rozkaz k zatčení Marie Krčkové, 28. 7. 1955.

k peněžitému trestu 500 Kčs.⁵³⁰ Vězněna byla ve brněnské vazební věznici a od 13. ledna 1956 přemístěna do NPT v Pardubicích kde byla zpočátku nezařazena, ale od 11. července 1956 začala pracovat v ústavní kuchyni.⁵³¹ Propuštěna na svobodu s tříletou podmínkou 4. dubna 1957.⁵³²

Štambacher František, 3. 7. 1899 Velké Pavlovice – 11. 12. 1986 Velké Pavlovice, povoláním rolník a poslanec. Většinu života strávil prací na svém statku. Ve 30. letech aktivně působil v Omladině a tělocvičné organizaci Orel a dalších katolických spolcích v brněnském kraji. 1938–1946 byl starostou Velkých Pavlovic. Během okupace pak také působil v odbojovém hnutí na Hustopečsku. 1945–1946 byl poslancem PNS, 1946–1948 poslanec ÚNS za ČSL. Po únorovém převratu byl několikrát v kontaktu se svými bývalými stranickými kolegy z parlamentu, kteří vyvíjeli ilegální činnost (Výbor). Více však spolupracoval s brněnskou ilegální organizací Modrý štít, pro kterou na hustopečském okrese organizoval síť důvěrníků. Dále také daroval řádově desítky tisíc Kčs jako finanční podporu pro organizaci. V lednu 1949 byl zatčen pro podezření z protistátní činnosti. Odsouzen byl Státním soudem v Brně za vlastizradu spolu se skupinou dalších bývalých lidoveckých exposlanců k 20 letům nepodmíněně a k vysokému peněžitému trestu. Prošel věznicemi Plzeň-Bory, Ilava, Mírov a Leopoldov. Propuštěn pak byl v rámci květnové prezidentské amnestie.⁵³³

---

⁵³⁰ ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-419 Brno, Právoplatný rozsudek Krajského soudu v Brně, 19. 12. 1955.

⁵³¹ NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Marie Krčkové, Odsouzená Marie Krčková – podmíněčné propuštění, 7. 2. 1957.

⁵³² NA, f. SSNV, osobní vězeňský spis Marie Krčkové, Usnesení Krajského soudu v Pardubicích, 4. 4. 1957.

⁵³³ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 268; Srov. <http://www.pametnimista.usd.cas.cz/velke-pavlovice-pametni-deska-frantisku-stambachrovi/> [cit. 18. 2. 2020].

Tomášek Josef, 26. 3. 1907 Svébohov (okres Šumperk) – 22. 8. 1980 Svébohov, povoláním rolník a politik. Rodem pocházel ze silně věřící rolnické rodiny z chudé podhorské obce na Zábřežsku. Vystudoval dvouletou hospodářskou školu v Šilperku (dnes Štíty), odbornou lokařskou školu v Rožnově pod Radhoštěm a reálné gymnázium v Brně. Od mládí členem Omladiny a tělocvičné organizace Orel. Pracoval i v Šamalíkově Svazu lidových zemědělců a ve Svazu absolventů hospodářských škol. Angažoval se i na poli uměleckém, kdy působil v ochotnickém divadelním souboru a pod pseudonymem Václav Jarský napsal i několik nenáročných divadelních her a román. V letech 1936–1945 byl zaměstnán jako tajemník v Ústředí hospodářských škol v Brně. Po druhé světové válce se vrátil zvelebovat rodinný statek ve Svébohově. Jeho významu v ČSL svědčí i to, že byl členem krajské lidové rady v Olomouci a horlivým stranickým agitátorem. Psal politické a zemědělské články do zábřežského Moravského severu a olomouckého Osvobozeného Našince. V roce 1946 byl zvolen do ÚNS, kde působil v zemědělském výboru (spolu se Štěpánem Bendou a Rostislavem Sochorcem aj.) vedl četné bitvy s komunisty ohledně záboru církevní půdy v rámci revize pozemkové reformy. Po únoru 1948 sice nebyl vyloučen z ČSL ani z parlamentu ale na novou jednotnou kandidátku NF navržen nebyl. Scházel se se svými lidoveckými kolegy a byl členem ilegální organizace exposlanců strany lidové – Výbor. 6. ledna 1949 byl zatčen a 2. listopadu 1949 odsouzen na 25 let žaláře za protistátní činnost. Podal odvolání k Nejvyššímu soudu, který je však ve svém rozhodnutí z 1. prosince 1950 zamítl, avšak vyhověl odvolání státní prokuratury, načež mu byla vyslovena konfiskace celého majetku.⁵³⁴ Amnestován byl v květnu 1960, poté získal práci v JZD, v roce 1963 byl dokonce zvolen jeho předsedou. V rámci Pražského jara se pokusil vrátit do politiky a v červnu 1968 byl na okresní konferenci zvolen předsedou okresního výboru ČSL v Šumperku. Po násilném vtrhnutí Varšavských vojsk v srpnu 1968 a příchodu

---

⁵³⁴ MZA, f. C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49, Jménem republiky! 1. 12. 1950, s. 2.

normalizace do ČSR odešel z politiky i vedení JZD. Od roku 1973 až do své smrti vedl kroniku své rodné obce.⁵³⁵

---

⁵³⁵ PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky*, s. 278–279.

Seznam použitých zkratk

CIC – Counterintelligence Corps

ČKD – Českomoravská-Kolben-Daněk, strojírenský podnik

ČSL – Československá strana lidová

ČSSS – Československé státní statky

ČZ – Česká Zbrojovka

DSO Slavoj – Dobrovolná sportovní organizace Slavoj

EZB – Elektrozávody Bratislava

EZO – Evidence zájmových osob

FSS – Field Security Section

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

Kčs – Koruna československá

KDS – Křesťansko-demokratická strana

KLA – Klub lidových akademiků

KNV – Krajský národní výbor

KSČ – Komunistická strana Československa

KV ČSL – Krajský výbor Československé strany lidové

MNO – Ministerstvo národní obrany

MNV – Místní národní výbor

MV – Ministerstvo vnitra

NOÚZ – Národní odborová ústředna zaměstnanecká

NPT – Nápravně pracovní tábor

ONV – Okresní národní výbor

OSP – Okresní stavební podnik

OV ČSL – Okresní výbor Československé strany lidové

PNS – Prozatímní národní shromáždění

Prom. práv. – Promovaný právník

RAF – Royal Air Force

ROH – Revoluční odborové hnutí

SČSP – Svaz československo-sovětského přátelství

SNB – Sbor národní bezpečnosti

StB – Státní bezpečnost

STS – Strojní a traktorová stanice

Svazarm – Svaz pro spolupráci s armádou

ÚNS – Ústavodárné národní shromáždění

UNV – Ústřední národní výbor

URO – Ústřední rada odborů

VOS – Veřejná osvětová služba

VŠO – Vyšší odborné vzdělání

ZNV – Zemský národní výbor

Seznam pramenů a literatury

Prameny

Archiv Poslanecké sněmovny

fond Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv.j. 555, spis poslance Antonína Fránka. Poslanecký dotazník z roku 1945

Archiv bezpečnostních složek

fond 44-110/1-14 Kursy pro spolupracovníky VOS – Seznamy účastníků na Čeperce, Osoby, které se nemohly účastnit školení

fond 44-110/1-14 Kursy němčiny v okresech IX. Obvodu: Boskovice

fond 44-111/1-4 Kurs pro spolupracovníky VOS v Luhačovicích – 2. Seznam účastníků v Luhačovicích

fond Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno

fond A8/1 – Inspekce ministra vnitra, inv. j. 1305.

fond Zemský odbor bezpečnosti II. sign. 315-60-15.

Národní archiv

fond Správa Sboru nápravné výchovy

osobní vězeňský spis Antonína Fránka.

osobní vězeňský spis Ludvíka Staňka

osobní vězeňský spis Jaroslava Suchomela

osobní vězeňský spis Antonína Drobného

osobní vězeňský spis Josefa Cetla

osobní vězeňský spis Josefa Marcínka

osobní vězeňský spis Josefa Šaňáka

osobní vězeňský spis Marie Krčkové

osobní vězeňský spis Jana Malinkoviče

osobní vězeňský spis Adolfa Nečase

osobní vězeňský spis Tomáše Ryšavého

Moravský zemský archiv v Brně

fond C 145 Státní soud Brno, kart. 75, sign. Or II 561/49

fond C 145 Státní soud Brno, kart. 64, sign. Or II 494/49

fond C 145 Státní soud Brno, kart. 65, sing. Or II 494/49

Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka

Dobový tisk – 1946

Masová akce – volby. Obzory. Týdeník pro politiku a kulturu. s. 163.

Min. Kopecký o brněnských demonstracích. Pokusy o podněcování rozporů mezi inteligencí a dělnictvem nutno ostře odmítnout. Národní osvobození. 8. února 1946. č. 33. s. 1.

Protílidový postoj pana majora Šoffra. Jak si posílení naší brannosti nepředstavujeme. Rovnost. 31. 1. 1946. č. 26. s. 1.

ÚLEHLA, Vladimír: *Pozadí brněnských událostí.* Čin. 10. 2. 1946. č. 35. s. 1.

Literatura

BENČÍK, Antonín – RICHTER, Karel: *Vražda jménem republiky: tragický osud generála Heliodora Píky.* Praha 2014.

BLÁHOVÁ, Ivana – BLAŽEK, Lukáš – BOŠTÍK, Martin – STARÁ, Tereza: *Jménem republiky! Osm případů zvěle komunistické justice.* Praha 2015.

BROD, Toman: *Osudný omyl Edvarda Beneše: 1939-1948: československá cesta do sovětského područí.* Praha 2002.

BURSÍK, Tomáš: *Diskuze nad třetím odbojem: pokus o stručná nastínění problému.* In: *Odboj a odpor proti komunistickému režimu v Československu a střední Evropě.* Praha 2010. s. 17–26.

CUHRA, Jaroslav: *Proces s ilegální „Křesťansko demokratickou stranou“ v roce 1961.* Studijní materiály výzkumného projektu Československo 1945-1967. Interní publikace Ústav pro soudobé dějiny AV ČR. Praha 1997. 211 s.

ČELOVSKÝ, Bořivoj: *Politici bez moci: první léta exilové RSC, Šenov u Ostravy 2000.*

DVOŘÁKOVÁ, Zora: *Charakteristika třetího odboje*. In: BABKA, Lukáš – VEBER, Václav: *Za svobodu a demokracii*. Díl 3. Třetí (protikomunistický) odboj. Hradec Králové 2002. s. 20–26.

DVOŘÁKOVÁ, Zora: *Politikové na útěku: Osudy změněné 25. únorem 1948*. Praha 2004.

FRÁNEK, Vilém – KONEČNÝ, Karel: "Operace Vajnory". In Sborník Archivu bezpečnostních složek, Praha: Archiv bezpečnostních složek č. 14 s. 135-163.

FRÁNEK, Vilém: *Přechodové kanály na Mikulovsku obsluhované křesťansky orientovanými oponenty komunistického režimu*. In: VANĚK, Pavel a kol.(eds): *Ochrana státní hranice 1948–1955*. Sborník Technického muzea v Brně, 2013, s. 118–123.

HOPPE, Jiří: *Opozice '68. Sociální demokracie, KAN a K 231 v období pražského jara*, Praha 2009.

HORÁK, Pavel – PREČAN, Vilém (eds.): *Únor 1948 očima poražených. Záznam diskusí exilových politiků z let 1949–1950*. Praha 2018.

HUSÁK, Petr: *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. Brno 2012.

IVANOV, Miroslav: *Justiční vražda aneb Smrt Milady Horákové*, Praha 2009.

JIRÁSEK, Zdeněk – TRAPL, Miloš: *Exilová politika v letech 1948–1956*. Olomouc 1996.

KALOUS, Jan: *Tradice a kontinuita druhého (protinacistického) a třetího (protikomunistického) odboje*. In: ŽÁČEK, Pavel a kol.: *Vyjádření úcty a vděčnosti*. Sborník o protikomunistickém odboji. Praha 2013.

KAPLAN, Karel: *Největší politický proces. „M. Horáková a spol. ÚSD AV ČR*, Praha 1995.

KAPLAN, Karel: *Pět kapitol o únoru*, Brno 1997.

KAPLAN, Karel: *Pravda o Československu 1945–1948*, Praha 1990.

KAPLAN, Karel – PALEČEK, Pavel: *Komunistický režim a politické procesy v Československu*, Praha 2008.

KOČIAN, Jiří: *Československá strana národně socialistická v letech 1945–1948: Organizace, program, politika*, Brno 2003.

KONEČNÝ, Karel: *Československá strana lidová v období nastupující normalizace (1969–1972)*. Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, sv. 52. Praha 2019.

KONEČNÝ, Karel: *Perzekuce členů Československé strany lidové po únoru 1948*. In: MAREK, Pavel, ed.: *Teorie a praxe politického katolicismu 1870–2007*. Brno 2008. s. 236–255.

KONEČNÝ, Karel: *Politický katolicismus v letech komunistické totality – ČSL 1948–1989*. In: FIALA, Petr – FORAL, Jiří – KONEČNÝ, Karel – MAREK, Pavel – PEHR, Michal – TRAPL, Miloš: *Český politický katolicismus 1848–2005*. Brno 2008. s. 369–443.

KONEČNÝ, Karel: *Významný rodák z Rájce nad Svitavou Antonín Fránek (1900–1982)*. In: Zpravodaj města Rájec-Jestřebí, červen 2007. s. 19–21.

KONEČNÝ, Karel: *Ilegální organizace poslanců a funkcionářů ČSL po únoru 1948 na Moravě*. In: Střední Morava: vlastivědná revue. Olomouc 2006, č. 23. s. 42–50.

KONEČNÝ, Karel: *Zemský sjezd „obrozené“ Československé strany lidové v Kroměříži roku 1948*. In: Vlastivědný věstník Moravský, Roč. 57, č. 3 (2005), s. 248–258.

KOUDELKA, František – KAPLAN, Karel – GEBAUER, František – VYHNÁLEK, Rudolf: *Soudní perzekuce politické povahy v Československu 1948–1989. Statistický přehled*. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, sv. 12, Praha 1993.

LABJAK, Stanislav: *Počítačová databáze EZO*. In: Paměť národa, č. 2, 2005, s. 58–61.

LUKEŠ, Bohumil: *Československá strana lidová*, In: MALÍŘ, Jiří – MAREK Pavel (eds.): *Politické strany: vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861–2004*, Brno 2005.

PEHR, Michal a kol.: *Cestami křesťanské politiky. Biografický slovník k dějinám křesťanských stran v českých zemích*. Praha 2007.

PEHR, Michal: *Dilemata lidové strany v dějinách a současnosti*. In: Obzory, roč. 4, č. 1 (2007), s. 19–22.

PEJČOCH, Ivo: *Veřejná osvětová služba*. In: Fašismus v českých zemích. Praha 2011.

PINEROVÁ, Klára: *Do konce života. Političtí vězni padesátých let – trauma, adaptace, identita*. ÚSTR, Praha 2017.

PREČAN, Vilém: *Únorový převrat 1948 v Československu v mezinárodním kontextu. Bezprostřední a dlouhodobé důsledky*. In: BENEŠ, Zdeněk – KOVÁČ, Dušan – LEMBERG, Hans (eds.): *Hledání jistoty v bouřlivých časech. Češi, Slováci a Němci a mezinárodní systém v první polovině 20. století*, Ústí n. Labem 2006, s. 345–413.

RAŠKA, Francis D.: *Opuštění bojovníci: Historie Rady svobodného Československa*, Praha 2009.

RENDEK, Peter: *EZO - evidence zájmových osob*. In: Sborník Archivu bezpečnostních složek. č. 10, (2012), s. 211–327.

RIPKA, Hubert: *Le Coup de Prague. Une Révolution Préfabriquée*, Paris 1949.

RIPKA, Hubert: *Únorová tragédie. Svědectví přímého účastníka*, Brno 1995.

ROKOSKÝ, Jaroslav: *Amnestie 1960. Paměť a dějiny*, 2011, roč. 5, č. 1, s. 36–54.

SLEZÁK, Filip: *Veřejná osvětová služba v Protektorátu Čechy a Morava*. Institucionální analýza. Magisterská diplomová práce FF MUNI, Brno 2014. s. 84.

SOMMER, Vítězslav: *Cesta ze slepé uličky „třetího odboje“*. Soudobé dějiny, 2012, ročník XIX, č. 1, s. 9–36.

SUCHÁNEK, Drahomír: *Počátky exilové politiky Československé strany lidové. Adolf Procházka, Adolf Klimek a boj o Šrámkovo nástupnictví (1948–1953)*. In: Soudobé dějiny, roč. 14, č. 4. (2007), s. 651–681.

SYCHRA, Petr: *Tyfová epidemie v Rájci nad Svitavou r. 1945*. In: Zpravodaj města Rájec-Jestřebí, květen 2015, s. 31–33.

SYCHRA, Petr: *Tyfová epidemie v Rájci nad Svitavou r. 1945*. In: Zpravodaj města Rájec-Jestřebí, červen 2015, s. 31–33.

ŠKERLE, Michal: *Státní soud a státní prokuratura a jejich role v politických procesech*. Magisterská diplomová práce PF MUNI, Brno 2010, s. 58.

TULIS, Josef: *Obrana národa na Novoměstsku. Kapitoly z historie odboje na Českomoravské vysočině*. Nové Město na Moravě 1995.

VEBER, Václav: *Co se třetím odbojem – zapomeneme?* In: Securitas Imperii 22 (01/2013) s. 236–240.

VEBER, Václav: *Osudové únorové dny 1948*, Praha 2008.

VEBER, Václav: *Třetí odboj. ČSR v letech 1948–1953*, Pardubice 2014.

VEBER, Václav – BUREŠ, Jan: *Třetí odboj: kapitoly z dějin protikomunistické rezistence v Československu v padesátých letech 20. století*. Praha 2010.

VODIČKOVÁ, Stanislava: *Uzavírám vás do svého srdce: životopis Josefa kardinála Berana*. 2. vyd. Brno 2018.

VYHNÁLEK, Rudolf: *Soudní perzekuce politické povahy v Československu 1948–1989. Statistický přehled*. Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Sešity Ústavu pro soudobé dějiny, sv. 12, Praha 1993.

Elektronické zdroje

BOČKOVÁ, Marie: *Komentovaná bibliografie k dějinám III. Odboje (1945) 1948 – (1960) 1967*. In: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/projekty/treti-odboj/bibliografie-3odboj.pdf>

www.psp.cz

<https://www.fulsoft.cz/sbirka-zakonu-online/231-1948-sb/?wa=www15i3%20psp>

<https://www.fulsoft.cz/33/232-1948-sb-zakon-o-statnim-soudu-platne-do-31-12-1952->

[uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTjgyX5A4sMSsm3ZD0GNb8e0CD-](https://www.fulsoft.cz/33/232-1948-sb-zakon-o-statnim-soudu-platne-do-31-12-1952-uniqueidOhwOuzC33qe_hFd_-jrpTjgyX5A4sMSsm3ZD0GNb8e0CD-)

[vMUnwPlw/?ns=1576650815](https://www.fulsoft.cz/33/232-1948-sb-zakon-o-statnim-soudu-platne-do-31-12-1952-vMUnwPlw/?ns=1576650815)

<http://www.pametnimista.usd.cas.cz/velke-pavlovice-pametni-deska-frantisku-stambachrovi/>

<https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a->

[komunismu/rimskokatolicka-cirkev/faustin-josef-hartl/](https://www.ustrcr.cz/uvod/odboj-a-perzekuce-krestanu-v-dobe-nacismu-a-komunismu/rimskokatolicka-cirkev/faustin-josef-hartl/)

<http://cs-magazin.com/index.php?a=a2004112101>

<http://www.totalita.cz/vysvetlivky/justice.php>

https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=11876

https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=24136

Obrazové přílohy

1. Upomínka na první svaté přijímání Antonína Fránka

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

2. Orelská legitimace Antonína Fránka

	<p>Poučení o výhodách, které ČSD. poskytují členům tělovýchovných spolků.</p> <p>Orelská legitimace opravňuje k používání 33% slevy při společné jízdě nejméně 10 členů na vzdálenost nejméně 16 km osobním vlakem nebo 51 km rychlíkem po celou dobu kalendářního roku ve třetí třídě. Legitimace musí být opatřena platební známkou pro příslušné čtvrtletí a celoročně kontrolní známkou ministerstva železnic na běžný rok, přetištěnou razítkem jednoty.</p> <p style="text-align: center;">Slevy lyžařům.</p> <p>Členové řádně zřízených lyžařských odborů při jednotlivé čl. O. mají nárok na 33% slevu jízdného i jako jednotlivci v době zimní sezony, určené vždy zvláštním výnosem minist. žel., ovšem jen do určitých lyžařských středisk, kamž zpáteční jízdenky (relace) byly zavedeny. P. o. ten případ musí být legitimace opatřena potvrzením o členství v Lyžařském odboru a zimní kontrolní známkou ministerstva železnic, přetištěnou razítkem jednoty.</p>	<p style="text-align: right;">33%</p> <p>ČESKOSLOVENSKÝ OREL</p> <p>Župa <u>Dr. Jana Ev. Krejča</u></p> <p>Jednota <u>1466 n. / Sv. čp. 67.</u></p> <p style="text-align: center;">LEGITIMACE</p> <p>čís. <u>1466 n. / Sv. čp. 67.</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Antonín Fránek</u></p> <p style="text-align: center;">jméno vlastníka.</p> <p style="text-align: center;"> </p> <p>Úř. nám. starosty: <u>Jan Karel</u> Jednatel: <u>J. P. P. P.</u></p>
<p>Přísp. známky na rok</p> <p>Přísp. známky na rok</p>		

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg); font-size: small;">Použití doprav. výhled dle odd. C-IX. c. t. povolano ministerstvem železnic 6703/41.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Držitel průkazky nalepi zde trvanlivé a celou plochou podobenku rozměru 6x6 cm. Podobenka nesmí být skupinová, ani výstřihček ze skupiny, ani značněji poškozena. Výška obrazu hlavy musí být aspoň 1 cm.</p> </div> <p style="text-align: right; margin-right: 50px;"><i>Antonín Fránek</i></p> <p style="text-align: center;">podpis.</p> <p style="text-align: center;">12. června 1900. den a rok narození.</p> <p>Jan Karel Jan P. P. P. starosta jednoty jednatel.</p>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td colspan="3">Kontrolní známky ministerstva železnic (Přetištěnou razítkem jednoty)</td> </tr> <tr> <td>3 Kč</td> <td>3 Kč</td> <td>3 Kč</td> </tr> </table> <p style="text-align: center;">Členství v lyžařském odboru potvrzuje:</p> <p style="text-align: center;">Razítko jednoty</p> <p>vedoucí lyž. odboru. náčelník.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td colspan="3">Zimní kontrolní známky ministerstva železnic (Přetištěnou razítkem jednoty)</td> </tr> <tr> <td>5 Kč</td> <td>5 Kč</td> <td>5 Kč</td> </tr> </table>	Kontrolní známky ministerstva železnic (Přetištěnou razítkem jednoty)			3 Kč	3 Kč	3 Kč	Zimní kontrolní známky ministerstva železnic (Přetištěnou razítkem jednoty)			5 Kč	5 Kč	5 Kč	<p style="text-align: center;">ČLENSTVÍ.</p> <p>Přijat za člena dne <u>22. října</u> roku <u>1922.</u></p> <p>Odhlášen dne ..... roku .....</p> <p style="text-align: right;">Razítko:</p> <p style="text-align: center;">starosta. jednatel.</p> <p>Přihlášen dne ..... roku .....</p> <p style="text-align: right;">Razítko:</p> <p style="text-align: center;">starosta. jednatel.</p> <p>Odhlášen dne ..... roku .....</p> <p style="text-align: right;">Razítko:</p> <p style="text-align: center;">starosta. jednatel.</p> <p style="text-align: center;">ORELSKÉ POVINNOSTI</p> <p style="font-size: x-small;">jsou čestné. Byly přijaty a svobodným přihlášením se za člens a dobrovolným rozhodnutím podřídili se orelským stanovám a řádům. Kdo je nepřátel a ve spolku zůstává, jedná nečestně. Orel smáčí se býti dobrým katolíkem. Vede život čistý a ušlechtilý. K víře své se vždy stane čestně. Jest ochoten pro Boha, národ a vlast obětovat státek i krev. Ve svém povolání má se býti mezi prvými. Je každému člověku bratrem. Všem slabým a utiskovaným pomáhá a zastává se jejich práv. Rozhodnutím a usnesením rady jednoty a všech svých instancí orelských se podrobuje, neboť ví, že v disciplíně a jednotě je síla organizace. Dovede odpovědět a na pitkoff zapomenat.</p>
Kontrolní známky ministerstva železnic (Přetištěnou razítkem jednoty)														
3 Kč	3 Kč	3 Kč												
Zimní kontrolní známky ministerstva železnic (Přetištěnou razítkem jednoty)														
5 Kč	5 Kč	5 Kč												

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

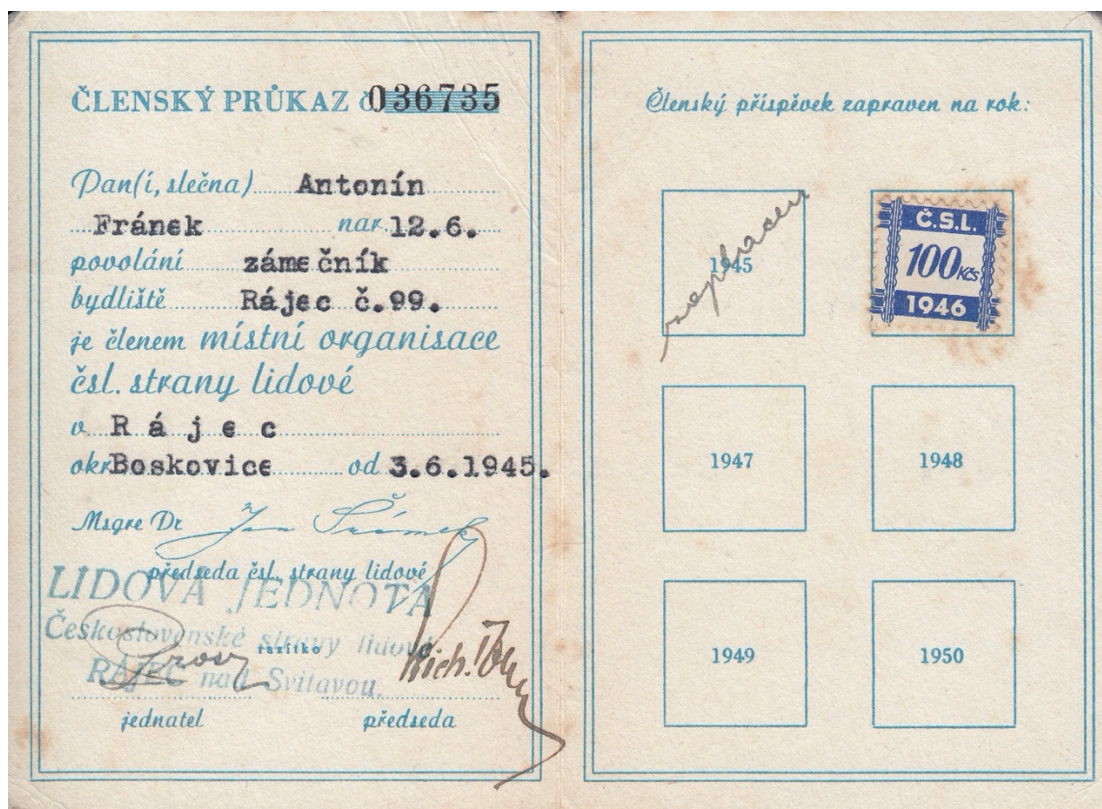
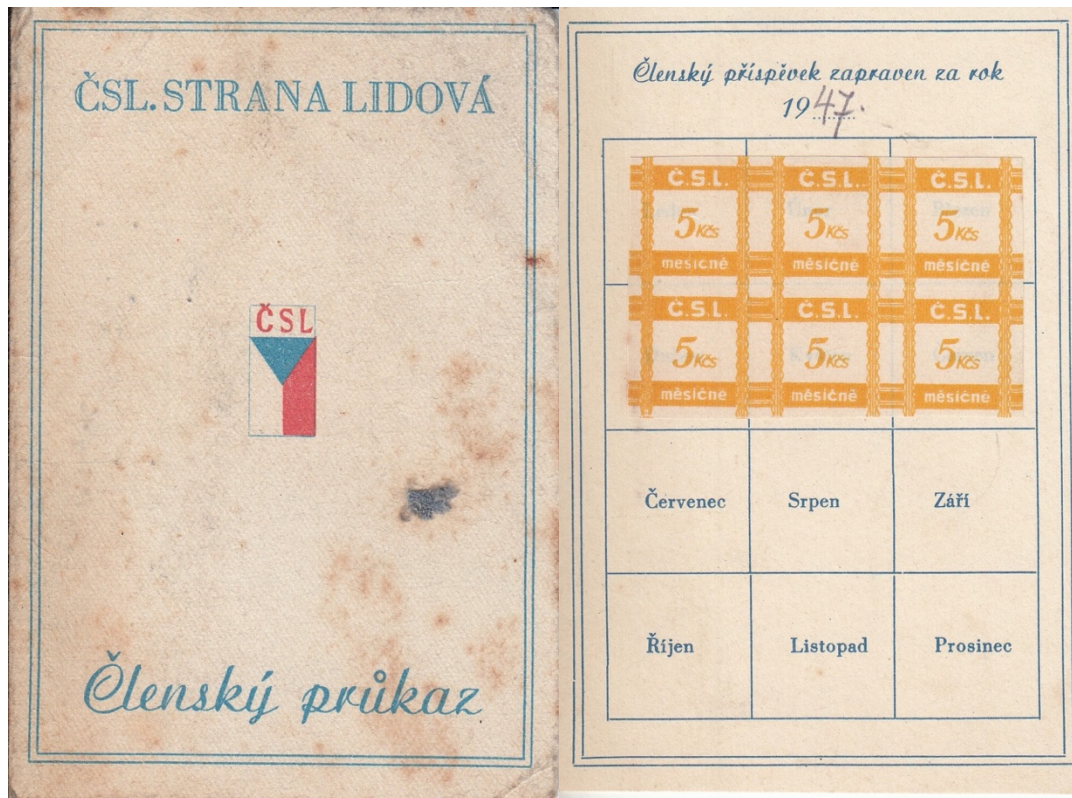

3. Svatební fotografie – Josefa a Antonín Fránkovi (1926)

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

4. Členský průkaz ČSL Antonína Fránka

(Zdroj: Soukromý archiv Viléma Fránka)

5. Portrétní fotografie Antonína Fránka (1946)

(Zdroj: APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka)

6. Prohlášení Miloslava Petráčka

V Brně dne 4.března 1946.

Prohlášení.

Před svým odchodem za hranice potřeboval jsem větší obnos peněz, které mně moje matka ze své penze poskytnouti nemohla. Podpořila mne moje teta, nynější poslankyně komunistické strany Elena Hroboňová tím, že nám ze Slovenska poslala cigarety, které p.Ant.Fránek prodával.

Peněz takto získaných bylo mimo jiné použito též na nákup léků pro partizánskou brigádu Čapájeva na vých.Slovensku.

Toto prohlášení činím místopřísežně.

Miloslav Petráček

Brno II

Žabovřeská 2

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

7. Poslanecký slib Antonína Fránka do ÚNS

F r á n e k Antonín

Slibuji, že budu věren republice Československé
a že budu zachovávatí zákony a mandát svůj zastávati
podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.

Praha 17. srpna 1946.

Antonín Fránek

Přede mnou:

Fránek Antonín

(Zdroj: APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka)

8. Legitimace ÚNS – Antonín Fránek

(Zdroj: APS, f. Poslanci a senátoři Národního a Federálního shromáždění, inv. j. 555, spis poslance Antonína Fránka)

9. Čestné uznání pro Antonína Fránka

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

10. Osvědčení o zvolení

MINISTERSTVO VNITRA
REPUBLIKY ČESKOSLOVENSKÉ
Č.j. B-2303/2-4/6-1946-II/5.

OSVĚDČENÍ

Ministerstvo vnitra osvědčuje podle § 37, odst. 3 zákona ze dne 11. dubna 1946, č. 67 Sb. o volbě ústavodárného Národního shromáždění, že pan

*Antonín Fránek,
Pájec nad Litavou,*

byl dne 26. května 1946 zvolen poslancem ústavodárného Národního shromáždění.

Toto osvědčení opravňuje jmenovaného poslance vstoupiti do ústavodárného Národního shromáždění a účastniti se jeho jednání.

Platnost tohoto oprávnění pomíjí, byla-li jeho volba podle čl. 10 ústavního zákona ze dne 11. dubna 1946, č. 65 Sb. o ústavodárném Národním shromáždění prohlášena ověřovacím výborem ústavodárného Národního shromáždění za neplatnou.

V Praze dne 4. června 1946.

Ministr vnitra:

V. Hoza

**Podepsal prohlášení
obsahující slib předepsaný
§ 22 ústavní listiny.**

V. Hoza

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

11. Dopis od JUDr. Jana Gallase – Ústřední sociální pojišťovna, 28. 5. 1946.

ÚSTŘEDNÍ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNA
ZMOCNĚNĚC ÚSTŘEDNÍ RADY ODBORŮ

V Praze dne 28. května 1946.

Vážený pane!

Výnosem ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 16. května 1946, č.j. VI-3542-14/5-46 bylo mně sděleno, že p. ministr ochrany práce a sociální péče jmenoval Vás podle ustanovení § 1 dekretu presidenta republiky z 29.9.1945, č. 93 Sb. a § 20 vyhlášky ministra ochrany práce a sociální péče z 10.12.1945, Ú.1.1. č. 558 k návrhu Ústřední rady odborů členem správního sboru Ústřední sociální pojišťovny v Praze.

Jako zmocněnec a zároveň předseda správního sboru Ústřední sociální pojišťovny v Praze dovoluji si Vás, vážený pane, srdečně uvítati v této Vaší funkci ve správním sboru našeho ústavu. Správní sbor, který v zastoupení pojištěnců přejímá v osvobozené republice správu Ústřední sociální pojišťovny, bude mít velký a odpovědný úkol účelně hájiti zájmy pojištěnců Ústřední sociální pojišťovny, přispěti vydatně k dalšímu zlepšení a vybudování sociálního pojištění a úspěšně spolupůsobiti při jeho převedení do připravovaného národního pojištění. Jsem přesvědčen, že všichni členové správního sboru jsou si těchto úkolů plně vědomi a učiní vše, aby svou funkci dali zcela do služeb tohoto svého poslání v oboru sociálního a budoucího národního pojištění.

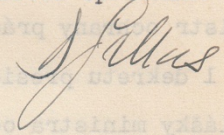
První schůzi správního sboru svolám ihned, jakmile budou zpracovány potřebné písemné přílohy k jednotlivým bodům denního pořádku, které také budou členy správního sboru informovati o

V Praze dne 28. května 1925.

dnešním stavu sociálního pojištění a Ústřední sociální pojišťovny.

Těším se na spolupráci ve správním sboru Ústřední sociální pojišťovny v zájmu jejich pojištěnců a ústavu a prosím, abyste jí věnoval laskavě své velké zkušenosti a odborné znalosti.

Z m o c n ě n e c a
předseda správního sboru:

P. T.

Antonín Fránek,
kovodělník,

Rájec nad Svitavou.

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

12. Zpráva od Hospodářského výboru ČSL

**Československá
strana lidová**

ÚSTŘEDNÍ POLITICKÁ KANCELÁŘ
PRAHA I, REVOLUČNÍ TRÍDA ČÍS. 5

Telefon 615-55-58

Č.j. 3891/48 - Z/P.

Praha 16. února 1948.

Hospodářský sbor.

Vážený bratře,

sděluji Vám zdvořile, že jste byl navržen za čl.
stranu lidovou do podnikového představenstva n.p. kovodělných.

Prosím, abyste laskavě zaslal příložené prohlášení
a žádané doklady přímo Čs. závodům kovodělným n.p. v Praze II.,
Jungmannova tř. 29.

Pokud žádané doklady nemáte ihned k dispozici, zašle-
te obratem alespoň podepsané prohlášení s tím, že ostatní doklady
předložíte později.

Kdybyste funkcí nemohl zastávat, račte nám to o-
bratem sdělit, abychom mohli včas podat nový návrh; přílohy nám
v tom případě vraťte.

S prejevem úcty a bratrským pozdravem

za :

ČESKOSLOVENSKÁ STRANA LIDOVÁ
NÁRODNĚ HOSPODÁŘSKÝ ODBOR
PRAHA I, Revoluční třída č. 5.

2 přílohy.

Projma
tajemník.

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

13. Dopis Ministra sociální péče, 29. 4. 1948

MINISTERSTVO SOCIÁLNÍ PÉČE

V Praze, dne 29. dubna 1948.

J. zn.: B I-3542-21/4-1948.

Věc:

Pan u

Antonínu Fránkovi,
kvedělníku

Rájec nad Svít.

Podle ustanovení § 1 deketu presidenta republiky ze dne 29.září 1945, č.93 Sb., o prozatímních opatřeních v oboru veřejnoprávního sociálního pojištění a § 17 vyhlášky ministra ochrany práce a sociální péče ze dne 10.prosince 1945, č.558 Ú.l.I/1945, zprošřtují Váš na návrh Ústřední rady odborů funkce členu správního sboru Ústřední sociální pojišřtovny v Praze, k níž jste byl jmenován deketem ze dne 16.května 1946, j.zn. VI-3542-14/5-1946.

M i n i s t r :

[Handwritten signature]

14. Zápis o zatčení Antonína Fránka

OBLASTNÍ ÚŘADOVNA STÁTNÍ BEZPEČNOSTI
V BRNĚ, MOZARTOVA UL. 3. V Brně dne 29.11.1949.

Č. k. ....

Zápis o zatčení.

Dnešního dne o 9 hod. byl(a) zatčen(a) v KV-Stb v Brně
pro podezření z protistátní činnosti
Fránka Antonín
(přezdívký, jména za svobodna u žen)
nar. 12.6.1900, v Rájci n/Svitavou č.99, okres Blansko
přisl. do Rájce, okres Blansko, stát ČSR
stav ženatý, národnost česká, náboženství řím.kat.
rodiče zemřelý Kašpar a zemřelá Marie, rozená Feroutová
manžel(ka), děti Vilem 16 letý,
Josefa roz. Šenková, syn Stanislav, 19 letý, Antonín 21 letý
poručník (u mladistvých)
povolání strojní zámečnick, vojenský poměr svobodník v záloze
bydliště Rájec n/Svitavou čp.99, okres Blansko.

Zatčení provedl orgánové stb.
zatčeného prohlédl orgánové stb. v přítomnosti

Zatčený(á) má u sebe:
osobní doklady (číslo, datum, úřad vyhotovení):
vlastní věci:
doličné věci:

Kontrolní otisky prstů (palec a ukazováček pravé ruky) | Podpis:
Zápis o zatčení - KÚ-E. č. 15. SKB 563 | Č. skl. 2020.

(Zdroj: ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno)

15. Sada fotografií Antonína Fránka po oficiálním zatčení

(Zdroj: ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno)

16. Sada vězeňských fotografií Antonína Fránka z Leopoldova

(Zdroj: NA, f. SSNV, o. v. spis AF)

17. Posudek vojenských znalců k případu Antonína Fránka

*My. Porolný Josef
rel. 3. oddělení Brno.*

"Tajné"

P O S U D E K vojenských znalců

v trestní věci proti Antonínu FRÁNKOVÍ .

K úplnému a objektivnímu posouzení trestné činnosti obviněného Antonína Fránka je nutno s hlediska obranného zpravodajství objasnit:

- 1/ Činnost zahraničních emigrantských skupin se zvláštním zřetelem na práci vedenou tam Dr. Bohdanem Chudobou.
- 2/ Vlastní trestnou činnost obviněného.

1/.

Z rozkladu mezinárodní situace, který už byl mnohokrát vojenskými znalci u příležitosti podávání posudků nastíněn a je tudíž všeobecně znám, je přirozeno, že síly mezinárodní reakce, mezinárodního kapitálu čili cizích činitelů finančních jsou z velké části soustředěny proti naší republice a směřují k násilné změně ustavy republiky, zejména pokud jde o její jednotnost, lidově-demokratickou formu a nové společenské a hospodářské uspořádání.

K dosažení těchto svých cílů a snah používá mezinárodní reakce mimo jiné i uprchlických skupin, zrádců lidově demokratických států. Tedy i uprchlíků - zrádců - československých. Jejich použití spočívá jednak v rozvratné činnosti politické, špionážní a jednak ve vytváření branných a pomocných sil pro případ všeobecného konfliktu /Prchalova armáda, cizinecké legie západoevropských mocností/.

Proto s hlediska ČSR nutno čs. "emigrantské" skupiny pokládati za "cizí činitele", jejichž snahy a cíle směřují k násilné změně ustavy v ČSR, pokud jde zejména o její jednotnost, lidově-demokratickou formu a nové společenské a hospodářské uspořádání.

Pokud jde o prominentního příslušníka čsl. emigrace na západě Dr. Bohdana Chudobu, je voj. znalcům bezpečně známo, že tento pracuje velmi intenzivně propagačně pro t.zv. "Radu svobodného Československa", za kterýmžto účelem má vybudovanou síť dopisovatelů - jak ze zahraničí tak i z ČSR. Zmíněná Rada svobodného Československa je cizím činitelem pracujícím v zahraničí v zájmu a intencích západních mocností zejména USA. Dr. Chudoba věnuje se tedy publicistické, propagační a politické činnosti, ovšem pro zprav. organizace cizích mocí jako je CIC, o níž již při takovýchto příležitostech bylo voj. znalci několikrát hovořeno a jejichž konečným cílem je násilný zničení samostatnosti a rozvrácení lidově demokratické formy ČSR.

Důkazem toho, že čsl. emigrace v zahraničí pracuje v interech západních imperialistických mocností je i ta skutečnost, že zdrcující většina všech agentů CIC a ostatních zprav. složek západních států je rekrutována pro ukoly v ČSR z řad čsl. emigrace. Veškeré zprávy požadované Dr. Chudobou a spol. a jemu též dodané sloužily ke shora uvedeným účelům. V činnosti směřující k získávání těchto zpráv nutno spatřovati vyzvídání předmětů, skutečností a opatření, jež musí zůstat v zájmu obrany státu utajeny.

2/.

Vezme-li soud za prokázanou trestní činnost obviněného Ant. Fránka, že

- a/ organizoval "v pravém slova smyslu" ^{illegální} "illegální protistátní organizace /^{podívání} používání krycích jmen a ^{názvů} / vytvořením "Illegálního přípravného výboru" a nazvané "Modrý štít" resp. později "Bílá Lublan" využívaje roušku existujících, legálních organizací strany lidové v intencích čsl. zahraniční emigrace čili cizích činitelů za tím konečným cílem, aby dosáhl násilné změny ústavy ČSR;
- b/ organizoval a usměrňoval ilegální přechody osob /i prominentních/ ^{stíhaných} stíhaných našimi bezpečnostními orgány za hranice za tím účelem, aby se tam tyto osoby připojily k zahraniční emigraci, jejíž konečným cílem je násilní zničení samostatnosti a rozvrácení lidově demokratické formy ČSR;
- c/ ^{vedel o} vydával rozkazy ~~o~~ opatřování zpráv rázu politického a hospodářského a ~~o~~ odesílání těchto do zahraničí cizím činitelům čili ~~vyzvídal státní tajemství v umyslu vyzraditi je cizí moci~~ ^{uvědomil si, že se pokoušel o jinými osobami i na odesílání zpráv rázu vojenského.}

nutno si s hlediska obranně-zpravodajského učiniti tento závěr:

Obviněný Ant. Fránek se pokusil jednak sám, jednak ve spojení s jinými osobami rozvrátit lidově demokratické zřízení naší republiky a dále prováděl vyzvídaní státního tajemství ve spolupráci s dalšími osobami v umyslu vyzraditi je cizí moci, za kterýmžto účelem vešel i v nepřímý styk s cizími činiteli.

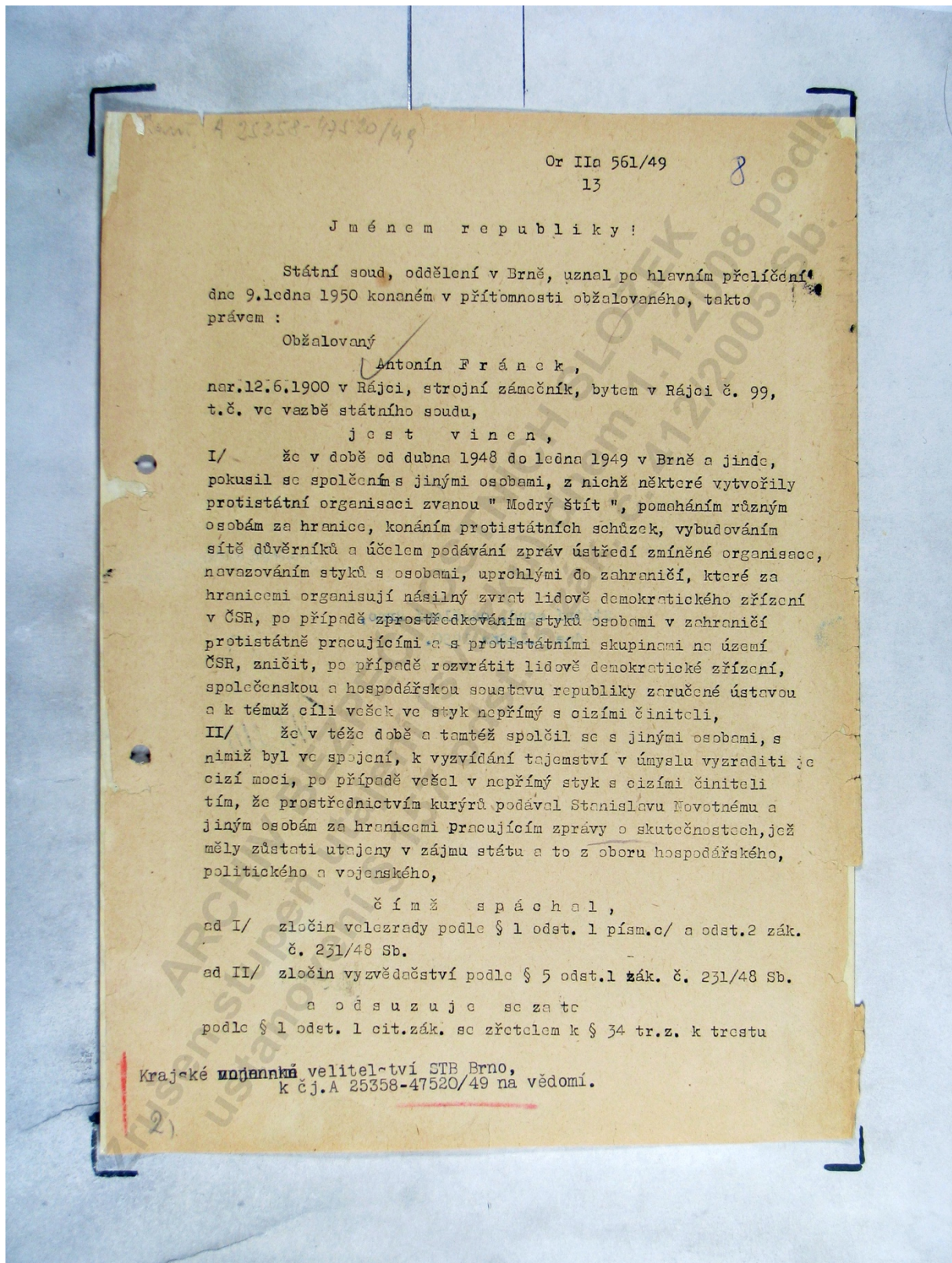
9. 1. 1950.

x) přisvědčil *Fránek*
9/1. 1950 *Fránek*

Fránek

18. Rozsudek Státního soudu v Brně, 9. 1. 1950

(Zdroj: ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno)

těžkého žaláře v trvání

25 / pětadvaceti / roků,
zobředeného l tvrdým ložem 1/2 letně a podle § 389 tr.ř. k
náhradě nákladů trestního řízení.

Podle § 47 zák.č. 231/48 Sb. ukládá se obžalovanému
peněžitý trest v částce 30.000.-Kčs.

Podle § 48 zák.č. 231/48 Sb. vyslovuje se konfiskace
celého jmění obžalovaného.

Podle § 52 zák.č.231/48 Sb. vyslovuje se u obžalovanéh
ztráta čestných práv občanských s tím, že ztráta způsobilosti
k nabytí těchto práv / odst.2 písm.b/ se končí, uplyneli od
vykonání hlavního trestu nebo od promlčení jeho výkonu doba
5 let.

Podle § 55a tr.z. a § 319/48 Sb. započítává se obžalo-
vanému do trestu vazba zajišťovací a vyšetřovací od 4.1.1949
12 hod. do 9.1.1950 - 12 hod.

Odsouzení jest nepodmíněné.

**Státní soud, oddělení Brno,
dne 9.ledna 1950.**

Dr. Karel Truška
Za správnost vynětou
řídící kanc. oddělení

Truška

**Rozsudek je pravoplatný
Státní prokuratura, odd. Brno**

das 3 0. list. 1950

Leomy

BRNO	K prokur.
34961	odd. 2
	rel. 42
5. XII. 1950	dis. rel. 42520
	na vedení
	odd.
	rel.

(Zdroj: ABS, f. Vyšetřovací spisy, arch. č. V-2673 Brno)

19. Ukázka korespondence Antonína Fránka z NPT Leopoldov

Písmo Antonín
 ročník číslo 654-C₁₉

Písi mamince a synům
 s rodinami na adresu:
 Josefa Fránka,
 v Rájci nad Svitavou
 Leopoldov, 27. čer. 1959.

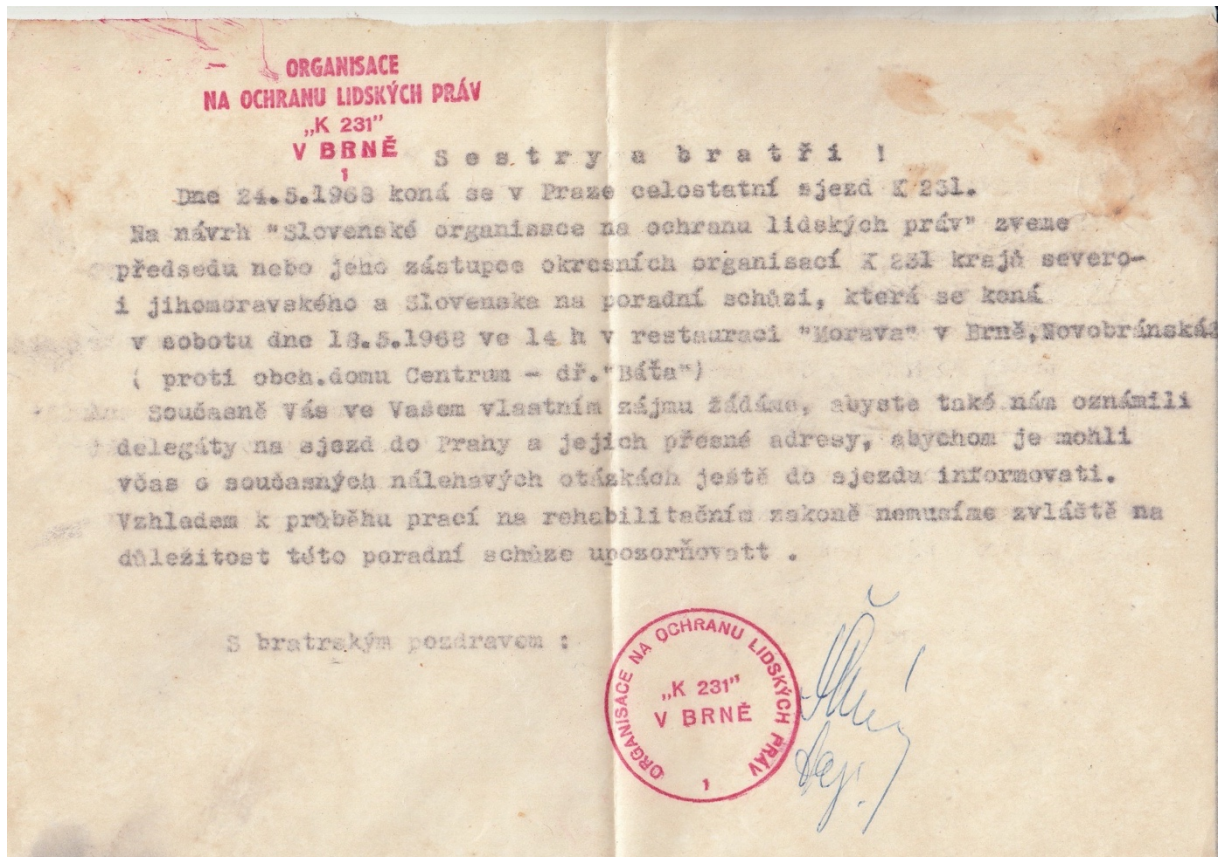
1. Drazí!!
 Předem srdečný dík za dopis ze dne 13. 9. Stejně
 mně velmi potěšil. Písi mně, že jste v r. 1958 odcestovali. Já
 jsem šel do Bohu odcestovat a těším se na Vás. Věřím
 jsem odevzdal a předal o ministerstvu a tak Vám ten
 dobrotlivý list s dnešním do 14. dne čekám. Jen se mně tohle
 hodné o Vás a všem kolem Vás rozvířilo domem, jak jsem
 Vám již v předchozím dopise psal. Maminko, co jsi na tom
 s prarodinou takhle, že musím chodit kopat kamínky a
 peníze? Pomocí nekoum kde potřebuji a mě na oplát-
 ku to ještě, když jsem šel a nosi na ok jistě a semidělní koudla
 pomoc doba, což se dělá? Kým to předem sítě a
 státní sítě krátkých. Váš, že, co platno státní listy, což
 získat a na druhé straně utrpět? Tak jak napominám
 dnes, že je předem právek, když jsem k vám do domu ve
 patnácti roků a státní, ohně tak jsem na Vás a crediti
 vzpomínat na kamínky. A jak říkám a vzpomínám na

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

Vás mám. Lhávám se v myslenkách i ve svých činech
i když vás sledí, tak věří v dobrotu. Ta touha po do-
pisech myšleje ukazuje kolik bychom si toho měli povědět
jako muži, i ti nejmenší tak i ti velcí. Vidět se to je při
vídání a ty den, ne hodina, nevíte, a 14. 10. 18. Když
ten život tak utíká a je tolik věcí, které se dovedla jinak
dají povědět v milém prostředí v odličném na na veřejnos-
ti. Oba dobře mám přes, "Bůh tomu chvil". A proč tedy
umírat, když život je tak krásný, jen lidé jsou v něm dle
a špatní a za ty se musíme modlit, ale Bůhova, milý
i nepříteli své a dobře činně tam kde nás nemají dle. Jim
musíme jít svým životem v ústředí, aby viděli, že naše
vra je i v a skutečně, nejen plegmatické, odivkavými mo-
kítel. Proto se na Vás tak těším a vzpomínám, a Troji slovi
sy nám a Vás věřím, opět prositými a slávyji naději
do ten dne ona, že to vše mohlo dle. Jak je to krásné i sít
o tom osobním vyjímá těch malých na omnit a těší
se tomu, že jest to i kus váš, a proto tím konvencostěji dle
aby se vyjímá sporně. Ammickovi i Mence, dle a puse
a na čim nosi. Lidem Vás a dle, "Krátká životy" 18. 10. 18.

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

20. Pozvánka na celostátní sjezd K 231.

(Zdroj: Soukromý archiv JUDr. Viléma Fránka)

21. Dopis OV ČSL

Bratr - sestra

ant. Fránek v Rajci

Sdělujeme Ti, že rozhodnutím okresního výboru ČSL
jsi byl/a/ kooptován/a/ do funkce člena okresního výboru.

Věříme, že s tímto rozhodnutím budeš souhlasit
a že povinnosti z této funkce vyplývající budeš svědomitě plnit.

První zasedání okresního výboru se koná
v neděli dne 3. listopadu 1968 v 9.15 hod. dopol.
v hotelu S l a v i a v Boskovicích u nádraží,
dveře č. 6, I. poschodí.

V příloze zasiláme usnesení posledního okresního
výboru rozšířeného o předsedy a důvěrníky místních organizací.

Očekáváme, že se schůze určitě zúčastníš.
Jízdenky uschovej pro výplatu cestovného.

S bratrským pozdravem za:

Antonín Krajíček v.r.
tajemník OV:

Josef I l l a v.r.
předseda OV: